

Bulletin slovenskej advokácie

POZVÁNKA

Seminár
o americkom práve

Medzinárodná
konferencia
o histórii advokácie

Predbežné opatrenia a prekážka
rei iudicatae

Vylúčenie
správneho poriadku
– ústavnoprávny pohľad

Zriadenie a vznik
záložného práva
k zálohu na zabezpečenie (nielen)
budúcej pohľadávky

AKTUÁLNE

ROZHOVOR

- 2 Hlavnou úlohou komory je ochrana stavovskej nezávislosti advokátov
KTO JE SLOVENSKÁ ADVOKÁTSKA KOMORA?
- 3 Časť druhá – hospodárenie SAK

DISKUSIA

- 4 Scestný formalizmus pri prihlasovaní pohľadávky do reštrukturalizácie

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 6 Predbežné opatrenia a prekážka rei iudicatae
JUDr. Alexandra Kotrecová, PhD., JUDr. Jakub Löwy
- 12 Vylúčenie správneho poriadku – ústavnoprávny pohľad
JUDr. Milan Hodás
- 18 Zriadenie a vznik záložného práva k zálohu na zabezpečenie (nielen) budúcej pohľadávky (2. časť)
JUDr. Marek Valachovič

JUDIKATÚRA

- 27 Povinnosť súdu skúmať zákonnosť exekučného titulu v ktoromkoľvek štádiu exekučného konania

ADVOKÁCIA

SAK

- 30 Zo zasadnutia predsedníctva SAK
- 30 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 30 Jesenný termín advokátskych skúšok
- 31 Zbierka disciplinárnych rozhodnutí SAK
- 31 Publikačná súťaž *Bulletinu slovenskej advokácie*
- 31 Seminár o americkom práve
- 32 Spoločné rokovanie predsedníctiev ČAK a SAK
- 34 Povinnosti advokáta ako ustanoveného obhajcu vo vzťahu ku klientovi a orgánom činným v trestnom konaní

ZAHRANIČIE

- 36 XX. ročník Karlovarských právnických dní
- 37 Vrátenie dokladov klientovi po skončení zastupovania – dohľad nad praxou advokátskeho koncipienta
- 39 Správa zo zasadnutia Stáleho výboru CCBE
- 40 *Bulletin advokácie* prináša...

ZAÚJÍMAVOSTI

RECENZIA

- 43 Ľud a sudcovia v konštitučnej demokracii
- 44 De arte boni et aequi.
Pocta k životnému jubileu Alexandry Krskovej
- 45 POZVÁNKA na medzinárodnú konferenciu o histórii advokácie
- 46 JUDr. Štefan Lányi – 100 rokov života
Ing. Bc. Zuzana Hervayová

Vážené kolegyně, vážení kolegovia,

v úvodníku dvojčísla nášho periodika č. 7–8/2012 sme Vám perom kolegyně Mgr. Viktória Hellenbart avizovali sériu šiestich článkov, ktorými sa snažíme priblížiť každodennú činnosť predsedníctva Slovenskej advokátskej komory, ktoré síce zasadá a rokuje dva dni v každom mesiaci, avšak medzi svojimi „sedeniami“ nezaháľa, ale prostredníctvom kancelárie komory zabezpečuje vitálne funkcie. Každodenná mravčia práca jednotlivých pracovníkov odborov komory prispieva k tomu, aby celá komora niesla znak funkčnej a zodpovednej samosprávnej organizácie. Slovo zodpovednej som použil zámerne, pretože významná časť zodpovednosti predsedníctva a kancelárie sa vzťahuje na hospodárenie a zaobchádzanie s jej majetkom a finančnými prostriedkami.

V článku predsedu komory sa Vám pokúsim priblížiť oblasť hospodárenia našej stavovskej organizácie, pretože mnohí z vás možno nemajú dostatočnú informáciu o tom, ako sa použijú vaše príspevky a iné platby, ktoré poukazujete na účty, alebo platíte v hotovosti do pokladne. Jednoducho, chcem upriamiť Vašu pozornosť na informácie, ako komora hospodári...

JUDr. Ľubomír Hreždovič
predseda Slovenskej advokátskej komory

K fotografií na obálke

Z tradičného spoločného rokovania predsedníctiev ČAK a SAK 18. mája 2012 v malebnom Juhočeskom kraji v obci Hluboká nad Vltavou. Foto Vladislav Zigo

ROZHOVOR

Hlavnou úlohou komory je ochrana stavovskej nezávislosti advokátov

Hovorí **doc. JUDr. Radoslav Procházka, PhD.**, podpredseda Slovenskej advokátskej komory v rozhovore pre *Bulletin slovenskej advokácie*.

■ **Odborná verejnosť Vás vníma predovšetkým ako vysokoškolského pedagóga, resp. aktuálne aj ako politika. Čo Vás priviedlo k advokátskej praxi?**

Okolnosti. V štátnej správe a v akademickej sfére som za dlhé roky nazbieral dosť skúseností v oblasti verejného práva, ktoré som chcel uplatniť vo vlastnej praxi, pod vlastným menom, na vlastné riziko. Súčasťou tých okolností bola moja ambícia profesionálne sa presadiť v oblasti, ktorej rozumiem. Postupne sa mi však agenda dosť rozšírila a dnes sme ako kancelária v súkromnoprávných veciach aspoň takí aktívni, ako v oblasti verejného práva, najmä ústavného a správneho.

■ **Čím Vás výkon advokácie obohacuje v porovnaní s inými Vašimi profesionálnymi aktivitami?**

Je to úplne iný model fungovania, postavený na tom, že musíte byť dosť dobrý na to, aby vám niekto z vlastných peňazí zaplatil za vaše služby. Výkon advokácie dáva môjmu pracovnému dňu pravidelný rytmus a istý poriadok, a umožňuje mi bezprostredný kontakt s praxou a teda aj znalosť potrieb, ktoré dnes v slovenskom právnom systéme vznikajú a treba na ne odpovedať. A, samozrejme, výkon advokácie ma aj živí.

■ **Ste novozvoleným podpredsedom SAK. Ktoré oblasti spadajú pod Vašu kompetenciu?**

Som členom mediálnej skupiny a vediem pracovnú skupinu pre verejné právo, mám isté kompetencie aj v oblasti medzinárodných vzťahov, ale usilujem sa byť na tepe doby vo všetkých oblastiach činnosti komory. Ono je to vo svojej podstate zastupiteľský mandát a ja v tom predsedníctve, spolu s ďalšími kolegami, reprezentujem jednak postoje konkrétnej generácie právnikov a jednak skúsenosť advokátov z relatívne malých kancelárií, ako je aj tá moja.

■ **Kde vidíte najväčšie rezervy a priestor pre zmenu, pokiaľ ide o hospodárenie komory?**

V prísnejšom viazaní niektorých nákladov na benefity, ktoré dané aktivity pre členov komory prinášajú. Inými slovami, ku každému euru, ktoré SAK vynaloží, by sme mali byť schopní priradiť konkrétny úžitok, ktorý to pre jej členov bude mať.

■ **S akými predsavzatiami ste prijímali funkciu člena predsedníctva a následne aj podpredsedu SAK?**

S cieľom zastupovať v predsedníctve postoje a skúsenosti ľudí, ktorí sú v podobnej situácii ako ja: sú niekde na konci mladej a na prahu strednej generácie, a majú vlastné, relatívne malé kancelárie. A tiež s cieľom ponúknuť do vnútra stavovskej diskusie vlastnú odbornosť a vlastné znalosti verejného prostredia.

■ **Aké najzásadnejšie úlohy stoja v súčasnosti pred vedením komory?**

Podľa môjho názoru je najzásadnejšou úlohou ochrana stavovskej nezávislosti advokátov, vrátane všetkých práv a povinností, ktoré z toho pre advokátov vyplývajú, a tiež rozumná a primeraná reakcia na obrovský počet absolventov, produkovaných právnickými fakultami. Uzatváranie advokácie podľa mňa takou reakciou nie je, ale to je samozrejme na dlhšiu debatu, než akú si môžeme dovoliť na tomto mieste.

■ **Predsedáte pracovnej skupine SAK pre verejné právo. Čím sa táto pracovná skupina zaoberá?**

Po dlhšej prestávke bude mať relatívne náročný program, spočívajúci v príprave postojov k viacerým návrhom legislatívnych zmien. Táto pracovná skupina má totiž v portfóliu práve prípravu stanovísk k návrhom legislatívnych a iných opatrení, ktoré jednak majú dopad na verejnoprávne vzťahy, ale zároveň súvisia buď s výkonom advokácie alebo s právnym prostredím ako takým.

KTO JE SLOVENSKÁ ADVOKÁTSKA KOMORA?

Časť druhá – hospodárenie SAK

V júni 2012 uplynuli dve tretiny funkčného obdobia súčasného predsedníctva komory zvoleného na ostatnej konferencii advokátov. Predsedníctvo si po svojom zvolení vytýčilo viaceré programových cieľov, okrem iného aj v oblasti hospodárenia.

V programovom vyhlásení si predsavzalo zaviesť efektívne využívanie a nakladanie s rozpočtom, optimalizovať a dôsledne kontrolovať výdavky komory.

Myslím, že je čas, aby som vás oboznámil s realizáciou tohto cieľa. Na úvod musím konštatovať, že predsedníctvu v súčasnosti s kanceláriou komory, predovšetkým jej ekonomickým odborom, sa darí tento zámer realizovať.

Hospodárenie s prostriedkami komory sa každoročne uskutočňuje na základe rozpočtu schváleného predsedníctvom, najneskôr v novembri na nasledujúci kalendárny, teda aj rozpočtový rok. Plánovanie a tvorba rozpočtu komory sa analyticky uskutočňuje podľa jednotlivých rozpočtov, ktoré pracovne nazývame strediská. Výška plánovaných príjmov a výdavkov sa prognózuje a vychádza z podkladov zodpovedných pracovníkov kancelárie za jednotlivé kapitoly (strediská), pričom rozpočtových kapitol máme 16.

Príjmy (výnosy) komory sú tvorené predovšetkým z príspevkov advokátov na činnosť komory, ktorý v roku 2012 predstavuje čiastka 221 eur za každého advokáta. Tieto finančné prostriedky však nepostačujú na krytie všetkých nákladov, ktoré komora vynakladá na to, aby mohla riadne vykonávať a zabezpečovať svoju činnosť. Komora má aj iné zdroje finančných príjmov, napríklad z prenájmu priestorov v budove Slovenskej advokátskej komory v Žiline, malého espressa na prízemí budovy v Bratislave, z ubytovacej časti budovy a podobne. Ďalšie príjmy komore plynú z registračných poplatkov pri zápise nového advokáta do zoznamu, z poplatkov za vykonanie advokátskej skúšky, za inzerciu v Bulletinu slovenskej advokácie, peňažných pokút uložených ako druh disciplinárneho opatrenia a trov disciplinárneho konania. Predsedníctvo vynakladá nemalé úsilie na získanie finančných zdrojov aj prostredníctvom iných foriem, napríklad získavaním marketingovej podpory od poisťovne, s ktorou má komora uzatvorenú hromadnú zmluvu o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú advokátom pri výkone jeho povolania.

V prípade, že si niektorí kolegovia neplnia voči komore svoje platobné povinnosti, žiaľ, musíme pristúpiť v mnohých prípadoch aj k nepopulárnym krokom v podobe vymáhania prostredníctvom súdneho konania.

Výdavky (náklady) komory súvisiace s jej činnosťou sú pokryté zo získaných finančných prostriedkov. Je potrebné uviesť aspoň najdôležitejšie výdavky. Sú to príspevky za členstvo v medzinárodných organizáciách, konkrétne IBA – medzinárodná advokátska asociácia, CCBE – rada advokátskych

komôr Európy, AIJA – medzinárodná asociácia mladých právnikov. Spomenul som členstvo Slovenskej advokátskej komory v medzinárodných organizáciách a s tým sú spojené i náklady so zahraničnými a domácimi služobnými cestami. Slovenská advokátska komora tvorí neoddeliteľnú súčasť siete zahraničných advokátskych komôr a nemôže sa vyčleňovať zo zahraničných aktivít, ktoré sú obohatením našej činnosti najmä z pohľadu aktuálnych poznatkov na úrovni európskej legislatívy. Ďalej nemalú časť výdavkov tvoria náhrady za stratu času a cestovné náhrady členov orgánov komory a členov jednotlivých pracovných skupín ako poradných orgánov, náklady spojené s vydávaním bulletinu, ktorý vychádza 10-krát ročne a sú vydávané jedno až dve mimoriadne vydania. Nemalá časť výdavkov pozostáva z daní z nehnuteľností, poistenia majetku komory a rôznych poplatkov. Významnú položku tvoria náklady na prevádzku celej budovy komory, ako je spotreba elektriny, vody, vykurovanie, jej oprava a údržba. Služby, ktoré komora nakupuje dodávateľským spôsobom si vyžadujú taktiež osobitnú pozornosť, pretože v programových cieľoch si predsedníctvo stanovilo, že bude dôsledne využívať výberové konania na dodávanie všetkých tovarov a služieb. Aj v tomto smere svoj program predsedníctvo dôsledne naplňuje a takým spôsobom sú obstarávané a následne uhrádzané služby za rádio ochranu objektu, telefónne služby, poštové služby, daňové poradenstvo, pravidelná starostlivosť o počítačovú sieť, služby bezpečnostnej techniky, údržba a aktualizácia programového vybavenia na spracúvanie dát a informácií.

Nemožno opomenúť náklady na uskutočňovanie seminárov advokátskych koncipientov. Musím pripomenúť, že advokáti platia za koncipientov len účastnícky poplatok, v ktorom nie sú zahrnuté náklady napr. za prenájom prednáškového miestnosti, cestovné náklady, ubytovanie a odmeny prednášateľom a organizačným pracovníkom. Významnú časť výdavkov komory predstavujú mzdové náklady pracovníkov kancelárie a ich odvody na zdravotné a sociálne poistenie. Pre riadny chod kancelárie komory je nevyhnutné nakúpiť kancelárske, čistiace, hygienické potreby. Ďalšie výdavky súvisia s rôznymi zahraničnými návštevami a delegáciami, s nákupom reprezentačných predmetov a podobne. Predsedníctvo SAK veľmi starostlivo sleduje a kontroluje stav majetku, zdrojového krytia ako aj prehľad nákladov a vý-

nosov. Pravidelne štvrťročne analyticky vyhodnocuje hospodárenie a kontroluje stav čerpania rozpočtu jednotlivými strediskami (kapitolami). Na ten účel ekonomický odbor kancelárie komory tvorí účtovné výstupy, ktoré musia byť overené inventúrou a potvrdené auditom. Predsedníctvo má k dispozícii presný stav pohľadávok a záväzkov komory a teda aj správny, bezchybný podklad na prípadné vymáhanie pohľadávok. Na záver príslušného účtovného roka sa, samozrejme, uskutočňuje účtovná závierka a audit prostredníctvom certifikovanej audítorskej spoločnosti.

Vážené kolegyně a kolegovia, pokúsil som sa priblížiť vám spôsob a stav hospodárenia našej komory so zámerom určitým spôsobom eliminovať najrôznejšie negatívne poznámky, ktoré sledujú spochybnenie činnosti predsedníctva

SAK a celej kancelárie komory v tejto oblasti. Rád by som vás presvedčil o činnosti predsedníctva ako dobrého hospodára. Na záver poskytnem informáciu o tom, že po uzavretí hospodárskeho, teda aj účtovného roka 2011 sme konštatovali, že v tomto období mala komora výnosy vo výške 1 998 812 eur, náklady a výdavky vo výške 1 988 034 eur. Rozdiel predstavuje plusový hospodársky výsledok vo výške 10 778 eur. Podľa mojich vedomostí taký stav bol dosiahnutý prvýkrát v novodobej histórii Slovenskej advokátskej komory.

Je k tomu čo dodať? Ak som vás nepresvedčil, podrobnejšie a konkrétne informácie sú vám kedykoľvek k dispozícii v kancelárii SAK.

JUDr. Ľubomír Hreždovič

DISKUSIA

Scestný formalizmus pri prihlasovaní pohľadávky do reštrukturalizácie

Svoje námety na nové témy, krátke glosy, prípadne stručné a heslovité poznámky do kontaktnej rubriky zasielajte na e-mailovú adresu office@sak.sk. Vaše podnety publikačne spracuje JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.

Pôvodným úmyslom bolo sprostredkovať čitateľom tejto rubriky v septembrovom čísle Bulletinu slovenskej advokácie mierne odľahčenú tému, ktorá by obsahovo zodpovedala nálade „postdovolenkového“ obdobia. Zámer sa, žiaľ, nepodarilo dôsledne naplniť, aj keď podnet, z ktorého aktuálny príspevok vychádza do značnej miery svedčí o dominancii individuálneho ľudského faktora pri výklade a aplikácii objektívneho práva a o absurdných dôsledkoch, ktoré s tým nezriedka bývajú spojené.

Stručne k prípadu: advokáta klient požiadal o pomerne štandardný úkon právnej služby, a to prihlásenie nezabezpečenej peňažnej pohľadávky z obchodného styku do reštrukturalizácie obchodnej spoločnosti v zmysle zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZKR“). Na reštrukturalizačné konanie sa pritom vzťahovala právna úprava účinná od 1. 1. 2012, t. j. vrátane aktuálnej novelizácie ZKR zákonom č. 348/2011 Z. z.

Prihlásenie pohľadávky do reštrukturalizácie je štandardizovaný a formálny právny úkon, pričom samotná prihláška musí byť podaná na predpísanom tlačive a musí obsahovať základné náležitosti, inak sa na ňu neprihliada (§ 29 ods. 1 ZKR v nadväznosti na § 122 ods. 1 ZKR). V súlade s § 204

písm. g) ZKR ustanovuje vzory tlačív na podávanie prihlášok do konkurzu a do reštrukturalizácie vyhláška MS SR č. 665/2005 Z. z. ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia ZKR v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Pôvodne, t. j. do 31. 12. 2011, obsahovala vyhláška vzor tlačiva na podávanie prihlášok iba v prílohe č. 4. V súvislosti s uvedenou zmenou a doplnením ZKR bola k 1. 1. 2012 novelizovaná aj samotná vyhláška a boli do jej prílohy č. 5 a 6 včlenené dva nové vzory prihlášok, a to na prihlásenie viacerých nezabezpečených pohľadávok jednou prihláškou (príloha č. 5) a na prihlásenie zabezpečenej pohľadávky zabezpečeného veriteľa, ktorého dlžníkom je osoba odlišná od úpadcu (príloha č. 6). Pôvodný univerzálny vzor prihlášky v prílohe č. 4, určený na prihlásenie jednej nezabezpečenej alebo zabezpečenej pohľadávky, však ostal nezmenený a novela vyhlášky (vyhl. MS SR č. 514/2011 Z. z.) vypustila iba tlačivo tzv. súhrnného prehľadu. Veriteľ teda v nadväznosti na druh prihlasovanej pohľadávky, resp. na pluralitu prihlasovaných pohľadávok, použije príslušné tlačivo v zmysle prílohy č. 4, 5 alebo 6 vyhlášky.

Advokát vyhotovil prihlášku nezabezpečenej pohľadávky na tlačivo podľa prílohy č. 4 vyhlášky a v zákonnej lehote ju, v mene svojho klienta, doručil správcovi (§ 121 ZKR). V súla-

de s § 122 ods. 3 ZKR súčasne požiadal správcu o vydanie potvrdenia, že jeho pohľadávka bola zapísaná do zoznamu pohľadávok. Správca však advokáta obratom prostredníctvom e-mailovej správy informoval, že požadované potvrdenie nemôže vystaviť, pretože na prihlášku sa neprihliada. Svoje stanovisko odôvodnil tým, že v zmysle uznesenia súdu, ktorým bola povolená reštrukturalizácia dlžníka a ktorým bol on ustanovený do funkcie správcu, sú veritelia povinní v zákonnej lehote prihlásiť svoje pohľadávky na predpísanom tlačive, ktorého vzor je uvedený v prílohe č. 5 a v prílohe č. 6 vyhlášky. Na základe uvedeného dospel k záveru, že prihláška na tlačivo podľa prílohy č. 4 do reštrukturalizácie, na ktorú sa vzťahuje ZKR účinný od 1. 1. 2012, nie je prihláškou na predpísanom tlačive a nemožno na ňu v zmysle § 29 ods. 1 ZKR v nadv. na § 122 ods. 1 ZKR prihliadať.

Advokát sa podľa vlastného vyjadrenia snažil argumentačne obhájiť podanie prihlášky na tlačivo podľa prílohy č. 4, avšak správca nepovažoval jeho tvrdenia za zohľadniteľné. Súčasne advokátovi oznámil, že ak bude naďalej trvať na podanej prihláške, predloží ju v zmysle § 122 ods. 4 ZKR súdu na rozhodnutie, či sa na prihlášku prihliada alebo nie. Odkázal pritom na „stanovisko“ vyššieho súdneho úradníka a na skutočnosť, že pokiaľ súd priamo v uznesení o povolení reštrukturalizácie formuloval nevyhnutnosť podať prihlášku na tlačivo podľa prílohy č. 5 alebo 6, je pomerne málo pravdepodobné, že v osobitnom konaní rozhodne, že sa prihliada aj na prihlášku podanú na inom tlačive. Proti rozhodnutiu súdu podľa § 122 ods. 4 ZKR pritom nie je prípustné odvolanie, dovolanie, ani mimoriadne dovolanie (§ 198 ods. 1 ZKR).

Znenie uznesenia o povolení reštrukturalizácie, ktoré bolo riadne uverejnené v Obchodnom vestníku, korešpondovalo s tvrdeniami správcu. Súd, ktorý vydal uznesenie o povolení reštrukturalizácie v rámci poučenia veriteľov o prihlasovaní pohľadávok v tomto uznesení *expressis verbis* uviedol, že pohľadávka sa prihlasuje vyplnenou prihláškou, ktorej vzor je uvedený v prílohe č. 5 a 6 vyhlášky. Vyšší súdny úradník v telefonickom rozhovore advokátovi navyše skutočne potvrdil, že s účinnosťou od 1. 1. 2012 sa „používajú už iba nové tlačivá, t. j. podľa prílohy č. 5 a prílohy č. 6 vyhlášky“.

Súčasne advokátovi odporučil, aby sa dôsledne oboznámil s aktuálnymi zmenami a doplneniami, ktoré vyplývajú z noviel ZKR a vyhlášky. Napriek absurdnosti vzniknutej situácie zvolil advokát, v záujme ochrany práv klienta, postup podľa § 122 ods. 2 ZKR a v posledný deň lehoty na prihlasovanie pohľadávok do reštrukturalizácie nahradil pôvodnú prihlášku novou prihláškou na tlačivo podľa prílohy č. 5 vyhlášky. Správca mu zároveň obratom vydal potvrdenie o tom, že jeho pohľadávka bola riadne zapísaná do zoznamu pohľadávok.

Rozhorčenie advokáta teda nesúviselo s finálnym negatívnym dôsledkom v právnej sfére klienta, ktorého pohľadávka bola nakoniec do reštrukturalizácie efektívne prihlásená, aj keď de iure na nesprávnom tlačive. Podnet skôr smeroval k ilustrácii toho, ako ľahko a rýchlo možno v praxi dospieť k dezinterpretácii objektívneho práva, ktorá sa v tomto prípade prejavila v podobe mylného záveru o „starých“ a „nových“ tlačivách na prihlasovanie pohľadávok do konkurzu a reštrukturalizácie. V neposlednom rade je významný aj dôsledok, ktorý tento unáhlený záver vyvolal vo vzťahu k nesprávnemu zneniu uznesenia súdu (ktoré nebolo v prvom polroku 2012 ojedinelé) a vo vzťahu k postupu správcu pri plnení jeho zákonných povinností.

Záverom možno zhrnúť, že v konkurzných a reštrukturalizačných konaniach, na ktoré sa vzťahuje ZKR v znení účinnom od 1. 1. 2012 možno účinne prihlásiť pohľadávku resp. pohľadávky na tlačivách, ktorých vzor je uvedený v prílohách č. 4 až 6 vyhlášky. Správne použitie konkrétneho tlačiva je pritom determinované okolnosťami prípadu. Rozhodne ale neprichádza do úvahy konštatovanie, že tlačivo na prihlasovanie pohľadávky, ktorého vzor je uvedený v prílohe č. 4 vyhlášky, je „staré tlačivo“, ktoré sa s účinnosťou od 1. januára 2012 nepoužije. Táto skutočnosť bezprostredne vyplýva (a dáva autorovi podnetu za pravdu) aj z doslovného znenia § 25 vyhlášky; ako aj z aktuálne dostupných komentárov k ZKR s účinnosťou od 1. januára 2012 – ĎURICA, M. **Zákon o konkurze a reštrukturalizácii : Komentár**. Bratislava : C. H. Beck, 2012, s. 224 a POSPÍŠIL, B. **Zákon o konkurze a reštrukturalizácii : Komentár**. Bratislava : Iura Edition, 2012, s. 121 a s. 430.

INZERCIA
sa v elektronickej verzii nezobrazuje

Predbežné opatrenia a prekážka *rei iudicatae*

JUDr. Alexandra Kotrecová, PhD.

JUDr. Jakub Löwy

Aplikačná prax so sebou prináša problémy, ktoré sa z pohľadu právnej teórie môžu javiť ako jednoznačné. Príspevok približuje úvahy nad dosiaľ nie veľmi pertraktovanou otázkou, či možno aplikovať prekážku právoplatne rozhodnutej veci aj na nemeritórne rozhodnutia. Osobitne sa zameriava na použitie tohto procesného inštitútu v súvislosti s predbežnými opatreniami nariadenými v občianskom súdnom konaní.

Úvod

Všeobecným problémom rezonujúcim v Slovenskej republike je vymožitelnosť práva. Zákonnodarca sa čiastkovými novelami snaží zrýchliť a zefektívniť nástroje v dvoch rovinách. Prvou rovinou je snaha poskytnúť individuálnym subjektom prostredníctvom občianskeho súdneho konania pomoc tak povediac bez zbytočných prieťahov, t. j. v najkratšom možnom čase.

JUDr. Jakub Löwy

je absolventom Fakulty práva Paneurópskej vysokej školy. V súčasnej dobe pôsobí ako advokátsky koncipient. Je zároveň doktoran-

dom na Fakulte práva Paneurópskej vysokej školy v študijnom programe Občianske právo a účastník štúdia LLM in Corporate Law na Právnickej Fakulte Masarykovej univerzity.

JUDr. Alexandra Kotrecová, PhD.

je absolventkou Fakulty práva Univerzity Komenského v Bratislave a Fakulty práva Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach.

V súčasnej dobe pôsobí ako advokátka. Je zároveň odbornou asistentkou na Fakulte práva Janka Jesenského Vysokej školy v Sládkovičove, Katedra Občianskeho práva

a externým pedagógom na Fakulte práva Paneurópskej vysokej školy, Ústav súkromného práva. Popri uvedenom sa venuje publikačnej činnosti a iným pedagogickým, či vzdelávacím činnostiam.

dom na Fakulte práva Paneurópskej vysokej školy v študijnom programe Občianske právo a účastník štúdia LLM in Corporate Law na Právnickej Fakulte Masarykovej univerzity.

Pokiaľ ide o prvú rovinu k posilneniu budúcej vymožitelnosti práva prispievajú aj inštitúty tzv. procesnej prevencie, medzi ktoré nepochybne možno zaradiť aj predbežné opatrenia.¹ Predbežné opatrenie svojou povahou umožňuje zachovanie pomyselného „status quo“ v priebehu občianskeho súdneho konania, ale je spôsobilé zabezpečiť aj neskoršie naplnenie obsahu civilného exekučného konania.

Problematika vzťahu prekážky *rei iudicatae* k predbežným opatreniam sa už objavila na stránkach odborných publikácií,² pričom bola braná ako samozrejmosť, bez existencie dôvodnej polemiky. V poslednej dobe táto otázka začína opätovne intenzívnejšie rezonovať v právnej praxi.³

Pre potreby predkladaného článku sme sformulovali základnú hypotézu, že **uznesenie, ktorým súd zamietol návrh na nariadenie predbežného opatrenia, zakladá prekážku právoplatne rozhodnutej veci pre opätovne podaný návrh na nariadenie predbežného opatrenia.**

1 Uvedené potvrdzuje aj to, že predbežné opatrenie nahradilo čiastočne tiež zaisťovaciu exekúciu starého práva platného pred rokom 1950 – k tomu porovnaj Steiner, V. **Občianské právo procesní v teorii a praxi.** Praha: Orbis Praha, 1975, s. 81.

2 Mazák, J. **Zabezpečovacie prostriedky v civilnom procese.** Bratislava: Iura Edition spol. s r. o., 1997, s. 72.

3 Napr. Gyárfas, J. **Predbežné opatrenie a res iudicata** zo 7. februára 2011 dostupné na <http://www.lexforum.cz/292> v ktorom autor poukázal na jedno z rozhodnutí Krajského súdu v Bratislave, sp. zn. 1Cob 389/2010. Stanovisko Najvyššieho súdu SR Cpjn 15/2010.

Prekážka *rei iudicatae* – základné východiská

V podmienkach civilného procesu vyjadruje prekážka právoplatne rozhodnutej veci ústavnoprávny princíp, že o tej istej veci nemôže byť rozhodnuté dvakrát (*ne bis in idem*). Predstavuje garanciu stability tak, aby o veciach už raz rozhodnutých, nebolo konané a rozhodované znova.

Právna úprava prekážky *rei iudicatae* je vyjadrená v ustanovení § 159 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku tak, že len čo sa vo veci právoplatne rozhodlo, nemôže sa prejednať znova.

V súčasnej procesnoprávnej teórii sa v intenciách ustanovenia § 159 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku pri skúmaní totožnosti veci vychádza z totožnosti účastníkov (vrátane ich právnych nástupcov) a totožnosti veci – predmetu konania (kauzy), t. j. ako žalobného nároku tak aj žalobného dôvodu.⁴ Oba predpoklady musia byť splnené kumulatívne.

O totožnosť účastníkov ide v prípade, ak sa nového konania majú zúčastniť tie isté osoby ako v konaní právoplatne skončenom, bez ohľadu na to, v akom procesnom postavení budú vystupovať. Ako sme naznačili, uvedené sa týka aj právnych nástupcov bez ohľadu na to, či ide o singulárnu alebo univerzálnu sukcesiu.⁵ Vzhľadom na primárnu záväznosť rozhodnutí v zásade medzi účastníkmi konania ako stranami sporu,⁶ sa prekážka *rei iudicatae* nevzťahuje na subjekty, ktoré účastníkmi konania v predošlom spore neboli. Právna teória tiež pripúšťa záväznosť rozhodnutia vo vzťahu k prekážke *rei iudicatae* voči stranám, ktorých práva sú priamo závislé od práv upravených rozhodnutím, a to v rozsahu, v akom o nich bolo rozhodnuté.⁷

Druhý predpoklad, ktorý musí byť kumulatívne splnený, aby vo vzťahu k novému konaniu zakladal prekážku *rei iudicatae*, je totožnosť predmetu konania, resp. totožnosť kauzy. Z hľadiska totožnosti predmetu konania „za tú istú vec je potrebné v novom konaní považovať ten istý nárok, o ktorom sa už právoplatne rozhodlo, ak sa opiera o ten istý právny dôvod, vyplývajúci z totožného skutkového stavu veci“.⁸ Z uvedeného je zjavné, že pri skúmaní totožnosti uplatňovaného nároku je potrebné vychádzať z posudzovania niekoľkých podmienok za súčasného splnenia ktorých totožnosť nastáva. Sú nimi zhodnosť uplatňovaného nároku, vychádzajúc z toho istého právneho dôvodu a na podklade toho istého skutkového stavu. Právnym dôvodom žaloby rozumieme konkrétny právny pomer, ktorý vznikol z právnych skutočností, ktoré uvádza žalobca (navrhovateľ), a ktorého ochrana je v civilnom konaní požadovaná (napr. vlastnícke právo, kúpna zmluva a pod).⁹ Teda taký právny pomer (v zmysle hmotnoprávnym), o ktorý žalobca (navrhovateľ) opiera svoj uplatňovaný nárok a ktorý vyplýva zo súhrnu rozhodujúcich skutočností.¹⁰ Naopak, z hľadiska totožnosti právneho dôvodu nebude totožnosť predmetu konania daná, ak „v jednom konaní rozhoduje súd o tom, či žalovaným (odporcom) prislúcha právo zodpovedajúce vecnému plneniu, a v druhom konaní o jeho zrušení alebo obmedzení. Prekážku rozhodnutej veci tvorí právoplatné rozhodnutie súdu len v takom rozsahu, v akom sa o predmete konania rozhodlo. Ak rozhodne súd len o časti uplatňovaného nároku, nadobúda len táto časť právoplatnosť. Zvyšok nároku môže účastník uplatňovať a nehrozí mu nebezpečenstvo, že sa mu odmietne návrh z dôvodu rozsúdenej veci. Ak v predchádzajúcom konaní išlo o určenie platnosti kúpnej zmluvy uzavretej medzi účastníkmi konania a v prejednávanom súdnom konaní ide o určenie vlastníckeho práva je nepochybné, že sa nejedná o totožný právny dôvod a to bez ohľadu na skutkový stav, teda nejedná sa o ten istý nárok, ale o dva rozdielne nároky vymedzené rozdielnymi žalobnými petiti, pričom skutkový stav z ktorých vyplývajú nemá z uvedeného dôvodu na posúdenie totožnosti veci žiaden vplyv“.¹¹

Žalobný petit a právny dôvod žaloby je dokreslený relevantnými skutočnosťami tzv. skutkovými okolnosťami prípadu (skutkový stav). Skutkový stav tvoria právne relevantné skutočnosti, t. j. právne i protiprávne úkony, právne udalosti a protiprávne stavy.¹² Na vymedzenie a ohraničenie skutkového základu predmetu sporu je používaný skutkový stav predpokladaný právnou normou, ktorá má byť aplikovaná na skutkový prednes, resp. skutkový základ procesného nároku, aby mohol súd o žalobe rozhodnúť. Pokiaľ spočíva odlišnosť nových skutkových prednesov len v podrobnejšom doplnení pôvodných skutkových prednesov, pričom pôvodné aj nové prednesy zodpovedajú skutkovým znakom právnej normy, ktorej aplikácia prichádza do úvahy, je daná identita sporu, pretože nové skutkové tvrdenia majú iba charakter skutočností, ktoré dopĺňajú skutkový základ procesného nároku. Pokiaľ novo uvádzané skutočnosti umožňujú alebo vyžadujú formuláciu iného skutkového stavu, ktorý zodpovedá skutkovým znakom inej právnej normy, ktorá má byť na posúdenie žalobného návrhu použitá, nemožno považovať predmet sporu za identický. Nové uplatňované skutkové tvrdenia nemajú totiž právnou povahu

4 Winterová, A. a kol. **Civilní právo procesní**, 6. aktualizované a doplnené vydání. Praha : Linde Praha, a. s., 2011, s. 220.

5 Zhodne aj uznesenie Najvyššieho súdu SR, zo dňa 13. 10. 2009, sp. zn. 5 Cdo 120/2009

6 To neplatí aj subjektívne hranice záväznosti rozhodnutia sú rozšírené *erga omnes*, t. j. proti všetkým, a to najmä v statusových veciach.

7 Murray, P. L. – Stürner R. **German civil justice**. North Carolina : Carolina Academic Press, 2004, s. 359, a zhodne aj Handl, V. – Rubeš, J. a kol. **Občanský soudní řád. Komentář. I. díl**, Praha : PANORAMA, 1985, s. 707.

8 R 15/2005.

9 Winterová, A. **Žaloba v občanském právu procesním**. Praha : Univerzita Karlova, 1979, s. 25.

10 Nypl, M. **Právní důvod žaloby**. Právník, č. 8, 1969, s. 598.

11 Porovnaj Uznesenie Krajského súdu v Bratislave, č. k. 6Co 382/2006 – 59.

12 Števček, M. – Lazíková, J. **Prekážka právoplatne rozhodnutej veci v civilnom procese vo vybraných súvislostiach**. Justičná revue, 63, 2011, č. 6 – 7, s. 822

skutočností, ktoré dopĺňajú určitý skutkový stav, ale treba ich charakterizovať ako skutočnosti, ktoré zakladajú nový skutkový stav.¹³

Možnosti aplikácie inštitútu *rei iudicatae* na iné ako meritórne rozhodnutia

Z hľadiska predmetu skúmania považujeme ďalej za potrebné analyzovať otázku prípustnosti aplikácie inštitútu *rei iudicatae* na predbežné opatrenia, vychádzajúc z premisy, že rozhodnutie súdu o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia nie je rozhodnutím vo veci samej.¹⁴

Prekážku rozhodnutej veci zaraďujeme medzi negatívne procesné podmienky. V súlade s ustanovením § 103 Občianskeho súdneho poriadku je súd kedykoľvek za konania povinný prihliadať na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať vo veci. Napriek čiastočnej nepresnosti, ktorú indikuje ustanovenie § 103 Občianskeho súdneho poriadku z hľadiska konštrukcie, že súd nemôže vo veci konať, procesná teória je zjednotená v tom, že za absencie procesných podmienok nemôže súd vydať meritórne rozhodnutie, t. j. nemôže rozhodnúť vo veci samej. Uvedené závery potvrdzuje aj formulácia § 104 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, ktorá za absencie splnenia podmienky konania bráni súdu rozhodnúť vo veci samej.¹⁵ Pokiaľ by sme pre potreby zodpovedania našej hypotézy vychádzali len z daného čiastkového výkladu, dospeli by sme k záveru, že *rei iudicatae* ako negatívnu procesnú podmienku, ktorej nedostatok nemožno odstrániť, **možno vzťahovať len na meritórne rozhodnutia**.

Už tu si však dovoľíme vyjadriť, že tento čiastkový záver nie je správny, pretože Občiansky súdny poriadok obdobne ako akúkoľvek inú právnu normu nie je možné vnímať izolovane. Vyššie uvedené výklady je potrebné percipovať v intenciách § 159 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku. Podľa § 159 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku, len čo sa o veci rozhodlo, nemôže sa prejednať znova. Predmetné ustanovenie je systematicky zaradené v rámci výkladu o rozsudku v druhej časti, piatej hlave Občianskeho súdneho poriadku pod marginálnu rubriku „rozhodnutie“. **Z hľadiska čisto systematického výkladu** by sme mohli uzavrieť, že negatívna procesná podmienka *rei iudicatae* sa vzťahuje len na rozsudky ako meritórne rozhodnutia. Toto konštatovanie ale narušajú dve zákonné ustanovenia. Predovšetkým je to **§ 152 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku**, z ktorého je zrejme, že vo veci samej môže byť rozhodnuté aj uznesením (napr. uznesenie o schválení súdneho zmiernu, v niektorých osobitých konaniach ako napr. v konaní o dedičstve, v niektorých veciach starostlivosti súdu o maloletých a pod). **Potrebu aplikácie § 159 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku aj na iné ako meritórne rozhodnutia potvrdzuje aj § 167 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, ktorý deklaruje primerané použitie ustanovení o rozsudku aj vo vzťahu k uzneseniam.**

Vzhľadom na vyššie formulované závery máme za to, že pre naplnenie nami stanovenej hypotézy musíme ďalej podrobnejšie analyzovať vyjadrenie slovného spojenia „o veci“ v intenciách § 159 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku. Z hľadiska historických aspektov obdoby § 159 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku nachádzame aj v § 57 ods. 1 písm. c) zákona č. 142/1950 Zb. o konaní v občianskych právnych veciach (Občiansky súdny poriadok – ďalej len „zákon 142/1950 Zb.“). V súlade s § 57 ods. 1 písm. c) zákona č. 142/1950 Zb., *súd si všíma v každom období konania, či o tej istej veci nebolo už vydané súdne rozhodnutie, ktoré sa stalo právoplatným alebo či o tej istej veci neprebíha konanie na tomto alebo inom súde*. Porovnaním uvedeného so znením § 159 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku platným *de lege lata* je zrejme, že oba civilné procesné poriadky využívali na vyjadrenie prekážky rozhodnutej veci slovné spojenie „o veci“. Z hľadiska možnosti ďalšej komparácie s právnym poriadkom nám najbližším, konkrétne právnou úpravou obsiahnutou v zákone č. 99/1963 Zb. Občianský súdny rád (ďalej len „Občianský súdny rád“), dospievame k určitým odlišnostiam. Podľa § 159a ods. 5 Občianskeho súdneho poriadku *„jakmile bylo o věci pravomocně rozhodnuto, nemůže být v rozsahu závaznosti výroku rozsudku pro účastníky a popřípadě jiné osoby věc projednávána znovu“*. Český civilný procesný predpis tak precizuje samotný rozsah *rei iudicatae*.

Vzhľadom na súčasné znenie § 159 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku **máme za to, že spojenie „o veci“ je potrebné vnímať v širších súvislostiach, a nielen vo vzťahu k meritórnym rozhodnutiam**. Domnievame sa preto, že inštitút *rei iudicatae* možno aplikovať nielen

13 Zhodne aj R 39/1988 v súlade s ktorým: *„Překážka věci pravomocně rozhodnuté (§ 159 odst. 3 o. s. ř.) není dána v tom případě, jde-li sice v novém řízení o tentýž právní vztah mezi týmiž účastníky, avšak opírá-li se nově uplatněný nárok o jiné skutečnosti, které tu nebyly v době původního řízení a k nimž došlo až později“*.

14 K tomu porovnaj Steiner, V. **Občianské právo procesní v teorii a praxi**. Praha : Orbis, s. 81, zhodne aj Uznesenie Najvyššieho súdu ČR, sp. zn. 33 Odo 417/2005.

15 Ešte výraznejšie je predmetné formulované v ustanovení § 104 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, ktoré za prítomnosti neodstrániteľnej vady konania ukladá súdu povinnosť zastaviť konanie.

na rozhodnutia, ktorými súd rozhoduje vo veci samej (rozsudok, platobný rozkaz, rozkaz na plnenie, zmenkový a šekový platobný rozkaz a pod.), ale aj na iné rozhodnutia ako napríklad uznesenia, s výnimkou tých uznesení, ktorými súd v súlade s § 170 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku nie je viazaný.

Z vyššie uvedeného tak možno potvrdiť, že aj na uznesenie, ktorým bolo rozhodnuté o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia je potrebné aplikovať inštitút *rei iudicatae*.

Uznesenie o zamietnutí návrhu na nariadenie predbežného opatrenia ako prekážka *rei iudicatae*

Formulovaný generálny záver treba ďalej precizovať. Pod uznesenie, ktorým bolo rozhodnuté o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia možno subsumovať uznesenie, ktorým bolo predbežné opatrenie nariadené, uznesenie, ktorým bol návrh na nariadenie predbežného opatrenia zamietnutý, uznesenie, ktorým súd návrh na nariadenie predbežného opatrenia odmietol, ako aj uznesenie, ktorým súd konanie o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia zastavil.

Našu pozornosť prioritne sústredíme na uznesenie, ktorým súd nariadil predbežné opatrenie a uznesenie, ktorým súd návrh na nariadenie predbežného opatrenia zamietol.

Vzhľadom na vyššie uvedený výklad, s poukazom na relevantné právne ustanovenia máme za to, že uznesenie, ktorým súd vyhovel návrhu na nariadenie predbežného opatrenia zakladá prekážku *rei iudicatae*.¹⁶

Problematickejšou sa javí situácia, ak súd o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia rozhodol uznesením tak, že návrh na nariadenie predbežného opatrenia zamietol. K otázke vzťahu uznesenia, ktorým bol zamietnutý návrh na nariadenie predbežného opatrenia a *rei iudicatae* sa v jednom zo svojich rozhodnutí vyjadril aj Najvyšší súd Slovenskej republiky,¹⁷ ktorý uviedol, že: „Rozhodnutie, ktorým súd ... zamietne návrh na vydanie predbežného opatrenia, nie je rozhodnutím vo veci samej, a zásadne ani neprejudikuje konečné rozhodnutie vo veci samej. Nie je preto svojou povahou ani *res iudicata*, ktorá skutočnosť by bránila opätovnému rozhodnutiu o návrhu na vydanie predbežného opatrenia, ak sú na jeho vydanie splnené podmienky podľa § 74 a nasl. OSP. Z uvedeného je možné vyvodiť, že ochrániť práva a zákonom chránené záujmy účastníka, t. j. vydanie predbežného opatrenia je možné dosiahnuť novým návrhom na vydanie predbežného opatrenia“.¹⁸

Domnievame sa, že vyššie uvedený záver nie je správny.¹⁹ Prioritne vychádzame zo širokej koncepcie § 159 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku v spojení s § 167 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, obdobne ako v prípade uznesenia, ktorým súd návrhu na nariadenie predbežného opatrenia vyhovel, a predbežné opatrenie nariadil. Sekundárne je to samotný účel, ktorý sa sleduje predbežným opatrením. Jeho špecifický účel je okrem iného vyjadrený tým, že zabezpečuje okamžitú, hoci dočasnú, procesnú ochranu, ktorú by so zreteľom na bezprostredne hroziacu ujmu nebolo možné v potrebný čas dosiahnuť obvyklým, a inak preto predpísaným spôsobom.²⁰ **Nariadenie predbežného opatrenia má medzi subjektmi, ktorých sa dotýka mimoriadne následky, jednak vzhľadom na spomínaný účel predbežného opatrenia, ako aj z dôvodu, že samotné môže byť podkladom pre civilné exekučné konanie. Z dôvodu týchto záverov je potrebné, aby bola zachovaná právna istota účastníkov konania z hľadiska trvania právneho stavu založeného predbežným opatrením. Je v záujme právnej istoty účastníkov konania nevyhnutné predísť tomu, aby to isté predbežné opatrenie mohlo byť nariadené – za nezmenených okolností – nariadené niekoľkokrát alebo, aby o rovnakom návrhu mohli byť vydané rozdielne rozhodnutia. Práve tento účel naplňajú v konaní negatívne procesné podmienky prekážka začatej veci (§ 83 Občianskeho súdneho poriadku) a prekážka právoplatne rozhodnutej veci (§ 159a ods. 5 OSŘ).²¹ K dosiahnutiu účelu sledovaného inštitútom predbežného opatrenia je potrebné ich (ustanovenia § 83 občianskeho súdneho poriadku a § 159a ods. 5 občianskeho súdneho poriadku) použiť i v konaniach podľa časti druhej hlavy druhej občianskeho súdneho poriadku.²²**

Možno tak potvrdiť nami formulovanú hypotézu, že **uznesenie, ktorým súd návrh na nariadenie predbežného opatrenia zamietol, zakladá prekážku právoplatne rozhodnutej veci pre opätovne podaný návrh na nariadenie predbežného opatrenia.**

16 Najmä v intenciách širšieho vnímania pojmu „o veci“ v intenciách ustanovenia § 159 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku, ako aj s poukazom na ustanovenie § 167 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku.

17 Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5 MCdo 13/2007 z 22. júla 2009.

18 Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5 MCdo 13/2007 z 22. júla 2009.

19 Uvedené potvrdzuje aj Uznesenie Ústavného súdu SR, sp. zn. II. ÚS 249/2010 z 13. mája 2010.

20 Steiner, V. **Občianske právo procesné v teórii a praxi.** Praha : Orbis, s. 81.

21 Podľa ustanovenia § 83 Občianskeho súdneho poriadku § 159 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku.

22 Uznesenie Najvyššieho súdu ČR, sp. zn. 33 Odo 417/2005.

Nad rámec skúmaných otázok (zmena skutkových okolností)

Podrobný úvodný výklad o inštitúte *rei iudicatae* sme do článku obsiahli účelovo. Dovolíme si totiž bližšie skonkretizovať nami potvrdenú hypotézu. Budeme vychádzať zo stanoviska občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 16. mája 2011 k výkladu § 159 ods. 3 v spojení s § 167 ods. 1 a § 243e ods. 1 OSP uverejneným pod č. 25 v Zbierke stanovísk NS a súdov SR 3/2011 v súlade s ktorým: „**Pokiaľ nedôjde k zmene skutkových okolností, tvorí právoplatné uznesenie, ktorým súd zamietol návrh na nariadenie predbežného opatrenia, prekážku veci právoplatne rozsúdenej (§ 159 ods. 3 OSP v spojení s § 167 ods. 1 OSP)**“.

Uvedený záver zužuje nami potvrdenú hypotézu v tom smere, že uznesenie, ktorým bol návrh na nariadenie predbežného opatrenia zamietnutý nebude zakladať prekážku rozhodnutej veci, ak je nový návrh na nariadenie predbežného opatrenia podaný v dôsledku zmeny skutkových okolností.

Rozobrali sme, že jedným z kritérií na posudzovanie totožnosti veci je hľadisko skutkových okolností. Vzhľadom na procesný charakter predbežného opatrenia bude práve toto hľadisko pri skúmaní existencie alebo neexistencie prekážky právoplatne rozhodnutej veci vo vzťahu k skoršiemu zamietavému uzneseniu o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia rozhodujúce.

Predstavenie skutkových okolností v konaní o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia vykazuje isté osobitosti. Dokazovanie vo vlastnom zmysle sa tu nevykonáva. Skutkové okolnosti sa tak zameriavajú na preukázanie (osvedčenie) potreby dočasnej úpravy pomerov alebo existenciu bezprostredne hroziacej ujmy. Skutkové okolnosti prípadu ako skutočnosti, ktoré je potrebné pre nariadenie predbežného opatrenia osvedčovať sú okolnosti, ktoré zodpovedajú potrebe rozumného a dočasného usporiadania vzťahov medzi účastníkmi.²³ Čo do základu nároku postačuje deklarovať jeho existenciu.

Z uvedeného vyplýva, že súd pri rozhodovaní o existencii, resp. neexistencii predmetu konania je v ľahšej procesnej situácii z dôvodu, že pri rozhodovaní o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia nepreskúmava rozhodné hmotné právo a všetky rozhodné skutočnosti, ale zameriava sa len na vyhodnotenie procesného stavu popísaného v návrhu na nariadenie predbežného opatrenia, a na potrebu poskytnutia akútnej ochrany.

Na to, aby súd mohol vyhovieť návrhu na nariadenie predbežného opatrenia musí mať preukázanú existenciu právneho vzťahu. Ak preto súd návrh na nariadenie predbežného opatrenia zamietol z dôvodu, že v čase, keď o podanom návrhu rozhodoval, nemal ani len deklarovanú existenciu právneho vzťahu medzi účastníkmi konania, vylučuje zmena okolností v tomto smere existenciu prekážky právoplatne rozhodnutej veci.

Podľa nášho názoru práve osvedčenie existencie dôvodov pre nariadenie predbežného opatrenia môže byť veľmi „citlivé“ na nové skutočnosti. Domnievame sa, že ak súd návrh na nariadenie predbežného opatrenia zamietol z dôvodu, že účastník nepreukázal existenciu potreby dočasnej úpravy pomerov, alebo nebezpečenstvo ohrozenia neskoršieho výkonu rozhodnutia, a ten neskôr podá návrh opäť s identickým petitom, ale k takémuto návrhu priloží dôkazy osvedčujúce napr. hrozbu dispozície odporcu s nehnuteľnosťou v rámci ponuky na predaj inzerciou v tlači, súd nebude môcť konanie s poukazom na § 159 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku v spojení s § 167 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku zastaviť pre prítomnosť neodstrániteľnej vady konania, ale bude musieť o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia rozhodnúť.²⁴

Nepochybne nemôže ísť o akékoľvek nové skutkové tvrdenia (skutočnosti). Musí ísť o také nové skutočnosti, ktoré sú rozhodujúce pre osvedčenie potreby dočasnej úpravy pomerov vo vzťahu k bezprostredne hroziacej ujme alebo k nebezpečenstvu zmarenia neskoršieho výkonu rozhodnutia. Na ich prítomnosť alebo neprítomnosť v prípade opätovného podania návrhu na nariadenie predbežného opatrenia na tom istom skutkovom základe sa musí súd v ďalšom konaní osobitne zamerať a sústrediť sa na ne aj v odôvodnení svojho rozhodnutia. **Nové skutkové tvrdenia ani v prípade predbežných opatrení nemajú totiž právnu povahu skutočností, ktoré dopĺňajú určitý skutkový stav, ale je potrebné ich charakterizovať ako skutočnosti, ktoré zakladajú nový skutkový stav, v našom prípade tie, ktoré osvedčujú existenciu splne-**

23 Svoboda, K. **Dokazování.**

Praha : ASPI – Wolters Kluwer, 2009, s. 141.

24 Obdobne aj stanoviská občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu SR zo dňa 16. mája 2011 k výkladu § 159 ods. 3 v spojení s § 167 ods. 1 a § 243e ods. 1 OSP uverejneným pod č. 25 v Zbierke stanovísk NS a súdov SR 3/2011 v súlade s ktorým: „*pokiaľ ale po vydané uznesenia zamietajúceho návrh na nariadenie predbežného opatrenia dôjde k zmene pomerov (k zmene skutkových okolností významných pre rozhodnutie), nezakladá už právoplatné rozhodnutie zamietajúce návrh na nariadenie predbežného opatrenia prekážku veci rozhodnutej (§ 159 ods. 3 OSP) a súd môže rozhodnúť o novom návrhu na nariadenie predbežného opatrenia, i keby prípadne išlo o návrh toho istého účastníka s petitom identickým ako bol petít návrhu na nariadenie predbežného opatrenia, ktorým bol skôr (pred zmenou pomerov) právoplatne zamietnutý uznesením súdu*“.

nia predpokladov na nariadenie predbežného opatrenia, a ktoré nastali potom, čo súd návrh na nariadenie predbežného opatrenia zamietol.

Záver

Právo je vyjadrované slovami a vetami, ktoré majú podobu normatívnych slov a normatívnych viet. Nie vždy ale možno vychádzať z ich čisto jazykovej interpretácie. Život zákona v právnej praxi dotvára aj účel, ktorý ten ktorý právny inštitút sleduje. Kľúčovým meradlom by tak malo zostať zachovanie rovnováhy dvoch stretajúcich sa záujmov, a to právnej istoty na jednej strane a práva na poskytnutie rýchlej a efektívnej ochrany, ak je to nevyhnutné, na strane druhej.

Z uvedených dôvodov sa za súčasného stavu právneho poznania nemožno uspokojiť len so striktným jazykovým výkladom konkrétnej právnej normy, ale musíme vychádzať aj z jej teleologických súvislostí. ■

RESUMÉ

Predbežné opatrenia a prekážka *rei iudicatae*

Článok približuje súvislosti prekážky právoplatne rozhodnutej veci vo vzťahu k rozhodnutiam nemeritórnej povahy, s osobitým zameraním na predbežné opatrenie. Autori na základe predložených argumentov zastávajú záver, že aj napriek nemeritórnemu charakteru rozhodnutia o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia je vzhľadom na zachovanie istoty a stability právnych vzťahov namieste aj tu aplikovať inštitút prekážky právoplatne rozhodnutej veci. Autori tiež približujú, kedy, aj napriek existencii skoršieho rozhodnutia, ktorým bol zamietnutý návrh na nariadenie predbežného opatrenia, bude možné vo veci opätovne konať a rozhodovať.

SUMMARY

Interim Measures and Impediment of *Rei iudicatae*

The article deals with the relationship between the impediment of *rei iudicatae* and decisions of non-meritorious nature with a special focus on interim measures. The authors – on the basis of available arguments – hold the opinion that even despite the non-meritorious nature of decisions on the applications for interim measures it is appropriate to apply the concept of the impediment of *rei iudicatae* also in these cases in order to ensure security and stability of legal relations. The authors also analyse when – despite the existence of any previous decision, whereby the application for an interim measure was rejected – it will be possible to refer the matter to the appropriate court for a new decision.

ZUSAMENFASSUNG

Einstweilige Verfügungen und das *rei iudicatae* Hindernis

Im Artikel werden die Zusammenhänge beim Hindernis einer rechtskräftig entschiedenen Sache in Bezug auf die Entscheidungen nicht meritorischen Charakters, mit besonderer Orientierung auf die einstweilige Verfügung, näher betrachtet. Die Autoren vertreten aufgrund von unterbreiteten Ausführungen die Meinung, dass trotz des nicht meritorischen Charakters der Entscheidung zum Antrag auf die Anordnung einer einstweiligen Verfügung, ist es wegen der Erhaltung der Sicherheit und der Stabilität von Rechtsverhältnissen angebracht, auch hier das Instrument des Hindernisses einer rechtskräftig entschiedenen Sache anzuwenden. Autoren legen weiter nahe, wann auch trotz der bestehenden früheren Entscheidung, mit der der Antrag auf die Anordnung der einstweiligen Verfügung abgewiesen wurde, möglich ist, in der Sache erneut zu verfahren und zu entscheiden.

Vylúčenie správneho poriadku – ústavnoprávny pohľad

JUDr. Milan Hodás

Vylúčenie aplikácie správneho poriadku a absencia osobitnej procesnej úpravy nemôže v právnom štáte znamenať priestor pre bezbrehú ľubovôľu verejnoprávneho subjektu. V právno-aplikačnej praxi by v takom prípade mali byť použité všeobecné požiadavky na konania verejnoprávnych subjektov, právne princípy resp. štandard všeobecných pravidiel správneho práva.

Úvod

Neúplnosť práva vyplývajúca z ľudskej nedokonalosti predstavuje v právno-aplikačnej praxi závažný problém. Nie je zriedkavosťou, keď zákonodarca opomenie, alebo možno úmyselne neprijme právnu reguláciu,¹ či už v hmotno-právnej alebo procesno-právnej oblasti, ktorej neexistencia následne komplikuje právne riešenie spoločenských problémov.² V takej situácii je právno-aplikačná prax nútená hľadať riešenia v aplikácii právnych princíпов ústavnoprávneho charakteru. Inak tomu nie je ani v oblasti verejnej správy.

Determinantom požiadaviek, ktoré je potrebné spĺňať v právno-aplikačnej praxi spojenej so správou verejných vecí je podstata verejnej správy, ktorá predstavuje správu verejných záležitostí realizovanú ako prejav výkonnej moci

v štáte.³ Táto charakteristika má potom dopad na formuláciu požiadaviek, ktoré je nutné pri správe verejných záležitostí dodržať. Prejavy výkonnej moci v štáte musia v demokratickom právnom štáte spĺňať požiadavky – princípy právneho štátu. Možno povedať, že všetky základné procesné právne úpravy, či už trestný poriadok, občiansky súdny poriadok alebo správny poriadok sú postavené na určitých základných princípoch, ktorých prostredníctvom sa do konaní, ktoré sú týmito procesnými princípmi upravené, „prežarujú“ princípy spravodlivého procesu a materiálneho právneho štátu.⁴

Jednu z hlavných záruk zákonnosti vo verejnej správe predstavuje právna úprava správneho konania, ktorá stanovuje, že postup pri vydávaní správnych aktov a pri vynucovaní povinností z nich vyplývajúcich sa má riadiť určenými procesnými formami.⁵ Všeobecný predpis upravujúci konanie a rozho-

JUDr. Milan Hodás pôsobil takmer 6 rokov na Úseku legislatívy a aproximácie práva Kancelárie Národnej rady Slovenskej republiky. V súčasnosti pôsobí ako riaditeľ legislatívno-právneho odboru na Ministerstve školstva, vedy, výskumu a športu SR a ako doktorand na Katedre ústavného práva Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave, kde sa venuje najmä problematike dodržiavania ľudských práv v boji proti terorizmu. Zaoberá sa aj právno-teoretickými problémami normotvorby, problematikou prekladu, problematikou multilingválneho prostredia Európskej únie a dôsledkom tohto prostredia na systém a aplikáciu práva, ako aj prednáškovej a publikačnej činnosti.

dovanie v oblasti verejnej správy predstavuje správny poriadok, t. j. zák. č. 71/1967 Zb. o správnom konaní. V § 1 ods. 1 správneho poriadku je stanovená všeobecná pôsobnosť správneho poriadku, v zmysle ktorej sa tento zákon uplatní vždy, keď v oblasti verejnej správy správne orgány rozhodujú o právach právom chránených záujmoch alebo povinnostiach fyzických

1 Možno teda rozlišovať medzi neplánovanou neúplnosťou právneho poriadku a právno-politickými deficitmi právneho poriadku.

2 K medzerám v práve pozri bližšie napr. Pipa, Marek; **K vymedzeniu medzier v práve a k ich druhom z hľadiska sudcovskej tvorby práva**; Historia et Theoria Iuris; 2/2010; str. 22–33

3 Pozri napr. aj Kandráč, Pavel; **Úvahy o zásadách a princípoch dobrej správy**; in: Hrabcová Dana (ed.); Princípy dobrej správy, Sborník příspěvků přednesených na pracovní konferenci; Masarykova univerzita; Brno 2006; str. 35

4 Pozri aj Rozsudok Nejvyššího správního soudu České republiky z 24. 1. 2006 sp. zn. 2 Afs 31/2005

5 Hendrych, Dušan a kol.; **Správní právo. Obecná část**; 5. Rozšířené vydání; C. H. Beck; Praha 2003; str. 296

6 Ako príklad možno uviesť § 13 ods. 5 zákona č. 309/2009 Z. z. o podpore obnoviteľných zdrojov energie a vysoko účinnej výroby a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov:

„§ 13

Konanie o námietkach

(5) Na doručovanie oznámenia o nevydaní potvrdenia o pôvode elektriny z obnoviteľných zdrojov energie ... sa vzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní.“

7 Ako príklad možno uviesť § 31 ods. 1 a ods. 10 zákona č. 137/2010 Z. z. o ovzduší:

„§ 31

Konanie

(1) Na konanie podľa tohto zákona sa vzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní²⁶⁾ okrem konaní podľa § 9 ods. 3, § 17 ods. 1 písm. a), ...“

8 Príkladom úplného vylúčenia pôsobnosti správneho poriadku je § 26 ods. 2 zákona č. 253/1998 Z. z. o hlásení pobytu občanov Slovenskej republiky a registri obyvateľov Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov:

„§ 26

(2) Na postup štátnych orgánov, obcí, iných právnických osôb a fyzických osôb a na ich úkony vykonávané podľa tohto zákona sa nevzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní.“

Ako príklad možno uviesť aj § 163 zák. č. 563/2009 Z. z. o správe daní (daňový poriadok) a o zmene a doplnení niektorých zákonov: „Na daňové konanie sa nevzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní.“

9 Večeňa, Miloš a kol.; **Teória práva**; 4. vyd.; Eurokódex; Bratislava 2011; str. 318

10 Bližšie pozri Svák, Ján; Cibulka, Ľubor; Klíma, Karel;

a právnických osôb, ak osobitný zákon neustanovuje inak (možno hovorí aj o tzv. subsidiárnej pôsobnosti správneho poriadku).

Osobitné predpisy niekedy opätovne (a z normatívneho hľadiska zbytočne) potvrdzujú všeobecnú pôsobnosť správneho poriadku formuláciou „na konanie podľa tohto zákona sa vzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní“, čo v právnom poriadku *stricto sensu* plní zrejme len informatívnu funkciu.⁶ V právnom poriadku Slovenskej republiky však nie je zriedkavosťou ani to, že osobitný predpis vylúči pôsobnosť správneho poriadku, či už parciálne⁷ alebo úplne.⁸ Osobitné zákony v takom prípade stanovujú procesnú úpravu odlišnú od správneho poriadku. Čo však s prípadmi, keď osobitný predpis vylúči všeobecnú pôsobnosť správneho poriadku a nestanoví osobitnú procesnú úpravu, teda čo s prípadmi absencie procesnej právnej regulácie?

Domnievam sa, že takýto právny stav môže predstavovať porušenie Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava SR“). Podľa článku 2 ods. 2 Ústavy SR štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Princíp zákonitosti, alebo legality štátnej moci vyjadrený v článku 2 ods. 2 Ústavy SR znamená, že štátna moc je vykonávaná spôsobom upraveným právom, teda je vykonávaná v zhode s právom. V širšom zmysle legalita znamená nielen požiadavku dodržiavať právo, ale i požiadavku, aby dôležité spoločenské vzťahy boli právom regulované ako prevencia bezprávia či „práva silnejšieho“.⁹ Zásada legality zabezpečuje v štáte pre jeho obyvateľov právnu istotu – majú možnosť predvídať nielen následky svojich právnych úkonov, možnosti a spôsoby uplatnenia svojich práv voči štátu, ale predovšetkým konanie štátnych orgánov a jeho zmysel. Princíp právnej istoty, ktorého obsahom je aj predvídateľnosť postupu orgánov verejnej moci predstavuje podľa Ústavného súdu Slovenskej republiky jeden z dvoch základných znakov materiálneho právneho štátu.¹⁰ Viazanosť štátu vlastným právom ako základ právneho štátu reguluje prostriedky moci štátu a obmedzuje ich použitie (primát práva nad štátom). Štátne orgány nie sú oprávnené konať, ak ich na to nespĺnomocní zákon a ak konajú, sú povinné konať iba spôsobom, ktorý ustanovil zákon – povinnosť konať *intra legem et secundum legem*, pričom v súvislosti s pojmom „štátny orgán“ použitom v citovanom článku 2 ods. 2 Ústavy SR je opodstatnené uprednostnenie extenzívneho výkladu pred doslovným výkladom.¹¹ V tejto súvislosti možno spomenúť právny názor, ktorý vyslovil Ústavný súd Českej a Slovenskej Federatívnej republiky v uznesení I. ÚS 191/92 z 9. júna 1992: „... verejnou mocou je taká moc, ktorá autoritatívne rozhoduje o právach a povinnostiach subjektov, či už priamo alebo sprostredkovane. ... Kritériom pre určenie či iný subjekt koná ako orgán verejnej moci je skutočnosť, či konkrétny subjekt rozhoduje o právach a povinnostiach iných osôb a tieto rozhodnutia sú štátnou mocou vynútiteľné, či môže štát do týchto práv a povinností zasahovať“.¹² Úprave článku 2 ods. 2 Ústavy SR preto podliehajú nielen štátne orgány, ale všetky orgány verejnej moci, ktoré Slovenská republika na svojom území zriadila a poverila vykonávaním verejnej moci,¹³ resp. všetky subjekty, ktoré boli Slovenskou republikou poverené vykonávaním verejnej moci.

Z uvedeného vyplýva, že ak osobitný predpis vylučuje všeobecnú pôsobnosť správneho poriadku a ani neobsahuje osobitnú procesnú reguláciu, spôsob konania subjektu rozhodujúceho o právach, právom chránených záujmoch a povinnostiach fyzických a právnických osôb potom nie je ustanovený zákonom, čo je v rozpore s čl. 2 ods. 2 ústavy a tiež s princípom právnej istoty v zmysle čl. 1 ods. 1 Ústavy SR.

Vylúčenie správneho poriadku, právne princípy a súvisiaca judikatúra

S problémom vylúčenia aplikácie správneho poriadku sa zaoberá Ústavný súd Českej republiky v náleze Pl. ÚS 14/96 zo dňa 5. 11. 1996, v ktorom *expressis verbis* považuje vylúčenie použitia všeobecných predpisov o správnom konaní pri súčasnej neexistencii iných predpisov za porušenie ústavného práva, t. j. porušenie článku 2 ods. 3 Ústavy Českej republiky¹⁴ ako aj rozpor s článkom 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd.¹⁵

Vylúčenie pôsobnosti správneho poriadku nemôže znamenať priestor pre bezbrehú ľubovôľu/arbitrárnosť štátneho orgánu, resp. orgánu verejnej správy. Najvyšší súd Slovenskej republiky

vo svojej judikatúre v prípadoch vylúčenia pôsobnosti správneho poriadku a súčasnej neexistencie inej právnej úpravy inklinuje k argumentácii nevyhnutnosťou aplikácie právnych princípov, t. j. minimálnych požiadaviek kladených na konania a rozhodnutia správnych orgánov – štandardu všeobecných pravidiel správneho práva. Ako príklad môžu slúžiť rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky súvisiace s rozhodovacou činnosťou vysokých škôl. Rozhodovanie vysokých škôl (napr. v oblasti prijímacieho konania) možno zahrnúť medzi rozhodovanie tzv. ostatných vykonávateľov verejnej správy.¹⁶ Napriek tomu § 108 zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších až na taxatívne určené prípady vylučuje pôsobnosť správneho poriadku.¹⁷ V rozsudku 1Sžo/37/2009 z 2. 2. 2010 preto Najvyšší súd Slovenskej republiky v súvislosti so stroho odôvodneným rozhodnutím dekana vysokej školy o vylúčení študentky zo štúdia pre neúspech na treťom opravnom termíne štátnej skúšky uvádza: „Napriek tomu, že na konanie v predmetnej veci sa v zmysle § 108 zákona č. 131/2002 Z. z. správny poriadok nevzťahuje..., **nemožno upustiť od vyžadovania aspoň minimálnych požiadaviek kladených na konania a rozhodnutie správnych orgánov vyplývajúcich napr. z Rezolúcie Výboru ministrov Rady Európy (77)31 z 28. 9. 1977 o ochrane jednotlivca v súvislosti s rozhodnutiami správnych orgánov resp. z Odporúčania Výboru ministrov Rady Európy Rec (2007)7 z 20. 6. 2007 o dobrej verejnej správe čl. 17, v zmysle ktorého musia byť správne rozhodnutie formulované v jednoduchej, jasnej a zrozumiteľnej podobe a musia obsahovať primerané zdôvodnenie obsahujúce skutkové a právne dôvody, pre ktoré bolo vydané**“.¹⁸ Podobnú argumentáciu s odkazom aj na princípy dobrej správy použil Najvyšší súd Slovenskej republiky v súvislosti s rozhodnutím dekana, ktorým bola študentovi uložená povinnosť zaplatiť školné (Rozsudok 8 Sžo/182/2009 z 30. septembra 2010).

Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze PL. ÚS 17/08 z 20. mája 2009 vo veci nesúlade zákona č. 458/2003 Z. z. o zriadení Špeciálneho súdu a Úradu špeciálnej prokuratúry s Ústavou SR „vidí“ vo vylúčení všeobecnej pôsobnosti správneho poriadku a súčasnej absencii osobitnej procesnej právnej úpravy rozpor s princípom právnej istoty ako nevyhnutným atribútom právneho štátu. V aplikačnej praxi sa v tejto súvislosti javí ako nevyhnutná aplikácia všeobecných (procesných) princípov. *Per analogiam* to potvrdzuje Nález Ústavného súdu Českej republiky Pl. ÚS 33/97 zo dňa 17. 12. 1997, v ktorom sa v súvislosti so suspenzívnym vetom prezidenta zaoberal dôsledkami neexistencie ústavnej úpravy počítania času, pričom za nevyhnutné považoval aplikáciu základných právnych princípov a zvyklostí a kriticky sa vyjadroval k mechanickému stotožňovaniu práva s právnymi textami. Táto judikatúra len potvrdzuje tézu v zmysle ktorej za spravodlivé prejednanie vecí možno považovať len taký postup vykonávateľa verejnej správy, ktorý rešpektuje všetky procesné princípy tvoriace súčasť štruktúry základných ľudských práv a slobôd bez ohľadu na formuláciu danú konkrétnou pozitívnou právnou úpravou.¹⁹ Aplikáciou prirodzeného práva a právnych princípov možno prekonať obsahovú prázdnotu právneho formalizmu, ale aj odstraňovať medzery v právnej úprave. Sudca Nejvyššího správného soudu České republiky Karol Šimka v tejto súvislosti uvádza: „*Součástí katalogu kritérií, kterými správní soudnictví poměřuje zákonnost postupů veřejné správy, jsou přirozeně i ústavně zaručené záruky spravedlivého procesu a ústavní principy, jimiž se musí řídit každý orgán při interpretaci a aplikaci „jednoduchého“, t. j. podústavního práva*“.²⁰ Nejvyšší správní soud České republiky preto vo svojej judikatúre nezriedka používa ústavno-právnu argumentáciu a vyjadruje sa i o princípoch dobrej správy.²¹

Požiadavka, z ktorej vyplýva, že správne orgány majú v rámci konania prihliadať aj na zásady vlastné právnemu poriadku vyplýva okrem iného aj z Odporúčania Výboru ministrov (2007) 7,²² ktoré tiež vymedzuje princípy dobrej správy, medzi ktoré zaraďuje – princíp zákonnosti (resp. súladu s právom), princíp rovnosti, nestrannosti, proporcionality, právnej istoty, princíp konania v rozumnom čase, princíp participácie, princíp rešpektu súkromia a princíp transparentnosti. Inšpirujúco môže pôsobiť § 177 ods. 1 českého Správneho rádu (zákon č. 500/2004 Sb.), ktorý stanovuje: „**(1) Základní zásady činnosti správních orgánů uvedené v § 2 až 8 se použijí při výkonu veřejné správy i v případech, kdy zvláštní zákon stanoví, že se správní řád nepoužije, ale sám úpravu odpovídající těmto zásadám neobsahuje**“.²³

Vyššie uvedené myšlienky naznačujú nevyhnutnosť aplikácie princípov vo verejnej správe. To logicky navodzuje otázku, ktoré princípy by to mali byť, a čo vôbec je označované pojmom „princíp“. Právne záväzný katalóg princípov dobrej správy neexistuje rovnako ako niet právne záväzných zoznamov princípov právneho štátu a právnych princípov. Pokus o ich rýdzo

Ústavné právo Slovenskej republiky; všeobecná časť;

Bratislavská vysoká škola práva; Bratislava 2008; str. 430

- 11 Drgonec, Ján; **Ústava Slovenskej republiky; komentár**; 2. vydanie; Heuréka; Šamorín 2007; str. 94
- 12 Citované podľa Drgonec, Ján; **Ústava Slovenskej republiky; komentár**; 2. vydanie; Heuréka; Šamorín 2007; str. 94–95
- 13 Drgonec, Ján; **Ústava Slovenskej republiky; komentár**; 2. vydanie; Heuréka; Šamorín 2007; str. 95
- 14 „(3) Státní moc slouží všem občanům a lze ji uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon.“
- 15 „(1) Každý se může domáhat stanoveným postupem svého práva u nezávislého a nestranného soudu a ve stanovených případech u jiného orgánu“.
- 16 Sládeček, Vladimír; **Obecné správní právo**; ASPI, a. s.; Praha 2005; str. 234
- 17 „**§ 108**
Všeobecný predpis o správnom konaní²⁰ sa nevzťahuje na rozhodovanie podľa tohto zákona okrem rozhodovania o uložení pokuty podľa § 2a, rozhodovanie o zastavení konania podľa § 47, rozhodovanie o udelení oprávnenia podľa § 49a, rozhodovanie o priznaní sociálneho štípendia (§ 96 ods. 1 až 6) a rozhodovanie o uznaní dokladov o vzdelaní na akademické účely (§ 106).“
- 18 Text zvýraznil autor článku.
- 19 Čič, Milan; et. al.; **Komentár k Ústave Slovenskej republiky**; Matica Slovenská; Martin 1997; str. 235

- 20 Šimka, Karel; **Ústavní principy a principy dobré správy v daňovém právu**; in: Hrabcová Dana (ed.); Principy dobré správy, Sborník příspěvků přednesených na pracovní konferenci; Masarykova univerzita; Brno 2006; str. 217
- 21 Šimka, Karel; **Ústavní principy a principy dobré správy v daňovém právu**; in: Hrabcová Dana (ed.); Principy dobré správy, Sborník příspěvků přednesených na pracovní konferenci; Masarykova univerzita; Brno 2006; str. 218
- 22 Recommendation CM/Rec (2007)7 of the Committee of Ministers to member states on good administration (Adopted by the Committee of Ministers on 20 June 2007 at the 999bis meeting of the Ministers' Deputies)
- 23 Text zvýraznil autor článku.
- 24 Barány, Eduard; **Principy dobrej správy ako právne princípy?**; in: Hrabcová Dana (ed.); Principy dobrej správy, Sborník příspěvků přednesených na pracovní konferenci; Masarykova univerzita; Brno 2006; str. 28
- 25 Kochová Kovářová, Ingrid; **Právní principy**; in: Europeanization of the national law, the Lisbon Treaty and some other legal issues; zborník z konferencie Co-fola 2008; Masarykova Univerzita, Tribun EU s. r. o.; Brno 2008
- 26 Skulová, Soňa; **Právní principy dobré správy?**; in: Hrabcová Dana (ed.); Principy dobré správy, Sborník příspěvků přednesených na pracovní konferenci; Masarykova univerzita; Brno 2006; str. 61
- 27 Bližšie pozri Hrabcová Dana (ed.); **Principy dobrej správy**, Sborník příspěvků přednesených na pracovní

právo-pozitivistické vyjadrenie by bol protizmyselný a tak ich formulácia ostáva na pleciach judikatúry, právnej vedy a doktríny.²⁴ Princípy označujú teoretické zásady tvorby a realizácie práva.²⁵ Sú to štandardy, ktoré sa majú dodržiavať z dôvodu, že to požaduje spravodlivosť (*justice*), slušnosť (*fairness*) alebo iná dimenzia morálky (*morality*).²⁶ Ale ako hovorí latinské príslovie „*exempla illustrant*“, a preto spomeniem, že pre potreby pracovnej konferencie konanej dňa 22. marca 2006 v Brne bol verejným ochrancom práv Českej republiky zostavený súhrn hlavných princípov dobrej správy: dodržovanie právneho poriadku, nestrannosť, včasnosť, predvídateľnosť, presvedčivosť, primeranosť, súčinnosť, zodpovednosť, otvorenosť, ústretovosť.²⁷

Inšpirujúco pôsobiaca je v tejto súvislosti opätovne judikatúra Nejvyššího správného soudu České republiky. V rozsudku zo 14. septembra 2005 Nejvyšší správní soud České republiky vychádzajúc z maximy konzistentnosti a hierarchického usporiadania právneho poriadku konštatuje nevyhnutnosť vykladať pri aplikácii právo tak, aby bol zvolený výklad v súlade s ústavnosťou a to tak v zmysle výslovného znenia konkrétnych ústavných noriem, ako aj v súlade s ústavnými princípmi a hodnotami v ústavných textoch *expressis verbis* nevyjadrenými. Napríklad argumentácia opierajúca sa o princíp jednoty právneho poriadku bola použitá v prelomovom judikáte Nejvyššího správného soudu České republiky (uznesenie 2 Afs 144/2004 z 31. augusta 2004), ktorým bola pripustená možnosť súdneho prieskumu procesu daňovej kontroly.²⁸ Jednou z čiastkových otázok, na ktorú musel súd v tejto súvislosti nájsť odpoveď bolo určenie lehoty, v ktorej je nadriadený pracovník správcu dane povinný rozhodnúť o námietkach proti postupu pracovníka správcu dane. Túto lehotu zákon o správě daní a poplatků nestanovoval. Nejvyšší správní soud České republiky preto poznamenal, že stav, keď daňový poriadok (daňový rád) viaže lehotami len daňové subjekty a pritom nestanovuje lehoty na rozhodovanie, či iné úkony správcu dane alebo jeho pracovníkov, evidentne nie je v súlade s požiadavkou spravodlivej rovnováhy medzi obecným záujmom platenia daní a imperatívom ochrany základných práv a slobôd. Situáciu, **keď zákon o správě daní a poplatků v § 99 vylučuje podporné použitie správneho poriadku (správneho rádu), je podľa názoru Nejvyššího správního soudu České republiky nutné riešiť ako medzeru v zákone pomocou analógie iuris, teda podľa všeobecných zásad daného právneho odvetvia.**²⁹ V rozsudku 2 As 31/2005 zo 4. mája 2005 Nejvyšší správní soud České republiky deklaruje, že v materiálnom právnom štáte nemá miesto „absolutní volná úvaha“ správneho orgánu ako ničím a nikým nekontrolovaný a neobmedzený prejav štátnej suverenity. Tento záver možno aplikovať na všetky konania uskutočňované v rámci verejnej správy a v širšom zmysle slova na akékoľvek konanie verejnej moci.³⁰

Ústavno-konformný výklad

Pri riešení situácie, keď je normatívny vylúčená aplikácia správneho poriadku a zákon zároveň nestanovuje dostatočnú osobitnú procesnú úpravu môže účinne pomôcť argumentácia tzv. ústavno-konformný výklad. Podľa článku 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky musí byť výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov v súlade s touto ústavou. Ustanovenie článku 152 ods. 4 má povahu generálneho príkazu adresovaného všetkým subjektom, ktoré vo svojej činnosti interpretujú a aplikujú pramene práva. Z požiadavky aplikácie ústavných noriem vo vzájomnej súvislosti relevantných ustanovení (systematický výklad) možno vyvodiť spojenie medzi článkom 152 ods. 4 a článkom 1 ods. 1 Ústavy SR, podľa ktorého je Slovenská republika právnym štátom.³¹ A v právnom štáte možno očakávať a vyžadovať, aby orgány verejnej moci, ako aj subjekty súkromného práva (fyzické a právnické osoby) pri výklade a uplatňovaní všeobecne záväzných právnych predpisov postupovali v súlade s Ústavou SR. Zároveň, ak sa právna norma nedá vysvetliť a uplatniť v súlade s Ústavou SR, lebo iný ako ústave odporujúci výklad tejto normy nie je možný, potom orgán verejnej moci túto právnu normu v materiálnom právnom štáte nesmie uplatniť.³²

Z uvedeného vyplýva, že by sa nemala uplatniť norma, ktorá pri absencii osobitnej procesnej regulácie zároveň vylučuje aplikáciu správneho poriadku, resp. že by sa mala vykladať tak, aby došlo k uplatneniu elementárnych princípov právneho poriadku Slovenskej republiky a to či už pomocou *analógie iuris*, alebo pomocou „prežarovania“ princípov právneho štátu, t. j. napr. uplatnením požiadaviek, ktoré sú kladené na spravodlivý proces.

Záver

Z podstaty verejnej správy, ako prejavu výkonnej moci v štáte, možno odvodíť požiadavky, ktoré je nevyhnutné v procesoch realizovaných v rámci verejnej správy dodržať. Ide najmä o dodržiavanie princípov spravodlivého procesu a materiálneho právneho štátu. Vylúčenie aplikácie správneho poriadku a absencia osobitnej procesnej úpravy teda v žiadnom prípade nemôže znamenať priestor pre bezbrehú ľubovôľu verejnoprávneho subjektu. Ak je osobitným predpisom vylúčená všeobecná pôsobnosť správneho poriadku a tento predpis zároveň neobsahuje dostatočnú „vlastnú“ procesnú reguláciu, spôsob konania subjektu rozhodujúceho o právach, právom chránených záujmoch a povinnostiach fyzických a právnických osôb potom nie je ustanovený zákonom, čo je možno považovať za pochybenie zákonodarcu, ktoré je v rozpore s čl. 2 ods. 2 ústavy a tiež s princípom právnej istoty v zmysle čl. 1 ods. 1 Ústavy SR. V právno-aplikačnej praxi by v takom prípade mali byť použité všeobecné požiadavky na konania verejnoprávnych subjektov, právne princípy resp. štandard všeobecných pravidiel správneho práva. Tieto tézy možno nájsť v konzistentnej ustálenej judikatúre Nejvyššího správního soudu České republiky, Ústavního soudu České republiky, ale objavujú sa aj v judikatúre Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a Ústavného súdu Slovenskej republiky. ■

Literatúra

- Balogh, Boris; Trellová, Lívia; **Povinnosť parlamentu prijať zákon?!**; Právny obzor 1/2012
- Barány, Eduard; **Princípy dobrej správy ako právne princípy?**; in: Hrabcová Dana (ed.); Princípy dobrej správy, Sborník příspěvků přednesených na pracovní konferenci; Masarykova univerzita; Brno 2006
- Čič, Milan; et. al.; **Komentár k Ústave Slovenskej republiky**; Matica Slovenská; Martin 1997
- Drgonec, Ján; **Ústava Slovenskej republiky; komentár; 2. vydanie**; Heuréka; Šamorín 2007
- Drgonec, Ján; **Ústava Slovenskej republiky; komentár; 3. vydanie**; Heuréka; Šamorín 2012
- Grospič, Jiří; **K principům dobré správy a jejich koncepcí**; in: Hrabcová Dana (ed.); Princípy dobrej správy, Sborník příspěvků přednesených na pracovní konferenci; Masarykova univerzita; Brno 2006
- Hendrych, Dušan a kol.; **Správní právo Obecná část; 5. Rozšířené vydání**; C. H. Beck; Praha 2003
- Klokočka, Vladimír; **Ústavy států Evropské unie; 2. díl**; Linde Praha, a. s.; Praha 2005
- Košičiarová, Soňa; **Ústavnoprávne aspekty princípov dobrej verejnej správy, súdna judikatúra a ochrana prírody**; in: Dny práva – 2010 – Days of Law; Masarykova Univerzita; Brno 2010
- Kochová Kovářová, Ingrid; **Právní principy**; in: Europeanization of the national law, the Lisbon Treaty and some other legal issues; zborník z konferencie Cofola 2008; Masarykova Univerzita, Tribun EU s. r. o.; Brno 2008
- Kukliš, Peter; **O verejnosprávnej činnosti (I. časť)**; Právny obzor 6/2011
- Kukliš, Peter; **O verejnosprávnej činnosti (II. časť)**; Právny obzor 1/2012
- Pipa, Marek; **K vymedzeniu medzier v práve a k ich druhom z hľadiska sudcovskej tvorby práva**; Historia et Theoria Iuris; 2/2010
- Potásch, Peter; Hašanová, Janka a kol.; **Vybrané správne procesy (teoretické a praktické aspekty) 2. vydanie s judikatúrou**; EUROKÓDEX; Bratislava 2011
- Skulová, Soňa; **Právní principy dobré správy?**; in: Hrabcová Dana (ed.); Princípy dobrej správy, Sborník příspěvků přednesených na pracovní konferenci; Masarykova univerzita; Brno 2006
- Sládeček, Vladimír; **Obecné správní právo**; ASPI, a. s.; Praha 2005
- Sobek, Tomáš; **Koherence práva**; Právník 4/2012
- Svák, Ján; Cibulka, Ľubor; Klíma, Karel; **Ústavné právo Slovenskej republiky; všeobecná časť**; Bratislavská vysoká škola práva; Bratislava 2008
- Šimka, Karel; **Ústavní principy a principy dobré správy v daňovém právu**; in: Hrabcová Dana (ed.); Princípy dobrej správy, Sborník příspěvků přednesených na pracovní konferenci; Masarykova univerzita; Brno 2006
- Tryzna, Jan; **Právní principy a právní argumentace; K vlivu právních principů na právní argumentaci při aplikaci práva**; Aditorium; Praha 2010
- Večeřa, Miloš a kol.; **Teória práva; 4. vydanie**; EUROKÓDEX; Bratislava 2011
- Európsky kódex dobrej správnej praxe**; Úrad pre vydávanie úradných publikácií Európskych spoločností; Luxemburg, 2005

konferenci; Masarykova univerzita; Brno 2006; str. 15 – 17

28 Šimka, Karel; **Ústavní principy a principy dobré správy v daňovém právu**; in: Hrabcová Dana (ed.); Princípy dobrej správy, Sborník příspěvků přednesených na pracovní konferenci; Masarykova univerzita; Brno 2006; str. 227

29 Šimka, Karel; **Ústavní principy a principy dobré správy v daňovém právu**; in: Hrabcová Dana (ed.); Princípy dobrej správy, Sborník příspěvků přednesených na pracovní konferenci; Masarykova univerzita; Brno 2006; str. 227

30 Šimka, Karel; **Ústavní principy a principy dobré správy v daňovém právu**; in: Hrabcová Dana (ed.); Princípy dobrej správy, Sborník příspěvků přednesených na pracovní konferenci; Masarykova univerzita; Brno 2006; str. 230–231

31 Drgonec, Ján; **Ústava Slovenskej republiky; komentár; 3. vydanie**; Heuréka; Šamorín 2012; str. 1584

32 Drgonec, Ján; **Ústava Slovenskej republiky; komentár; 3. vydanie**; Heuréka; Šamorín 2012; str. 1585

RESUMÉ

Vylúčenie správneho poriadku – ústavnoprávny pohľad

V príspevku sa autor zaoberá situáciami, keď zákonodarca vylúčil aplikáciu správneho poriadku a zároveň nie je stanovená osobitná procesná regulácia, čo v žiadnom prípade nemôže znamenať priestor pre bezbrehú ľubovôľu verejnoprávneho subjektu. Ak je osobitným predpisom vylúčená všeobecná pôsobnosť správneho poriadku a tento predpis zároveň neobsahuje dostatočnú „vlastnú“ procesnú reguláciu, spôsob konania subjektu rozhodujúceho o právach, právom chránených záujmoch a povinnostiach fyzických a právnických osôb potom nie je ustanovený zákonom, čo je možno považovať za pochybenie zákonodarcu, ktoré je v rozpore s čl. 2 ods. 2 ústavy a tiež s princípom právnej istoty v zmysle čl. 1 ods. 1 Ústavy SR. V právno-aplikačnej praxi by v takom prípade mali byť použité všeobecné požiadavky na konania verejnoprávnych subjektov, právne princípy resp. štandard všeobecných pravidiel správneho práva. Uvedené tézy autor rozoberá aj v kontexte judikatúry Nejvyššího správního soudu České republiky, Ústavního soudu České republiky, Nejvyššího soudu Slovenskej republiky a Ústavného soudu Slovenskej republiky.

SUMMARY

Exclusion of the Code of Administrative Procedure – Constitutional Point of View

The author deals with situations when the law-making body excluded the application of the Code of Administrative Procedure, but where a specific procedural legal rule is not in place, which, of course, cannot leave room for boundless discretion of public authorities. If a separate legal rule excludes general application of the Code of Administrative Procedure and if such a separate legal rule does not sufficiently “in its own” govern and regulate administrative procedures to apply instead, the manner, in which an entity deciding about the rights as well as about legitimate interests and duties of individuals and legal entities is to act, is not established by virtue of law; this can be regarded as an omission of the law-making body; such omission is in conflict with Article 2 Section 2 of the Slovak Constitution as well as with the principle of legal certainty under Article 1 Section 1 of the Slovak Constitution. In the application practice, the actions of public authorities should be subject to general requirements, to legal principles and to the standard of general rules of administrative law. The author analyses these points also in the context of the case-law of the Supreme Court of the Czech Republic and the Constitutional Court of the Czech Republic, as well as the Supreme Court of the Slovak Republic and the Constitutional Court of the Slovak Republic.

ZUSAMENFASSUNG

Ausschließung der Verwaltungsordnung – verfassungsrechtliche Ansicht

Im Beitrag befasst sich sein Autor mit den Fällen, wann der Gesetzgeber die Anwendung der Verwaltungsordnung ausgeschlossen hat und zugleich keine Sonderregulierung des Prozesses festgehalten ist, was keinesfalls bedeuten kann, dass hier ein Raum für eine uneingeschränkte Willkür des öffentlich-rechtlichen Subjektes geschaffen wurde. Ist durch eine Sondervorschrift die allgemeine Wirkung der Verwaltungsordnung ausgeschlossen worden und diese Vorschrift keine ausreichende „eigene“ Prozessregulierung enthält, dann ist die Vorgangsweise des Subjektes, das über die Rechte, die zu Recht geschützten Interessen und über die Pflichten der natürlichen und juristischen Personen entscheidet, nicht mit einem Gesetz festgehalten, was als Verfehlung des Gesetzgebers betrachtet werden kann, die zuwider dem Artikel 2 Abs. 2 der Verfassung und auch dem Grundsatz der Rechtssicherheit im Sinne des Artikels 1 Abs. 1 der Verfassung der Slowakischen Republik, ist. In der rechtlichen Anwendungspraxis sollten in einem solchen Fall die allgemeinen Anforderungen an die Handlungen der öffentlich-rechtlichen Träger, rechtliche Grundsätze bzw. der Standard von den allgemeinen Regeln des Verwaltungsrechtes angewendet werden. Die angeführten Thesen analysiert der Autor auch im Kontext mit der Rechtssprechung des Höchsten Verwaltungsgerichtes der Tschechischen Republik, des Verwaltungsgerichtes der Tschechischen Republik, des Obergerichtes der Slowakischen Republik und des Verfassungsgerichtes der Slowakischen Republik.

Zriadenie a vznik záložného práva k zálohu na zabezpečenie (nielen) budúcej pohľadávky

2. časť

JUDr. Marek Valachovič

V prvej časti príspevku sme sa všeobecne venovali problematike zriadenia a vzniku záložného práva k budúcej pohľadávke v zmysle platnej právnej úpravy záložného práva, najmä v kontexte so základnou zásadou záložného práva spočívajúcej v jeho akcesorite ako vedľajšieho zabezpečovacieho záväzku k hlavnému záväzku. V tejto časti článku sa budeme zaoberať osobitosťami zriadenia a vzniku záložného práva na zabezpečenie budúcej pohľadávky, ktoré vzniká zo zákona alebo na základe rozhodnutia štátneho orgánu (daňového úradu). Budeme pritom skúmať, či aj tu platí princíp akcesority záložného práva vo vzťahu k zabezpečovanej pohľadávke. Ako príklady na prezentovanie našich úvah nám budú slúžiť dva osobitné predpisy, ktoré odlišne upravujú zriadenie a vznik záložného práva nielen k existujúcim, ale aj budúcim pohľadávkam.

III.

Moment vzniku daňového záložného práva podľa zákona č. 563/2009 Z. z.

Ako sme už uviedli v prvej časti nášho príspevku všeobecná platná právna úprava záložného práva obsiahnutá v Občianskom zákonníku **umožňuje zabezpečiť záložným právom aj pohľadávku, ktorá vznikne v budúcnosti alebo ktorej vznik závisí od splnenia určitej podmienky (ust. § 151c ods. 2 OZ)**. Takéto pohľadávky teda v čase zriadenia záložného práva neexistujú, pretože ich vznik je viazaný na ďalšiu právnu skutočnosť, resp. viaceré skutočnosti alebo zmluvne dohodnuté podmienky. V prípade budúcej alebo podmienenej pohľadávky platná právna úprava umožňuje takto zriadené záložné právo zaregistrovať do NCRzp alebo iného osobitného registra záložných práv (napr. katastra nehnuteľností). Podľa Opatovského sa v týchto prípadoch vznik záložného práva bude viazať až na vznik samotnej pohľadávky, pričom tento notár v tejto súvislosti poukazyval na vtedy platné ust. § 71 ods. 4 zákona č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov, ktorý bol s účinnosťou od 1. 1. 2012 zrušený a nahradený novým zákonom č. 563/2009 Z. z. o správe daní a poplatkov (ďalej aj „nový daňový poriadok“). Tento zákon tiež obsahuje osobitnú úpravu záložného práva, ktorá zrejme vychádza z koncepcie, že rozhodnutím správca dane sa záložné právo **zriaďuje**, hoci to zo zákonnej dikcie nie je úplne zrejmé.¹ Podľa ust. § 81 ods. 11 zákona č. 563/2009 Z. z. sú ustanovenia o daňovom záložnom práve vo vzťahu špeciality k všeobecnej právnej úprave záložného práva obsiahnutej v OZ. Inak povedané, platí tu zásada *lex specialis derogat legi generali*, čo v praxi znamená, že ustanovenia Občianskeho zákonníka a osobitných predpisov o záložnom práve sa použijú len vtedy, ak zákon č. 563/2009 Z. z. neustanovuje inak. Zatiaľ čo v prvej vete ust. § 81 ods. 1 nového daňového poriadku sa uvádza možnosť „vzniku“ záložného práva rozhodnutím správca dane, druhá veta tohto odseku ustanovuje „zriadenie“ záložného práva rozhodnutím správca dane k predmetu, ktorý daňový dlžník nadobudne v budúcnosti. Rovnako v odseku 4 predmetného zákonného ustanovenia sa ustanovuje „zriadenie záložného práva rozhodnutím správca dane“² k budúcej daňovej pohľadávke za predpokladu, že správca dane nadobudne dôvodnú obavu, že nesplattná alebo nevyrubená daň nebude uhradená. V tomto prípade by mal daňový úrad pred vydaním takéhoto rozhodnutia zohľadniť všetky relevantné okolnosti (najmä majetkové pomery dlžníka,

1 Podľa ust. § 81 ods. 1 zákona č. 563/2009 Z. z.

„Na zabezpečenie daňového nedoplatku môže **rozhodnutím správca dane vzniknúť záložné právo** k predmetu záložného práva vo vlastníctve daňového dlžníka alebo k pohľadávke daňového dlžníka. Rovnako môže správca dane rozhodnúť o zabezpečení daňového nedoplatku **zriadením záložného práva** k predmetu záložného práva, ktorý daňový dlžník nadobudne v budúcnosti, a to aj vtedy, ak predmet záložného práva vznikne v budúcnosti alebo jeho vznik závisí od splnenia podmienky“.

Podľa ust. § 81 ods. 4 zákona č. 563/2009 Z. z.

„Záložné právo podľa odseku 1 **možno zriadiť** aj na zabezpečenie **istej daňovej pohľadávky, ktorá vznikne v budúcnosti**, ak je odôvodnená obava, že nesplattná alebo nevyrubená daň nebude uhradená“.

2 Tento pojem zákonodarca

použil aj v ust. § 81 ods. 6 a 7 ako aj v ust. § 82 zákona č. 563/2009 Z. z., ktoré sa týkajú postupu správcu dane pri zriadení záložného práva, resp. zmeny a zrušenia už zriadeného daňového záložného práva.

3 Tu treba dôsledne rozlišovať medzi **právoplatnosťou a vykonateľnosťou rozhodnutia**. Vo všeobecnosti platí tak v civilnom ako aj v správnom práve zásada, podľa ktorej **odvolanie má odkladný (suspenzívny) účinok**, ak neustanovuje zákon inak. Podstata odkladného účinku odvolania spočíva v tom, že rozhodnutie príslušného orgánu napadnuté odvolaním nenadobudne právoplatnosť skôr, než sa rozhodlo o odvolaní. Tento odkladný účinok sa vo všeobecnosti vzťahuje nielen na právoplatnosť rozhodnutia, ale aj na jeho vykonateľnosť. Právoplatné rozhodnutie je teda rozhodnutím, ktoré už nie je možné napadnúť odvolaním, t. j. riadnym opravným prostriedkom. Vykonateľnosť (vymáhateľnosť) rozhodnutia zvyčajne nastupuje až po vzniku jeho právoplatnosti, ktorou sa potvrdzuje povinnosť alebo nárok, a tým aj ich závažnosť. V niektorých prípadoch však platné právo umožňuje, aby sa ešte pred vznikom právoplatnosti rozhodnutie vykonalo. Typickým prípadom sú v civilnom práve napríklad pri rozhodnutia o plnení výživného alebo pracovnej odmeny za 3 mesiace pred vyhlásením rozsudku (ust. § 162 ods. 2 OSP) alebo uznesenia súdu o predbežných opatreniach (ust. § 171 OSP). Vykonateľnosť nie je zložkou právoplatnosti, ale je samostatným inštitútom, ktorý upravuje podmienky umožňujúce vykonať rozhodnutie. Vyko-

jeho predchádzajúci daňový status a výšku neuhradených daňových záväzkov) týkajúce sa daňového subjektu, ktoré svedčia v prospech takejto formy zabezpečenia budúcej a ešte nesplatennej daňovej pohľadávky.

Za účelom správneho výkladu všetkých relevantných právnych noriem upravujúcich moment vzniku daňového záložného práva je potrebné ešte uviesť podstatnú časť ust. § 81 ods. 1 zákona č. 563/2009 Z. z., podľa ktorého **odvolanie proti rozhodnutiu o zriadení daňového záložného práva nemá odkladný účinok**. Rozhodnutie o zabezpečení daňového nedoplatku zriadením záložného práva sa **s vyznačením jeho vykonateľnosti** pošle na zápis alebo na registráciu podľa Občianskeho zákonníka (zákon v tejto súvislosti odkazuje na ust. § 151e OZ). **Katastru nehnuteľností alebo príslušnému registru správcu dane oznámi, kedy rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť.**³ Na základe vyššie uvedeného výkladu môžeme uviesť nasledovné právne závery:

a) Predovšetkým treba vychádzať zo zásady špeciálneho predpisu vo vzťahu k predpisu všeobecnému, čo v praxi znamená, že ust. § 81 ods. 1 zákona č. 563/2009 Z. z. ustanovuje, že po splnení zákonných podmienok v zmysle tohto ustanovenia „**môže rozhodnutím správcu dane vzniknúť záložné právo k predmetu záložného práva...**“;

b) Keďže voči rozhodnutiu správcu dane o zriadení záložného práva je prípustné odvolanie, ktoré však nemá odkladný účinok, správca dane pošle príslušnému registru záložných práv aj neprávoplatné rozhodnutie s doložkou vykonateľnosti na **zápis alebo registráciu**. Diferenciácia medzi zápisom a registráciou záložného práva má význam v tom, že podľa ustanovenia § 151e ods. 1 a 2 OZ, na ktoré zákonodarca v ust. § 81 ods. 1 zákona č. 563/2009 Z. z. odkazuje, sa záložné právo registruje v NCRzp a všetkých osobitných registroch okrem katastra nehnuteľností, v ktorom sa záložné právo zapisuje. Pri koncipovaní ust. § 81 nového daňového poriadku bol teda zákonodarca dôsledný, pretože v tomto ustanovení použil rovnakú právnu terminológiu ako v ustanoveniach OZ týkajúcich sa vzniku záložného práva;

c) Domnievame sa však, že zákonodarca odkazuje na ust. § 151e OZ nie preto, že by chcel zvýrazniť, že záložné právo zriadené neprávoplatným rozhodnutím správcu dane vzniká registráciou v príslušnom registri záložných práv, ale preto, aby sa toto rozhodnutie v predstihu len publikovalo v príslušnom verejnom registri záložných práv v súlade so všeobecnou právnou úpravou podobne ako je tomu pri zmluvnom záložnom práve zriadenom na zabezpečenie budúcej pohľadávky, ktorému sme sa venovali v prvej časti tohto článku. O tomto zámere zákonodarcu svedčí aj fakt, že oproti pôvodnej právnej úprave daňového záložného práva zo súčasnej dikcie ust. § 81 ods. 1 nového daňového poriadku **vypadla posledná veta normatívneho textu obsiahnutá v ust. § 71 ods. 1 zákona č. 511/1992 Zb. v znení účinného do 31. 12. 2011 o registrácii rozhodnutia ako podmienke vzniku daňového záložného práva.**⁴ Bolo by totiž nelogické, aby záložné právo mohlo vzniknúť aj na základe neprávoplatného rozhodnutia správcu dane (ako tomu bolo podľa predchádzajúcej právnej úpravy ust. § 71 zákona č. 511/1992 Zb.), voči ktorému mohol podať daňový dlžník odvolanie, ktoré však nikdy nemalo odkladný účinok. Ak by sme pripustili opačný názor, v praxi by sa potom mohlo stať, že na základe neprávoplatného rozhodnutia správcu dane by tento ako záložný veriteľ mohol uplatniť svoje práva vyplývajúce zo záložného práva vrátane jeho výkonu ešte pred rozhodnutím od-

JUDr. Marek Valachovič
Absolvent Právnickej
fakulty Trnavskej
univerzity z roku 2004.
Na tej istej univerzite
v roku 2007 úspešne
vykonol rigoróznú skúšku

v rámci ktorej obhájil svoju rigoróznú prácu na tému **Výkon záložného práva**.

Od roku 2004 pôsobí v advokácii, pričom advokátom so sídlom v Bratislave je od roku 2008. Popri výkone advokátskej praxe príležitostne prednáša a publikuje na rôzne témy z oblasti občianskeho a obchodného práva. Je členom skúšobného senátu pre advokátske skúšky a od júla 2012 je aj členom Komisie pre rekodifikáciu Občianskeho zákonníka zriadenej Ministerstvom spravodlivosti SR. V súčasnosti je tiež externým doktorandom na Fakulte práva Paneurópskej vysokej školy v študijnom programe občianske právo.

volacieho orgánu o odvolaní daňového dlžníka voči rozhodnutiu o zriadení daňového záložného práva. Ak by odvolací orgán prvostupňovo rozhodnutie o zriadení daňového záložného práva zrušil, avšak záložné právo, ktoré by vzniklo na základe neprávoplatného rozhodnutia by už bolo vykonané, došlo by nepochybne k významnému zásahu do práv daňového dlžníka. Zároveň by sa tým posilnila pozícia štátu ako záložného veriteľa na úkor ostatných záložných veriteľov. Zrovnoprávnenie záložných práv a eliminácia prioritného postavenia štátu pri konkurencii viacerých záložných práv bolo pritom jedným zo zámerov reformy záložného práva prijatej v roku 2002. Paradoxne by tak nastala situácia, že záložné právo, ktoré nemalo vzniknúť, by bolo počas daňového odvolacieho konania vykonané. Postihnutý daňový dlžník by si teoreticky mohol uplatniť pri takejto interpretácii zákona voči štátu len prípadnú škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím správcu dane, ktorá by mu stratou vlastníckeho práva k zálohu vznikla. Vzhľadom na nesuspensívny účinok odvolania by však predaj zálohu správnym orgánom bol z formálneho hľadiska *lege artis*. V tejto súvislosti treba dodať, že vznik takéhoto záložného práva by zasiahol aj do poradia záložných práv viaznucich na zálohu a tým aj právneho postavenia ostatných záložných veriteľov, ktoré by mali svoje pohľadávky zabezpečené rovnakým zálohom, ktorý by bol predmetom rozhodnutia daňového úradu, ktoré by bolo napadnuté odvolaním.

Podľa nášho názoru z uvedených dôvodov až nadobudnutím právoplatnosti rozhodnutia daňového úradu za súčasného splnenia ďalších podmienok (existencia zálohu, existencia zabezpečovanej pohľadávky) vzniká *de lege lata* záložné právo v prospech správcu dane. Tomu nasvedčuje aj zákonná dikcia ust. § 81 ods. 1 nového daňového poriadku, podľa ktorej správca dane oznámi katastru nehnuteľností alebo príslušnému registru kedy rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť. Ak by už na základe neprávoplatného rozhodnutia správcu dane za splnenia ostatných podmienok (existencia zálohu a zabezpečenej pohľadávky) vzniklo záložné právo v prospech správcu dane, predposledná veta uvedená v ust. § 81 ods. 1 nového daňového poriadku by strácala akýkoľvek zmysel. Účel tohto ustanovenia vidíme práve v tom, že na základe vykonateľného rozhodnutia správcu dane o zriadení daňového záložného práva sa do katastra nehnuteľností alebo iného verejného registra záložných práv zapíše záložné právo s podmieneným vznikom. Táto notifikácia upozorní všetky tretie osoby, vrátane ostatných záložných veriteľov daňového dlžníka na skutočnosť, že v blízkom období bude záloh pravdepodobne zaťažený záložným právom správcu dane so všetkými právnymi dôsledkami s tým spojenými. V tejto súvislosti však treba vo výroku rozhodnutia daňového úradu odlišovať samotný akt zriadenia daňového záložného práva obsiahnutého, čo je nepochybne proces konštituovania vecného práva od uloženia ďalších povinností daňovému dlžníkovi. Podľa ust. § 81 ods. 2 nového daňového poriadku rozhodnutie o zriadení záložného práva obsahuje okrem označenia daňového nedoplatku, predmetu záložného práva aj zákaz daňovému dlžníkovi alebo poddlžníkovi nakladať s predmetom záložného práva. Podľa nášho názoru je z hľadiska vydania rozhodnutia správcu dane o zriadení záložného práva do nadobudnutia jeho právoplatnosti kľúčové zabezpečenie vykonateľnosti práve tejto povinnosti daňového dlžníka. Práve ňou sa totiž zabráni, aby až do momentu vzniku záložného práva záložca nenakladal so zálohom bez predchádzajúceho súhlasu správcu dane. V tejto časti má teda toto rozhodnutie rovnaké právne účinky ako rozhodnutie správcu dane o predbežnom opatrení (ust. § 50 ods. 2 nového daňového poriadku).

Až po nadobudnutí právoplatnosti rozhodnutia správcu dane vznikne záložné právo, pochopiteľne, splnením podmienky existencie zabezpečovanej daňovej pohľadávky, avšak, daňový dlžník je obmedzený v dispozícii so zálohom už od momentu doručenia rozhodnutia správcu dane. Inak až do okamihu nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia správcu dane vo vzťahu k ostatným záložným právam viaznucim na zálohu z hľadiska ich konkurencie platí ten istý režim, akoby záložné právo správcu dane ešte nevzniklo (k tomu pozri čl. II v prvej časti tohto príspevku).

- d) Pokiaľ ide o určitú analógiu s inštitútom rozhodnutí súdov alebo správcu dane o predbežných opatreniach, ktoré vyvolávajú tiež účinky pred ich právoplatnosťou a ktorá tu môže zväzdať k argumentácii podporujúcej názor, že záložné právo správcu dane môže vzniknúť aj na základe neprávoplatného rozhodnutia, domnievame sa, že táto podobnosť je

natel'nosť aktu aplikácie práva znamená možnosť vymôcť zákonom stanovenými prostriedkami od povinných subjektov splnenie právnej povinnosti, prípadne realizáciu určitej sankcie. Vykonateľné rozhodnutie má teda povinný subjekt splniť dobrovoľne. Ak sa tak nestane, nastupuje výkon rozhodnutia na základe priameho donútenia. Vykonateľnosť je tak určitým mostom, ktorý spája právoplatnosť a výkon rozhodnutia. **Podľa ust. § 63 ods. 10 zákona č. 563/2009 Z. z. v platnom znení platí, že rozhodnutie je vykonateľné, ak proti nemu nemožno podať odvolanie alebo ak odvolanie nemá odkladný účinok a ak zároveň uplynula lehota plnenia.**

- 4 Podľa ust. § 71 ods. 1 v znení účinnom do 31. 12. 2011 *in fine*: „Na vznik záložného práva sa vyžaduje zápis alebo registrácia rozhodnutia o zabezpečení daňového nedoplatku zriadením záložného práva k zálohu daňového dlžníka alebo poddlžníka s vyznačením jeho vykonateľnosti podľa osobitného predpisu“.

len zdanlivá (prima facie). Základným rozdielom je fakt, že predbežné opatrenia sú výlučne procesným inštitútom slúžiacim v civilnom práve na dočasnú úpravu pomerov alebo zabezpečenie výkonu rozhodnutia súdu vo veci samej (ust. § 74 ods. 1 OSP) medzi účastníkmi konania. Navyše, podľa „predreformnej“ judikatúry na základe predbežného opatrenia nemohol súd zriadiť záložné právo (R 10/2001).

Podobne aj v daňovom konaní môže správca dane rozhodnutím o predbežnom opatrení daňovému subjektu uložiť, aby niečo vykonal, niečo sa zdržal alebo niečo strpel a najmä, aby zložil peňažnú sumu na účet správcu dane alebo, aby nenakladal s vecami alebo právami určenými v rozhodnutí (ust. § 50 nového daňového poriadku). V rámci daňového konania je na rozdiel od všeobecného civilného kódexu *expressis verbis* ustanovené, že **predbežným opatrením nemožno obmedziť alebo zamedziť výkonu záložného práva iného záložného veriteľa podľa Občianskeho zákonníka** (ust. § 50 ods. 4 zákona č. 563/2009 Z. z.). Rozhodnutie správcu dane o zriadení záložného práva je z procesného hľadiska rozhodnutím meritorným a konštitutívnym, ktorého nadobudnutím právoplatnosti vzniká vecné právo k cudzej veci, ktoré má zasa z hľadiska hmotného práva absolútne vecnoprávne účinky. Zatiaľ čo právoplatnosťou takéhoto rozhodnutia správcu dane vzniká vecné právo s účinkami *erga omnes*, neprávoplatné rozhodnutie o predbežnom opatrení má v zásade účinky len *inter partes* (medzi účastníkmi súdneho konania s výnimkou podľa ust. § 76 ods. 2 OSP), resp. v daňovom konaní len vo vzťahu k daňovému dlžníkovi (s výnimkou podľa ust. § 50 ods. 2 nového daňového poriadku, ak sa rozhodnutie o uložení predbežného opatrenia týka nehnuteľnosti). Ďalšia odlišnosť spočíva aj v spôsobe zápisu oboch druhov rozhodnutí do katastra nehnuteľností. Zatiaľ čo rozhodnutia súdu alebo správcu dane o predbežných opatreniach sa pokiaľ ide o nehnuteľnosti zapisujú do evidencie katastra formou poznámky podľa ust. § 38 a § 39 KatZ, rozhodnutie súdu alebo správcu dane o zriadení záložného práva sa do katastra nehnuteľností zapisujú záznamom podľa ust. § 34 a nasl. KatZ. Z toho okrem iného vyplýva, že tieto rozhodnutia štátnych orgánov musia byť právoplatné a majú výlučne deklaratórny charakter, čo znamená, že len potvrdzujú vznik určitého vecného práva (v našom prípade záložného práva) k určitému dátumu. Týmto je práve deň právoplatnosti rozhodnutia správcu dane, ktorý sa následne oznamuje katastru nehnuteľností alebo príslušnému registru v zmysle predposlednej vety ust. § 81 ods. 1 nového daňového poriadku.

e) O skutočnosti, že deň registrácie alebo zápisu záložného práva zriadeného na základe neprávoplatného rozhodnutia správcu dane podľa ust. § 81 zákona č. 563/2009 Z. z. v registri záložných práv alebo katastri nehnuteľnosti sa v zmysle ust. § 151e OZ za moment vzniku záložného práva zriadeného v prospech správcu dane **nepovažuje**, svedčí osobitný režim zriadenia a vzniku daňového záložného práva. Podľa neho sa toto záložné právo rozhodnutím správcu dane najskôr zriadi a následne po nadobudnutí jeho právoplatnosti môže záložné právo platne vzniknúť. Ide o určitú odchýlku oproti Lazarovej koncepcii chápania zriadenia a vzniku záložného práva, ktorú sme opísali v prvej časti nášho článku v tom zmysle, že už priamo v novom daňovom poriadku sa rozlišuje medzi pojmi „zriadenie“ a „vznik“ záložného práva v jednom ustanovení, pričom podľa Lazara je pojem „zriadenie“ záložného práva rozhodnutím štátneho orgánu nesprávny.

V tejto súvislosti možno poukázať aj na ust. § 73f zákona č. 323/1992 Z. z. o notároch a notárskej činnosti (notárskeho poriadku) v platnom znení, ktoré bolo prijaté v súvislosti s reformou záložného práva účinnou od 1. 1. 2003 a ktoré podobne ako ust. § 151b ods. 1 OZ ustanovuje o zriadení záložného práva rozhodnutím súdu alebo správneho orgánu.⁵ Toto ustanovenie však nehovorí, či toto rozhodnutie musí byť právoplatné alebo či je spôsobilým na zápis do NCRzp len vykonateľné rozhodnutie súdu alebo správcu dane. Vzhľadom na argumenty uvedené vyššie je zrejmé, že podľa platného právneho stavu je spôsobilým na zápis do NCRzp aj neprávoplatné rozhodnutie správcu dane, avšak jeho právne účinky (t. j. vznik záložného práva) nemôžu nastať pred jeho právoplatnosťou a, samozrejme, pred vznikom zabezpečenej pohľadávky.

O správnosti vyššie uvedeného záveru, že záložné právo podľa daňového poriadku vzniká nadobudnutím právoplatnosti rozhodnutia správcu dane a nie registráciou, resp. zápisom v osobitnom registri svedčia nielen právne názory niektorých autorov,⁶ ale do istej miery (aj keď nie veľmi jednoznačne) aj dôvodová správa k ust. § 81 zák. č. 563/2009 Z. z.

5 Podľa ust. § 73f ods.1 a 3 zákona č. 323/1992 Zb. v platnom znení „Osoba, ktorá podáva žiadosť o registráciu záložného práva, je povinná poskytnúť notárovi všetky zákonom ustanovené údaje, ktoré sa zapisujú do registra záložných práv. Ak sa záložné právo **zriadilo** schválenou dohodou dedičov o vypořádání dedičstva, rozhodnutím súdu alebo správneho orgánu, je osoba, ktorá podáva žiadosť na registráciu záložného práva, povinná predložiť notárovi aj rozhodnutie, ktorým sa záložné právo **zriadilo**“. „Ak sa záložné právo **zriadilo rozhodnutím súdu alebo správneho orgánu**, vykoná notár registráciu na základe doručenia rozhodnutia príslušného súdu alebo správneho orgánu, ktorý **zriadil** záložné právo“.

6 FEKETE, I.: **Veľký komentár k Občianskemu zákonníku. I. zväzok**, EURO-KODEX, 2011, s. 915 alebo KUBINCOVÁ, S.: **Zákon č. 563/2009 Z. z. o správe daní (daňový poriadok) s komentárom**. Poradca, č. 3, 2012, s. 97.

Tá ako legitímny nástroj teleologického výkladu predstavuje často jediný dostupný prostriedok, prostredníctvom ktorého sa dá pri rozpore niekoľkých právnych noriem zistiť zámer zákonodarcu pri prijímaní toho ktorého právneho predpisu. *In concreto* dôvodová správa uvádza „Podľa § 151e Občianskeho zákonníka záložné právo vzniká buď registráciou v príslušnom registri, alebo zápisom v katastri nehnuteľností, pričom sa akceptuje aj iná možnosť jeho vzniku vyjadrená slovami „ak osobitný zákon neustanovuje inak“. Vytvára sa tak priestor jednoznačne ustanoviť v zákone o správe daní, že záložné právo správcu dane **vzniká rozhodnutím**, čo je v súlade s ustanoveniami Občianskeho zákonníka. Navrhovaná úprava zároveň odstráni v odbornej praxi sa vyskytujúce diskusie a pochybnosti o vzniku záložného práva správcu dane, najmä pokiaľ ide o nehnuteľnosti“.⁷ Z uvedeného podľa nášho názoru vyplýva, že cieľom zákonodarcu pri prijímaní nového daňového poriadku bolo odstrániť doterajšie pochybnosti ohľadom momentu vzniku záložného práva vyplývajúceho z rozhodnutia správcu dane. Právna úprava vzniku daňového záložného práva je tak špeciálnou právnou úpravou k všeobecnej právnej úprave záložného práva, z ktorej právneho rámca však nijako mimoriadne nevybočuje.

Pokiaľ ide o vznik daňového záložného práva k určitému zálohu na zabezpečenie budúcej daňovej pohľadávky podľa ust. § 81 ods. 4 zákona č. 563/2009 Z. z., uplatní sa vyššie uvedený režim vzniku záložného práva s tým rozdielom, že na vznik tohto záložného práva sa podľa nášho názoru vyžaduje aj samotný vznik tejto pohľadávky v budúcnosti. Súhlasíme tak s názorom, ktorý vo svojom článku prezentuje Opatovský v tom smere, že záložné právo možno zriadiť na istú daňovú pohľadávku, ktorá vznikne v budúcnosti, avšak v tomto prípade daňové záložné právo nevznikne ani dňom právoplatnosti rozhodnutia príslušného daňového úradu, ani dňom jeho registrácie v NCRzp alebo v osobitnom registri, **ale až okamihom vzniku daňovej pohľadávky**. Podľa tejto teórie záložné právo zriadené rozhodnutím správcu dane nikdy nevznikne (aj napriek jeho registrácii v príslušnom registri záložných práv), ak daňový dlžník zaplatí budúcu istú daňovú pohľadávku riadne a včas. Týmto úkonom podľa spomínaného autora dlžník zabráni vzniku už zriadeného záložného práva a správca dane takéto rozhodnutie o zriadení daňového záložného práva zruší.⁸

Na základe uvedeného Opatovský uvádza zásadnú myšlienku podľa ktorej: „záložnoprávny vzťah zo zákona alebo rozhodnutím orgánu verejnej moci nevzniká vždy iba na základe jednej právnej skutočnosti, ale práve naopak je právnym následkom viacerých vzájomne súvisiacich právne významných skutočností (právny titul zriadenia – napr. rozhodnutie daňového úradu, existencia zálohu, resp. nadobudnutie vlastníctva záložcu k zálohu, vznik pohľadávky, alebo splnenie podmienky od ktorej závisí vznik pohľadávky, registrácia záložného práva v NCRzp alebo zápis v osobitnom registri atď...“.⁹

V prípade daňového záložného práva sa tak v zásade na vznik záložného práva podľa cit. zákonných ustanovení vyžaduje právoplatné rozhodnutie správcu dane o zriadení záložného práva k určitému majetku vo vlastníctve daňového dlžníka a existencia platnej daňovej pohľadávky, ktorú toto záložné právo zabezpečuje. Tento záver je v súlade so zásadou akcesority záložného práva vo vzťahu k pohľadávke, čo je imanentným znakom (atribútom) záložnoprávneho vzťahu už od čias rímskeho práva. Platne totiž nemôže vzniknúť záložné právo k neexistujúcej pohľadávke, aj keď je platný právny titul, ktorý je nevyhnutným predpokladom na jeho vznik (napr. právoplatné rozhodnutie súdu, ale aj záložná zmluva).¹⁰

IV. Vznik zákonného záložného práva k bytu a nebytovému priestoru

Ďalším typickým prípadom z praxe, kedy záložné právo vzniká na základe kumulovanej právnej skutočnosti je vznik záložného práva podľa ust. § 15 ods. 1 zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov (ďalej len „ZoVB“). V našom predchádzajúcom príspevku publikovanom na stránkach bulletinu¹¹ sme sa podrobne venovali právnej povahe tohto špecifického záložného práva, pričom sme poukázali aj na niektoré nedostatky vtedajšej právnej

7 Dôvodová správa k zákonu č. 563/2009 Z. z. o správe daní je dostupná na webstránke www.nrsr.sk.

8 Podľa ust. § 82 zákona č. 563/2009 Z. z. (ktoré sa zhoduje s dikciou ust. § 71a ods. 2 zák. č. 511/1992 Z. z. o správne daní a poplatkov účinného do 31. 12. 2011) platí, že „Rozhodnutie o zriadení záložného práva môže správca dane z vlastného alebo iného podnetu zmeniť alebo zrušiť, a to aj čiastočne, ak daňový subjekt daňovú pohľadávku alebo daňový dlžník alebo poddlžník, alebo iná osoba podľa § 59 daňový nedoplatok zaplatila celkom alebo sčasti alebo ak zanikol predmet záložného práva alebo došlo k zániku daňovej pohľadávky alebo daňového nedoplatku iným spôsobom“.

9 OPATOVSKÝ, P.: **Vznik záložného práva vo svetle rekodifikácie Občianskeho zákonníka**. Ars notaria, č. 1, 2010, s. 8.

10 V tejto súvislosti pozri rozhodnutia Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 21 Cdo 957/2001 zo 4. 4. 2002 a sp. zn. 21Cdo 2217/2003 zo 14. 5. 2004, ktoré sú dostupné na webstránke www.nsoud.cz.

11 VALACHOVIČ, M.: **Zákonné záložné právo podľa § 15 zákona o vlastníctve bytov a nebytových priestorov (č. 182/1993 Z. z.)**. Bulletin slovenskej advokácie, 2008, č. 1–2, s. 13–18.

úpravy obsiahnutej v tomto ustanovení zavedené novelou predmetného zák. č. 268/2007 Z. z. Na našu vtedajšiu kritiku ohľadom zjavne nesprávneho znenia zákonného textu už zákonodarca medzičasom zareagoval, keď novelou ZoVB č. 70/2010 Z. z. účinnou od 1. 4. 2010 zo zákonnej dikcie ust. § 15 vypustil spornú časť normatívneho textu, podľa ktorého: „*vznik a zánik záložného práva sa zapíše do katastra nehnuteľností na základe rozhodnutia vlastníkov bytov a nebytových priestorov v dome; návrh na zápis podáva predseda alebo správca*“. V súčasnosti tak právna norma v tejto časti ustanovuje len to, že vznik a zánik záložného práva sa zapíše do katastra nehnuteľností.

Na účely tohto príspevku sa však chceme vrátiť k určeniu samotného momentu vzniku záložného práva podľa ust. § 15 ods. 1 ZoVB. V našom predchádzajúcom článku sme totiž prezentovali dva možné spôsoby výkladu tohto ustanovenia, najmä vzhľadom na nešťastné slovné spojenie „pohľadávok vzniknutých“. Na základe našej teoretickej úvahy sme vyslovili názor, že prostredníctvom predmetného ustanovenia mal zákonodarca v úmysle zabezpečiť všetky budúce pohľadávky, ktoré vlastníkom bytov a nebytových priestorov v domoch vzniknú voči svojim susedom – neplatičom. V tejto súvislosti sme však dali tiež do pozornosti aj akcesorickú povahu záložného práva, pričom sme poukázali na fakt, že zápis tohto záložného práva do katastra nehnuteľností má vždy deklaratórny charakter, čo napokon vyplýva aj z poznámky č. 17 pod čiarou vzťahujúcou sa k § 15 ods. 1 ZoVB. Tá totiž priamo odkazuje na záznamové konanie podľa § 34 KatZ.

V rámci dostupných odborných príspevkov publikovaných v právnických časopisoch po vydaní nášho článku z roku 2008 možno zaregistrovať aj názor, podľa ktorého slovné spojenie „pohľadávky vzniknuté“ obsiahnuté v ust. § 15 ods. 1 ZoVB treba vykladať **výlučne ako pohľadávky už existujúce** a nie pohľadávky budúce, ako to často a nesprávne zapisujú správy katastra do časti C – Ťarchy listu vlastníctva. Takýto názor zaujal už spomínaný autor Opatovský vo svojom príspevku.¹² Bez ohľadu na to, či pristúpime k výkladu pojmu „vzniknutých“ použitom v ust. § 15 ods. 1 ZoVB extenzívne alebo reštriktívne, musíme si uvedomiť, že ak by malo zákonné záložné právo zabezpečovať aj všetky budúce pohľadávky vlastníkov, nemôže vzniknúť skôr, ako vznikne samotná pohľadávka spoločenstva alebo ostatných vlastníkov voči konkrétnemu vlastníkovi bytu či nebytového priestoru v dome. Tento záver o akcesorickom vzťahu zákonného záložného práva k určitej pohľadávke podporuje aj rozhodnutie NS SR sp. zn. 6 M Cdo 8/2010 z 27. júla 2011, v ktorom sa konštatuje, že „*Generálny prokurátor správne v mimoriadnom dovolaní uvádza, že zákonné záložné právo k bytu podľa § 15 ods. 1 zákona č. 182/1993 Z. z. musí existovať v čase výkonu exekúcie vo vzťahu k osobe (vlastníkovi, spoluvlastníkovi bytu), ktorej sa exekúcia týka. Dovolací súd sa stotožňuje s generálnym prokurátorom aj v tom, že vznik tohto zákonného záložného práva nemôže nastať pred vznikom zabezpečovanej pohľadávky (nemá povahu zábezpeky do budúcnosti). Existencia zákonného záložného práva podľa citovaného zákonného ustanovenia je teda podmienená vznikom pohľadávky uvedenej v tomto ustanovení*“. Vychádzajúc z uvedeného rozhodnutia Najvyššieho súdu SR možno konštatovať, že k názoru o zabezpečení len existujúcich pohľadávok vlastníkov sa prikláňa aj aktuálna judikatúra, ktorú však *de facto* predstavuje len toto súdne rozhodnutie.¹³ Iný názor možno vyvodíť z prvého komentáru k ZoVB, v ktorom jedna z autoriek pri výklade ust. § 15 ods. 1 uviedla „*Zriaďuje sa záložné právo v prospech ostatných vlastníkov bytov a nebytových priestorov. Toto záložné právo sa zriaďuje súčasne s prevodom vlastníctva bytu alebo nebytového priestoru a nie je závislé od vôle vlastníka bytu alebo nebytového priestoru. Záložné právo vzniká priamo zo zákona, to znamená, že vzniká bez toho, aby sa k jeho vzniku vyžadovala ďalšia právna skutočnosť, napríklad rozhodnutie štátneho orgánu. Záložné právo teda vzniká ak sú splnené tri skutočnosti s ktorými zákon spája jeho vznik*“.¹⁴ Samozrejme, pri akceptovaní tohto názoru treba vychádzať z vtedy platnej právnej úpravy záložného práva zakotvanej vo vtedajšom „porevolučnom“ znení Občianskeho zákonníka po jeho prelomovej novele č. 509/1991 Zb. Z uvedenej citácie pritom nemožno jednoznačne vyvodíť, či Zányiová spájala vznik zákonného záložného práva aj so vznikom zo zákona zabezpečovanej pohľadávky alebo nie. Faktom je, že vtedajšia právna úprava, ktorá platila až do 31. 12. 2002 dôsledne nerozlišovala medzi zriadením a vznikom záložného práva, ako je tomu (aj keď s určitými nedostatkami) od prijatia zásadnej reformy záložného práva. Napriek tomu sa ani v súvislosti s prijatou reformou záložného práva predmetné ust. § 15 ods. 1 ZoVB vo svojej podstate zásadne nezmenilo za vyše 18 rokov od jeho prijatia.

12 Dielo cit. v poznámke č. 9, s. 8.

13 Iný alebo rovnaký názor na povahu zákonného záložného práva obsiahnutý v inom rozhodnutí Najvyššieho súdu sa nám na webovej stránke Najvyššieho súdu v rámci vyhľadávania judikatúry nepodarilo nájsť.

14 ZÁNYIOVÁ, J.: **Odborný komentár k novelizovanému zákonu o vlastníctve bytov a nebytových priestorov s príkladmi, vzormi a súvisiacimi predpismi**. Bratislava: EPOS, 1995, s. 58–59.

Okrem toho by sme pri akceptovaní vyššie uvedeného záveru o vzniku zákonného záložného práva len k existujúcej pohľadávke museli nevyhnutne pripustiť, že v prípade omeškania určitého vlastníka bytu alebo nebytového priestoru s platením pravidelných úhrad do fondu prevádzky, údržby a opráv, ako aj za služby spojené s užívaním bytu podľa ust. § 10 ods. 1 a 6 ZoVB by *ipso iure* vznikali každý mesiac nové záložné práva ku každej jednotlivej pohľadávke vzniknutej z titulu týchto pravidelných a povinných úhrad, ktoré sú v zmysle zákona splatné mesačne. Keďže ide o opakované a samostatne vznikajúce pohľadávky, v katastri nehnuteľností by bolo potom evidovaných niekoľko záložných práv vznikajúcich z rovnakého právneho titulu k tomu istému zálohu. Táto skutočnosť by nepochybne negatívne ovplyvnila aj právne postavenie iných záložných práv viazaných na zálohu (ust. § 151ma OZ). Domnievame sa, že zabezpečenie vždy len jednej a v reálnom čase existujúcej pohľadávky vlastníkov bytov a nebytových priestorov alebo spoločenstva vlastníkov vo vzťahu k neplatičovi nebolo úmyslom zákonodarcu pri koncipovaní inštitútu zákonného záložného práva do ZoVB.

S určením presného momentu vzniku zákonného záložného práva priamo súvisí aj odpoveď na otázku, či v prípade, ak sa v prospech oprávneného veriteľa, ktorý nie je záložným veriteľom vedie exekúcia na majetok povinného, do ktorého možno zahrnúť aj byt alebo nebytový priestor, (ktorý je v zmysle ust. § 15 ZoVB zálohom), musí alebo nemusí súdom poverený exekútor zisťovať existenciu zákonného záložného práva na byte alebo nebytovom priestore, ak toto záložné právo nie je v katastri nehnuteľností na príslušnom liste vlastníctva zapísané. Za účelom vyhnutia sa zodpovednosti za nesplnenie podmienky uvedenej v ust. § 151h ods. 6 OZ, resp. ust. § 61a ods. 2 zákona č. 233/1995 Z. z. Exekučného poriadku v platnom znení (ďalej len „Exekučný poriadok“) by však podľa nášho názoru exekútor mal spoločenstvo alebo správcu bytového domu v čase začatia exekúcie kontaktovať, pretože zápis zákonného záložného práva do katastra v zmysle ust. § 15 ZoVB má len deklaratórny charakter. To znamená, že takýto zápis **len osvedčuje existenciu práva, ktoré už vzniklo zo zákona a jeho intabulácia nie je pre jeho vznik nevyhnutná**, ale má len deklaratórny charakter. Keďže viesť exekúciu na záloh možno v zmysle ust. § 151h ods. 6 OZ a ust. § 61a ods. 2 Exekučného poriadku len vtedy, ak oprávneným v exekúcii je priamo záložný veriteľ alebo ak oprávnený disponuje súhlasom iného záložného veriteľa, ktorý už má k predmetnému zálohu zapísané záložné právo, vzniká z pohľadu oprávneného a jeho exekútora zásadný problém. Vzhľadom na to, že spoločenstvo, resp. všetci vlastníci v dome sú v zmysle ust. § 15 ZoVB v postavení záložných veriteľov, je potrebné s nimi konať a oznámiť im vopred úmysel viesť exekúciu na byt alebo nebytový priestor vo vlastníctve určitého vlastníka v pozícii dlžníka. Podľa našich skúseností z praxe exekútori takto spravidla postupujú málokedy a exekúciu na záloh vedú (vrátane zriadenia exekučného záložného práva podľa ust. § 167 a nasl. Exekučného poriadku) bez predbežného zisťovania prípadných nedoplatkov povinného v exekúcii voči spoločenstvu vlastníkov, resp. voči ostatným vlastníkom v dome zastúpeným správcom. Z uvedenej načrtnutej situácie vyplýva, že pre právnu prax je mimoriadne dôležité poznať inštitút zákonného záložného práva vo všetkých jeho dôsledkoch a súvislostiach. K tomu by mala prispieť pochopiteľne jasná a zrozumiteľná právna úprava tohto inštitútu, čo však vzhľadom na rozpornú dikciu ust. § 15 ZoVB nemožno v žiadnom prípade konštatovať.

Stručnou analýzou dvoch druhov záložných práv upravených dvoma osobitnými právnymi predpismi a vznikajúcich za odlišných podmienok sme dospeli k záveru, že napriek určitým odchýlkam oproti všeobecnej právnej úprave záložného práva zakotvenej v OZ je potrebné vždy brať do úvahy akcesorický charakter záložného práva. Napriek tomu, že jeden predpis (ZoVB) bol prijatý 10 rokov pred účinnosťou reformy záložného práva (1. 1. 2003) a druhý nadobudol účinnosť 9 rokov po tejto reforme (nový daňový poriadok), zákonodarca nedokázal ani v jednom prípade zabezpečiť úplnú konformitu právnych noriem zakotvených vo všeobecnej ako aj osobitnej právnej úprave tohto významného právneho inštitútu.

V. Záver

Záložné právo založené či už na zmluvnom základe alebo na základe rozhodnutia súdu či štátneho orgánu alebo vyplývajúce zo zákona na zabezpečenie budúcej pohľadávky podľa

platnej právnej úpravy nepochybne vznikne až okamihom jej vzniku. Dovtedy je vznik tohto záložného práva z titulu jeho zápisu do príslušného registra na základe platnej a účinnej zmluvy o zriadení záložného práva alebo príslušného rozhodnutia len podmienený a jeho evidencia má mať predovšetkým informačný charakter vo vzťahu k tretím osobám. Záložnému veriteľovi takéhoto záložného práva však právna úprava poskytuje tzv. prednostné postavenie, ktoré mu nezanikne ani v prípade, ak sa v poradí neskôr zapísané záložné práva v príslušnom registri medzičasom vykonajú. Obligačné účinky zmluvných strán záložnej zmluvy alebo povinnosti záložcu vyplývajúce z osobitných predpisov však takouto registráciou tiež nie sú nijako dotknuté. Až na moment vzniku zabezpečovanej pohľadávky je totiž viazaný vznik niektorých práv spojených s existenciou záložného práva ako napr. právo záložného veriteľa domáhať sa uspokojenia svojej pohľadávky zo zálohu v rámci výkonu záložného práva. V opačnom prípade by sme ale nevyhnutne museli pripustiť aj záver, podľa ktorého záložnému veriteľovi, záložcovi a eventuálne aj záložnému dlžníkovi neprináležia všetky práva a povinnosti vzťahujúce sa k záložnému právu, ktoré vyplývajú zo zákona a to až do okamihu vzniku pohľadávky záložného veriteľa, voči záložcovi (resp. záložnému dlžníkovi). Akceptáciou tohto názoru by sme zároveň vylúčili konštitutívny (vecnoprávny) účinok vkladu záložného práva do katastra nehnuteľností, či zápisu do iného osobitného registra záložných práv a tieto by sme priznali až k okamihu vzniku pohľadávky záložného veriteľa, ktorý by sa musel v prípade rozporu medzi viacerými záložnými veriteľmi preukazovať. Nami navrhovaným povinným zápisom informácie o tom, že zriadené záložné právo zabezpečuje v čase jeho zápisu do príslušného registra len podmienenú a teda neistú budúcu pohľadávku by sa mohlo prispieť k odstráneniu nejasností ohľadom určenia momentu vzniku takéhoto záložného práva a postavenia takéhoto záložného veriteľa najmä pri konkurencii viacerých záložných práv viaznucich na jednom zálohu.

Zatiaľ čo pri novej právnej úprave obsiahnutej v zákone č. 563/2009 Z. z. sa už výkladové problémy odlišovania medzi zriadením a vznikom tzv. daňového záložného práva do určitej miery (nie však úplne) eliminovali, pri súčasnej zákonnej dikcii ust. § 15 ZoVB a absencii ustálenej judikatúry vzťahujúcej sa k tomuto ustanoveniu ostáva moment vzniku tohto záložného práva a jeho poradie pri konkurencii viacerých záložných práv aj naďalej spornou otázkou v právnej praxi. Za týchto okolností neostáva právnej vede, súdom ako aj samotným adresátom právnych noriem nič iné, než sa len pokúsiť docieľiť vždy takú interpretáciu právnych noriem dopadajúcich na konkrétny právny vzťah, ktorá zabezpečí plnohodnotnú realizáciu ich zákonom i Ústavou SR priznaných práv a chránených záujmov (t. j. výklad *e ratione legis*). S prihliadnutím na fakt, že záložné právo je významný prostriedok zabezpečenia záväzkov v civilnom práve, ktorý sa uplatňuje v každodennom živote, mal by zákonodarca všetky nedostatky, ktoré so sebou reforma záložného práva priniesla *de lege ferenda* postupne odstrániť, či už v rámci novelizácie platných právnych predpisov alebo pripravovanej rekodifikácie občianskeho práva. V rámci tohto procesu by sa mala zosúladiť aj právna terminológia týkajúca sa záložného práva obsiahnutá v OZ s právnymi pojmami použitými v osobitných predpisoch upravujúcich tento významný právny inštitút zabezpečenia záväzkov v civilnom práve.

V súvislosti s vyššie uvedenou problematickou interpretáciou právnych noriem možno až do prijatia precíznejšej legislatívnej úpravy naším zákonodarcom vychádzať zo slov profesora Eliáša,¹⁵ podľa ktorých len samotná skutočnosť, že zákonodarca použije v určitej norme nejaké slová, nerozhoduje ešte o určitom pojme, ale je na právnej vede, aby jeho obsah stanovila podľa podstatných znakov inštitútu a rovnako je na nej, aby viedla prax k jeho poznaniu, keď o ňom často i sám zákonodarca má len nejasnú predstavu.

15 ELIÁŠ, K.: **Prodej podniku a cenné papíry na řad jako jeho součást.** Právní rozhledy, č. 8, 2001, s. 373.

RESUMÉ

Zriadenie a vznik záložného práva k zálohu na zabezpečenie (nielen) budúcej pohľadávky
Autor sa v článku zaoberá rozdielom medzi zriadením a vznikom záložného práva, najmä ak sa záložným právom zabezpečuje budúca pohľadávka záložného veriteľa. V úvode príspevku prezentuje výklad príslušných právnych noriem podľa všeobecnej právnej úpravy záložného práva obsiahnutej v Občianskom zákonníku aj v kontexte s teoretickou koncepciou diferen-

ciácie medzi zriadením a vznikom záložného práva. Ďalej sa autor venuje aj vzniku záložného práva k budúcej pohľadávke zriadeného na zmluvnom základe v kontexte s existenciou viacerých záložných práv viazujúcich na zálohu. Poukazuje pritom na problémy, ktoré môžu vzniknúť pri výkone záložného práva z pohľadu záložného veriteľa, ktorý nemá pri konkurencii viacerých záložných práv zapísaných v príslušnom registri prednostné postavenie. V druhej časti príspevku autor následne na konkrétnych príkladoch záložného práva vznikajúceho podľa osobitných právnych predpisov (zákon č. 563/2009 Z. z. o správe daní a poplatkov a zákon č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov) s ohľadom na princíp akcesority záložného práva vo vzťahu k zabezpečovanej pohľadávke poukazuje na určitý nesúlad pri výklade právnych noriem použitých v týchto zákonoch oproti všeobecnej právnej úprave záložného práva.

SUMMARY

Establishment and Perfection of the Pledge to Secure (Not Only) Future Claims

The author deals with the difference between the establishment and perfection of the pledge, mainly if the pledge is to secure the creditor's future claim. In the beginning, the author interprets relevant provisions of legal rules in the context of general regulation of a pledge as contained in the Civil Code as well as in the context of theoretical concept of differentiation between the establishment and perfection of the pledge. The author also deals with the perfection of the pledge to the future claim established under contractual arrangement in the context of the existence of several pledges attached to the pledged property. He points to problems which may arise in the course of exercising the pledge from the point of view of the creditor, who does not enjoy any preferential status with regard to several competing pledges registered in the appropriate register. In the second part of the article the author - referring to specific examples of pledges established under separate legal rules (Act No. 563/2009 Coll. on the Administration of Taxes and Fees and Act No. 182/1993 Coll. on the Ownership of Residential and Non-Residential Premises) with regard to the principle of accessory of a pledge in relation to the secured claim - points to some incongruity in the interpretation of legal norms used in these Acts against general legislation governing and regulating pledges and charges.

ZUSAMENFASSUNG

Bestellung und Entstehung des Pfandrechtes am Pfand zur Sicherung einer (nicht nur) künftigen Forderung

Der Autor befasst sich im Artikel mit dem Unterschied zwischen der Bestellung und der Entstehung des Pfandrechtes, insbesondere dann, wenn durch das Pfandrecht eine künftige Forderung des Pfandgläubigers gesichert wird. In der Beitragseinleitung präsentiert er die Auslegung von einschlägigen Rechtsnormen gemäß der allgemeinen Rechtsregelung des Pfandrechtes im Bürgerlichen Gesetzbuch sowie im Kontext mit der theoretischen Konzeption der Differenzierung zwischen der Bestellung und der Entstehung des Pfandrechtes. Weiter widmet sich der Autor auch der Entstehung des Pfandrechtes an einer zukünftigen Forderung, errichtet auf vertraglicher Grundlage, im Kontext mit dem Vorliegen von mehreren Pfandrechten am Pfand. Er verweist dabei auf die Schwierigkeiten, die bei der Ausübung des Pfandrechtes vom Sichtpunkt des Pfandgläubigers entstehen können, der bei der Konkurrenz mehrerer, im betreffenden Register eingetragener Pfandrechte, keine Vorzugsstellung hat. Im zweiten Teil des Beitrages wird vom Autor folglich an konkreten Beispielen des gemäß den Sondervorschriften entstehenden Pfandrechtes (Gesetz Nr. 563/2009 der Gesetzsammlung über die Verwaltung von Steuern und Gebühren und das Gesetz Nr. 182/1993 der Gesetzsammlung über das Wohnungs- und Nichtwohnungsigentum) hinsichtlich des Grundsatzes der Akzessorität des Pfandrechtes in Bezug auf die zu sichernde Forderung auf eine bestimmte Unstimmigkeit bei der Auslegung der Rechtsnormen in diesen Gesetzen gegenüber der allgemeinen Regelung des Pfandrechtes verwiesen.

Z ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU SR

Povinnosť súdu skúmať zákonnosť exekučného titulu v ktoromkoľvek štádiu exekučného konania

Exekučný súd je oprávnený a povinný skúmať zákonnosť exekučného titulu v ktoromkoľvek štádiu už začatého exekučného konania, a nielen v súvislosti s vydaním poverenia na vykonanie exekúcie, a to napr. aj na účely zistenia existencie dôvodu, pre ktorý by bolo potrebné už začaté exekučné konanie zastaviť.

(Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky
č. k.: I. ÚS 429/2011-16 z 3. novembra 2011)¹

Dotknuté ustanovenia:

- čl. 6 ods. 1 Dohovoru
- čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru
- § 57 ods. 1 zákona č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov

Sťažnosťou podanou Ústavnému súdu Slovenskej republiky sťažovateľka namietala porušenie svojich práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd² a podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru³ uzneseniami krajského súdu z roku 2011.

Sťažovateľka – obchodná spoločnosť – poskytla v rámci svojej podnikateľskej činnosti na základe zmlúv o úvere uzavretých v roku 2008 fyzickým osobám úvery, ktoré boli dlžníci povinní vrátiť v niekoľkých splátkach podľa podmienok dohodnutých v zmluve. Z dôvodu neuhradenia splátok sa poskytnuté úvery stali okamžite splatnými a v nadväznosti na podmienky dohodnuté v zmluve sťažovateľka začala rozhodcovské konania pred vopred stanoveným rozhodcovským súdom. Na základe rozhodcovského rozsudku ako exekučného titulu a na základe poverenia udeleného okresným súdom boli voči dlžníkom následne začaté exekúcie. V jednom prípade bola exekučným titulom notárska zápisnica o uznaní dlhu, ktorú za dlžníka podpísal v zmluve vopred menovite určený splnomocnený zástupca.

Okresný súd počas exekučného konania vyhlásil exekúciu za neprípustnú a exekučné konanie zastavil. Svoje rozhodnutie o vyhlásení exekúcie za neprípustnú a o zastavení exekučného konania založil poukazom na § 57 ods. 1 písm. g) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov,⁴ z toho dôvodu, že rozsudky rozhodcovského súdu, ako aj notárska zápisnica, ktoré boli v daných veciach exekučnými titulmi, boli spísané na základe zmlúv o úvere obsahujúcich neprijateľné podmienky, a preto neboli spôsobilými exekučnými titulmi.

Krajský súd napadnutými uzneseniami potvrdil okresným súdom vydané prvostupňové uznesenia ako vecne správne. Krajský súd konštatoval, že exekučný súd má právo preskúmať súlad exekučného titulu so zákonom nielen v štádiu konania pred udelením poverenia exekútorovi na vykonanie exekúcie, ale kedykoľvek počas exekučného konania, a to buď na návrh účastníka konania, ako aj bez tohto návrhu. Krajský súd neuznal rozhodcovský rozsudok za spôsobilý exekučný titul z dôvodu neprijateľnosti rozhodcovskej doložky zakladajúcej právomoc rozhodcovského súdu na konanie ako absolútne neplatnej zmluvnej podmienky obsah-

1 Obdobne tiež uznesenie Ústavného súdu SR č. k.: I. ÚS 323/2011-18 z 24. augusta 2011 alebo uznesenie č. k.: II. ÚS 392/2011-16 zo 7. septembra 2011.

2 Čl. 6 ods. 1 Dohovoru:

„Každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého, alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, alebo keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov alebo, v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by, vzhľadom na osobitné okolnosti verejnosť konania mohla byť na ujmu záujmom spravodlivosti“.

3 Čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru:

„Každá fyzická osoba alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zba-

viť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva. Predchádzajúce ustanovenie však nebráni právu štátu prijímať zákony, ktoré považuje za nevyhnutné, aby upravil užívanie majetku v súlade so všeobecným záujmom alebo zabezpečil platenie daní alebo iných poplatkov alebo pokút“.

4 § 57 ods. 1 písm. g) zákona č. 233/1995 Z. z.:

„Exekúciu súd zastaví, ak exekúciu súd vyhlásil za neprípustnú, pretože je tu iný dôvod, pre ktorý exekúciu nemožno vykonať“.

5 § 44 ods. 2 zákona č. 233/1995 Z. z.:

„Súd preskúma žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie, návrhu na vykonanie exekúcie a exekučný titul. Ak súd nezistí rozpor žiadosti o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie alebo návrhu na vykonanie exekúcie alebo exekučného titulu so zákonom, do 15 dní od doručenia žiadosti písomne poverí exekútora, aby vykonal exekúciu, táto lehota neplatí, ak ide o exekučný titul podľa § 41 ods. 2 písm. c) a d). Ak súd zistí rozpor žiadosti alebo návrhu alebo exekučného titulu so zákonom, žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie uznesením zamietne. Proti tomuto uzneseniu je prípustné odvolanie; ak ide o exekučné konanie vykonávané na podklade rozhodnutia vykonateľného podľa § 26 zákona č. 231/1999 Z. z. o štátnej pomoci v znení neskorších predpisov, exekučný titul sa nepreskúma“.

nutej v zmluve, ktorej účinky spôsobujú značnú nerovnováhu medzi právami a povinnosťami zmluvných strán v neprospech dlžníka ako spotrebiteľa, okrem iného z dôvodov absencie individuálne dojednanej takejto podmienky, reálnej nemožnosti dlžníkov ako spotrebiteľov ovplyvniť jej obsah koncipovaný formulárovou zmluvou a vopred stanovením konkrétneho súdu na konanie. Podľa krajského súdu, pokiaľ je právomoc rozhodcovského súdu založená na absolútne neplatnom zmluvnom dojednaní, rozhodcovský rozsudok ako celok bol vydaný v rozpore so zákonom a nemôže byť spôsobilým exekučným titulom, na základe ktorého by oprávnenému voči povinnému vznikol nárok, ktorý by bol vynútiteľný v exekučnom konaní. K posúdeniu spôsobilosti notárskej zápisnice o uznaní dlhu ako exekučného titulu krajský súd uviedol, že až súhlas povinného s jej vykonateľnosťou robí z notárskej zápisnice verejnú listinu spôsobilú byť exekučným titulom na nútený výkon povinnosti uvedenej v jej obsahu. Ustanovenie v zmluvách o úvere uvedené už v ich predtlačí obsahujúce súhlas dlžníka s exekúciou znamenalo, že dlžník nemal možnosť túto skutočnosť zmeniť ani ovplyvniť a už podpisom zmluvy sa vopred vzdal svojich práv namietat akúkoľvek skutočnosť týkajúcu sa predmetnej zmluvy a svojho záväzku; uvedené ustanovenie preto súd považoval za neprijateľnú zmluvnú podmienku.

Sťažovateľka namietala, že konanie na zastavenie exekúcie okresný súd začal z vlastného podnetu, bez podnetu exekútora alebo povinného, pričom pred začatím tohto konania neposkytol priestor účastníkom exekučného konania vyjadriť sa k zahájeniu konania o zastavení exekúcie.

Ústavný súd konštatoval, že „záver krajského súdu o oprávnení okresného súdu preskúmať súlad exekučného titulu so zákonom v ktoromkoľvek štádiu exekučného konania, a nielen pred vydaním poverenia, plne korešponduje so zámerom zákonodarcu vyjadreným aj v iných ustanoveniach Exekučného poriadku, nielen v § 44 ods. 2 Exekučného poriadku“.⁵ Podľa ústavného súdu z ustanovenia § 57 ods. 1 Exekučného poriadku⁶ vyplýva viacero dôvodov, kvôli ktorým exekučný súd už začaté exekučné konanie zastaví, pričom viaceré z týchto dôvodov závisia práve od preskúmania exekučného titulu. Ústavný súd uviedol: „Okresný súd je oprávnený a povinný skúmať zákonnosť exekučného titulu v ktoromkoľvek štádiu už začatého exekučného konania, a nielen v súvislosti s vydaním poverenia na vykonanie exekúcie, a to napr. aj pre účely zistenia existencie dôvodu, pre ktorý by bolo potrebné už začaté exekučné konanie zastaviť“.

V nadväznosti na uvedené ústavný súd poukázal na ustálenú judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorý v rozsudku sp. zn. 3 Cdo/164/1996 z 27. januára 1997 publikovanom v Zbierke stanovísk a rozhodnutí pod č. R 58/1997 uviedol, že „súdna exekúcia môže byť nariadená len na základe titulu, ktorý je vykonateľný po stránke formálnej a materiálnej. Ak bude exekúcia podľa titulu, ktorý tieto požiadavky nespĺňa, aj napriek tomu nesprávne nariadená, musí byť v každom štádiu konania i bez návrhu zastavená“.

Vzhľadom na uvedené, keďže Ústavný súd SR nezistil porušenie čl. 6 ods. 1 Dohovoru, ani čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru, sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú odmietol.

Odôvodnenie je redakčne krátené a upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia.

Poznámky (pokračovanie)

6 § 57 ods. 1 zákona č. 233/1995 Z. z.:

„Exekúciu súd zastaví, ak

- a) sa začala a rozhodnutie sa dosiaľ nestalo vykonateľným,
- b) rozhodnutie, ktoré je podkladom na vykonanie exekúcie, bolo po začatí exekúcie zrušené alebo sa stalo neúčinným,
- c) zastavenie exekúcie navrhol ten, kto navrhol jej vykonanie,
- d) exekúcia postihuje veci alebo práva, ktoré sú vylúčené z exekúcie alebo nepodliehajú exekúcii podľa tohto zákona alebo podľa osobitného zákona,^(b)
- e) bolo právoplatne rozhodnuté, že exekúcia postihuje vec, na ktorú má niekto právo nepripúšťajúce exekúciu (§ 55),
- f) po vydaní rozhodnutia zaniklo právo ním priznané,
- g) exekúciu súd vyhlásil za neprípustnú, pretože je tu iný dôvod, pre ktorý exekúciu nemožno vykonať,
- h) majetok povinného nestačí ani na úhradu trov exekúcie,
- i) oprávnený nezaplatí súdny poplatok za vydanie poverenia na vykonanie exekúcie,
- j) pri exekúcii predajom zálohu zaniklo záložné právo a oprávnený bol záložným veriteľom“.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala:

Mgr. Zuzana Fabianová
advokátska koncipientka

INZERCIA
sa v elektronickej verzii nezobrazuje

Zo zasadnutia predsedníctva SAK

Členovia predsedníctva Slovenskej advokátskej komory sa po letnom dovolenkovom období zišli **6. septembra 2012** s pokračovaním **7. septembra 2012** v zasadačke SAK na Kolárskej ul. v Bratislave.

Zasadnutie predsedníctva v prvý deň rokovania viedol predseda SAK JUDr. Hreždovič. Členovia predsedníctva určili za overovateľku zápisnice Mgr. Viktoriu Hellenbart a schválili návrh programu.

Predseda SAK na úvod informoval o stave legislatívnych prác na novele zákona o advokácii, o stretnutí s vedením Notárskej komory SR a o bežnej agende od ostatného zasadnutia. Predsedníctvo **vzalo na vedomie** písomné informácie o stave súdnych konaní v statusových veciach, informáciu o stave konaní o vypratanie kancelárskych priestorov v bratislavskej budove komory, správu spoločnosti Legium s. r. o. o stave všetkých súdnych konaní, informáciu zo stretnutia členov komisie pre kvalitu disciplinárnych konaní s predsedom revízejnej komisie, predsedom disciplinárnej komisie, predsedami disciplinárnych senátov a predsedom SAK so zameraním na zlepšenie činnosti sťažnostného a disciplinárneho oddelenia kancelárie komory.

Pýta(j)te sa predsedníctva

Je možné autorizovať aj iné zmluvy vzťahujúce sa k nehnuteľnostiam (napr. zmluvy o zániku alebo vzniku vecného bremena) alebo len zmluvy, ktorými výslovne dochádza k prevodom nehnuteľností?

Slovenská advokátska komora si vyžiadala stanoviská relevantných rezortov a po oboznámení sa s nimi predsedníctvo komory konštatovalo, že zo znenia zákonného ustanovenia je zrejmé, že autorizácia sa vzťahuje iba na tie zmluvy o nehnuteľnostiach, ktorými sa prevádza vlastnícke právo k nehnuteľnosti (kúpna zmluva, darovacia zmluva, zmluva o prevode vlastníctva bytu, zámenná zmluva, zmluva o prevode podniku, ak je predmetom nehnuteľnosť, iná zmluva, ktorej predmetom je prevod vlastníctva k nehnuteľnosti alebo dohoda o vyporiadaní BSM a podielového spoluvlastníctva).

Členovia P SAK **schválili** výročnú správu o činnosti SAK za obdobie od 1. júla 2011 do 30. júna 2012, ktorá bude uverejnená na webovej stránke komory. Predsedníctvo **vzalo na vedomie** správu mediálnej agentúry Devon o jej činnosti a informáciu o mediálnej kampani k problému neoprávneného poskytovania právnych služieb. Zástupkyne agentúry oboznámili prítomných s realizáciou a výsledkami interného a externého prieskumu vnímania SAK verejnosťou a členskou základňou komory a s návrhom ďalších aktivít v mediálnej oblasti. Členovia P SAK **vzali na vedomie** všetky informácie a **súhlasili** s predĺžením platnosti zmluvy o spolupráci s agentúrou Devon na dobu určitú.

Predseda **schválilo** program **Konferencie advokátov 13. – 15. júna 2013** vrátane stanovenia lehôt relevantných pre konferenciu z pohľadu interných predpisov. V tejto súvislosti súhlasilo s vydaním mimoriadneho čísla Bulletinu slovenskej advokácie v máji 2013, ktoré bude venované konferencii advokátov s tým, že bude zachovaný ročný harmonogram 8 riadnych čísel a 2 dvojčísel a **rozhodlo**, že do harmonogramu podujatí komory v mesiacoch apríl a máj 2013 budú zaradené nasledovné podujatia: Deň otvorených dverí SAK, Deň advokácie vrátane Galavečera, na ktorom budú odovzdané ceny advokátom za ich celoživotný prínos advokácii a Medzinárodný šachový turnaj. Určilo termín **letného seminára advokátov** na 31. mája – 1. júna 2013 na Tálloch.

Členovia P SAK **vzali na vedomie** informácie riaditeľky odboru medzinárodných vzťahov Mgr. Marečkovej o stave príprav Medzinárodnej konferencie o histórii advokácie v Bratislave a o spoločnom rokovaní predsedov advokátskych komôr strednej a východnej Európy v Bratislave. **Poverili** JUDr. Swanovú predniesť za SAK príspevok na seminári o mediácii organizovanom Českou advokátskou komorou.

Predseda **schválilo** vydanie publikácie „Advokát P. O. Hviezdoslav“ na účely propagácie advokácie.

Dňa **7. septembra 2012** zasadalo predsedníctvo dopoludnia ako odvolací orgán proti rozhodnutiam disciplinárnych senátov. Popoludní pokračovalo riadne zasadnutie, na ktorom členovia predsedníctva prerokovali žiadosti súvisiace so zoznamami vedenými komorou, návrhy na pozastavenie výkonu advokácie v dôsledku trestného stíhania a návrhy na vyčiarknutie advokátov, ktorí nepreukázali existenciu poistenia výkonu povolania.

Zapísala –no–

Jesenný termín advokátskych skúšok

Predseda SAK určilo **III. jesenný termín advokátskych skúšok** nasledovne:

písomná časť: 26. – 28. novembra 2012,

ústna časť: 10. – 14. decembra 2012.

Zbierka disciplinárnych rozhodnutí SAK

Vážené kolegyně, vážení kolegovia,

spolu s týmto číslom bulletinu ste dostali do kancelárie historicky prvú *Zbierku disciplinárnych rozhodnutí*, ktorú sa Slovenská advokátska komora rozhodla vydať, aby sprístupnila advokátom výstupy z rozhodovacej činnosti disciplinárnych orgánov komory. Primárnym cieľom je pokúsiť sa na základe poznania rozhodnutí disciplinárnych orgánov stabilizovať ich judikatúru a zároveň umožniť advokátom orientovať sa v zložitých problémoch disciplinárneho konania v záujme ich dostatočnej informovanosti.

Zbierka má byť pomôckou nielen pre disciplinárne senáty, ale aj pre disciplinárne stíhaných advokátov pri obhajobe. Zbierka poskytuje advokátom informáciu o aplikačnej praxi disciplinárnych orgánov, ako možno predísť konaniam, ktoré sú považované za disciplinárne previnenia a zároveň poskytuje možnosť prehĺbenia znalostí stavovských predpisov a z nich vyplývajúcich povinností advokáta.

JUDr. Ľubomír Hreždovič
predseda SAK

Publikačná súťaž Bulletinu slovenskej advokácie

Redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie vyhlásila aj pre rok 2012 **XI. ročník publikačnej súťaže Bulletinu slovenskej advokácie pre študentov právnických fakúlt, advokátskych koncipientov a mladých advokátov do 35 rokov.**

Konkrétnu tému si účastníci súťaže zvolia sami. Podmienkou je aktuálnosť témy z teórie alebo praxe slovenského, európskeho alebo medzinárodného práva. Súťažný príspevok nesmie mať popisný charakter.

Príspevky v rozsahu maximálne 34 000 znakov (vrátane medzier) treba poslať na adresu kancelárie **SAK, Kolárska 4, 813 42 Bratislava**, resp. e-mailom na **ondrisova@sak.sk** s označením „Publikačná súťaž BSA“. Termín uzávierky je **30. november 2012**.

Porota zložená z členov redakčnej rady *Bulletinu slovenskej advokácie* príspevky vyhodnotí do konca decembra 2012. Pre autorov sú pripravené finančné ceny, porota má právo cenu neudeliť, resp. zvýšiť odmenu. Ceny budú autorom odovzdané na tradičnom Novoročnom stretnutí právnikov v Bratislave v januári 2013.

Seminár o americkom práve

John Marshall Law School – Czech and Slovak Institute
a Česká advokátska komora
v spolupráci so Slovenskou advokátskou komorou

organizujú tradičný

**Seminár o americkom práve
pre mladých advokátov
a advokátskych koncipientov**

**2. – 7. decembra 2012
v Telči, Česká republika**

Bližšie informácie na stránke **www.sak.sk**
Katarína Marečková, odbor medzinárodných vzťahov
tel.: 02 204 227 28, e-mail: mareckova@sak.sk

Advokátsky koncipient hľadá zamestnanie

Mgr. et Mgr. Ing. Marián Feješ

marian.fejes@gmail.com

Absolvent Právnickej fakulty Paneurópskej vysokej školy práva (2012), Ekonomickej univerzity v Bratislave a Univerzity Konštantína filozofa – germanistika, katechetika. Jazykové znalosti: nemecký jazyk – aktívne, anglický jazyk – aktívne, ruský jazyk – aktívne; vodičský preukaz skupiny B, vynikajúce komunikačné zručnosti. Zaujíma sa o prácu v advokátskej kancelárii v Bratislave.

INZERCIA
sa v elektronickej verzii nezobrazuje

Spoločné rokovanie predsedníctiev ČAK a SAK

Tradičné stretnutie predsedníctiev komôr sa konalo 18. mája 2012 na pozvanie Českej advokátskej komory v Hlubokej nad Vltavou. Otvoril ho predseda ČAK JUDr. Vychopeň. Prvú pracovnú časť viedol predseda SAK JUDr. Hreždovič.

Téme *Aktuálny stav vývoja elektronickej justície* sa za SAK venovala JUDr. Biroščáková. Uvedená téma dnes spája európske štáty, čo vyplýva z právneho rámca Európskej únie. Dôkazom aktuálnosti problematiky sú početné aktivity na pôde Rady európskych advokátskych komôr (CCBE). Príkladom elektronizácie na Slovensku je elektronické doručovanie písomností stranám konania s výnimkou rozhodnutí, projekt súdneho manažmentu, efektívne fungovanie internetovej stránky MS SR JASPI, elektronizovaný Obchodný vestník a iniciatíva zverejňovania anonymizovaných súdnych rozhodnutí na internete. Elektronické podania možno robiť aj na jednotlivé registre. Členov predsedníctva SAK zaujímala najmä situácia v súvislosti so zavedením dátových schránok v Českej republike a stav realizácie kontaktných miest na získanie informácií o stave konania elektronickou formou. JUDr. Vychopeň potvrdil, že povinnosť disponovať dátovou schránkou budú mať v ČR všetci advokáti od 1. júla 2012; ČAK vytvorila tzv. doručovacie oddelenie na prijímanie a posielanie pošty, zriadila telefónnu a e-mailovú linku s možnosťou plateného výjazdu do advokátskych kancelárií a usporiadala viaceré školenia s cieľom pripraviť advokátov na zavedenie dátových schránok v praxi. Schránku a kód prideli Ministerstvo vnútra ČR každému advokátovi individuálne. Pokiaľ ide o elektronizáciu justície všeobecne, plne elektronizovaný je len insolvenčný register.

Tému *Implementácia rozhodnutia Súdného dvora EÚ Morgenbesser* uviedol tajomník SAK JUDr. Popovec. Rozhodnutie sa týka voľného pohybu osôb s právnickým vzdelaním, ktoré majú záujem o výkon koncipientskej praxe v inom štáte EÚ/EHP ako v tom, v ktorom získali vysokoškolské vzdelanie. K otvoreniu tejto problematiky viedli aj závery z rokovania spoločnej pracovnej komisie SAK a ČAK o vzájomnom uznávaní vzdelania, z ktorých vyplynulo, že osoby, ktoré získali vzdelanie na právnickej fakulte verejnej vysokej školy na Slovensku, napriek uznaniu vysokoškolského diplomu českým ministerstvom školstva nemajú možnosť vykonávať prax v ČR, resp. dať sa zapísať do zoznamu koncipientov ČAK. Tajomník ČAK JUDr. Krym informoval, že ČAK v spolupráci s právnickou fakultou pripravuje študijný program, ktorého úspešné absolvovanie umožní žiadateľom zápis do zoznamu koncipientov ČAK; nepôjde o denné štúdium s nadmernou záťažou pre žiadateľa.

JUDr. Hreždovič sa ujal slova v súvislosti s témou *Súčasný vývoj advokácie*. Zreferoval o stave príprav novely slovenského zákona o advokácii, v krátkosti zhrnul navrhované zmeny a odôvodnil ich. Ďalej poukázal na problém tzv. pokútnictva. Proti týmto praktikám smeruje novela Občianskeho súdneho poriadku a sprísnenie podmienok v trestnoprávnej rovine. SAK podnikla opatrenia smerujúce k identifikácii prípadov pokútnictva v rámci SR, pretože ide o problém, na ktorý predsedníctvo opakovane upozorňujú samotní advokáti. SAK plánuje vyvíjať aktivity aj smerom k zvyšovaniu povedomia verejnosti o tejto problematike. SAK sa ďalej venovala prijatiu Spisového poriadku, ktorý by mal upraviť postup advokáta pri vedení agendy. Medzi advokátmi sa na túto tému rozvinula diskusia s rôznymi ohlasmi, vzhľadom na reakcie bolo prijaté uznesenie P SAK obsahujúce Spisový poriadok s odporúčacím charakterom. JUDr. Hreždovič informoval aj o novele zákona o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi. Na základe prijatého uznesenia majú slovenskí advokáti od 1. júna 2012 možnosť zvoliť si odborné zameranie, ktoré má informatívny charakter. Účelom je uľahčiť klientom výber advokáta.

Podľa slov JUDr. Vychopeňa sa ČAK zaoberá rovnakými problémami. Informoval, že na zasadnutí predstavenstva ČAK bol schválený vecný zámer novely zákona o advokácii a odôvodnil zamýšľané zmeny.

JUDr. Uhlíř otvoril tému *Možné využitie programu Leonardo da Vinci na vytvorenie multilaterálneho programu za účasti partnerských komôr*. Poukázal na výhody grantu Leonardo da Vinci, následne predstavil návrh na multilaterálnu spoluprácu českej, slovenskej, maďarskej a rakúskej komory s využitím finančných prostriedkov Európskej únie cestou sektorového programu Leonardo da Vinci. Cieľom projektu by bolo vytvorenie siete advokátov schopných poskytnúť pomoc v cezhraničných sporoch, prípadne zaviesť aplikáciu na smartphony, prostredníctvom ktorej by bolo možné kontaktovať najbližšieho advokáta v zahraničí zapojeného do tejto siete.

Predseda ČAK JUDr. Vychopeň informoval o nominácii podpredsedu ČAK JUDr. Pejchala na post sudcu Európskeho súdu pre ľudské práva.

Po živej diskusii obaja predsedovia zhodne konštatovali, že spoločné zasadnutia sú pre obe komory mimoriadne prospešné a užitočné. Zároveň vyslovili presvedčenie, že aj v budúcnosti bude mať táto forma výmeny informácií pevné miesto v programe podujatí komôr.

Zapísala: -mch-

INZERCIA
sa v elektronickej verzii nezobrazuje

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ SAK

Povinnosti advokáta ako ustanoveného obhajcu vo vzťahu ku klientovi a orgánom činným v trestnom konaní

Advokát, ktorý ako ustanovený obhajca nekontaktuje svojho klienta vo výkone väzby napriek tomu, že klient prejavil záujem o poradu s ním a nezúčastní sa na vyšetrovacích úkonoch s poukazom na vysoké cestovné náklady a neochotu štátu hradiť náklady obhajoby *ex offa*, dopúšťa sa disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii, pretože takýmto konaním porušuje povinnosti mu uložené v § 18 ods. 1 až 3 zákona o advokácii a § 5 ods. 1 a 2, § 29 Advokátskeho poriadku SAK.

Rozhodnutie VIII. disciplinárneho senátu zo 6. mája 2011, sp. zn. DS VIII.-8/11:3576/2010

Dotknuté ustanovenia:

- § 18 ods. 1, 2 a 3 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v platnom znení
- § 5 ods. 1, 2 a § 29 Advokátskeho poriadku SAK zo dňa 16. júna 2010 v platnom znení

VIII. disciplinárny senát uznal rozhodnutím z 6. mája 2011, sp. zn. DS VIII.-8/11:3576/2010 disciplinárne obvineného advokáta za vinného z disciplinárneho previnenia, ktorého sa dopustil

tým, že

ako ustanovený obhajca klienta žiadnym spôsobom nekontaktoval obvineného klienta vo výkone trestu odňatia slobody v Českej republike, hoci tento mal záujem o poradu s ním, čo prejavil aj v zápisnici o svojom výsluchu a tiež nemal vôbec záujem sa zúčastniť na výsluchu obvineného ani v prípade, že dožiadaný vyšetrojúci orgán v ČR sa mu termínmi výsluchu prispôsobí, až napokon celkovú neochotu poskytnúť potrebnú právnu pomoc klientovi potvrdil listom zo dňa 28. 9. 2010, adresovanom tuzemskému policajnému orgánu, v ktorom uviedol: „...je všeobecne známe, že štát si dlhodobo neplní svoje finančné záväzky voči advokátom za poskytovanie právnych služieb v trestných veciach a obvinený je vo vyšetrovacej väzbe dokonca v Českej republike a ja nemienim zvyšovať náklady na chod svojej kancelárie bez primeraného finančného efektu“.

čím porušil

povinnosti advokáta podľa § 18 ods. 1 až 3 zákona o advokácii¹ a § 5 ods. 1, 2 a § 29 Advokátskeho poriadku SAK,²

za čo mu bolo uložené

podľa § 56 ods. 2 písm. c.) zákona o advokácii disciplinárne opatrenie – **peňažná pokuta** vo výške **317 eur**.

Podľa § 57 ods. 5 zákona o advokácii bola disciplinárne obvinenému advokátovi uložená povinnosť zaplatiť na účet Slovenskej advokátskej komory paušálne náklady disciplinárneho konania vo výške **317 eur** v lehote do 15 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Z odôvodnenia:

Navrhovateľ podal proti disciplinárne obvinenému návrh na začatie disciplinárneho konania pre skutok popísaný vo výrokovej časti tohto rozhodnutia na základe sťažnosti okresného prokurátora.

Vo vyjadrení k sťažnosti disciplinárne obvinený na svoju obranu uviedol, že od klienta žiaden list so žiadosťou o stretnutie a poradu nedostal a o žiadosti klienta sa nemohol dozvedieť ani po svojom nahliadnutí do spisu 11. októbra 2010, nakoľko v spise nebola predmetná zápisnica o výsluchu obvineného v ČR. Disciplinárne obvinený sa k veci na pojednávaní disciplinárneho senátu vyjadril tak, že popísal okolnosti svojho ustanovenia za obhajcu, dôvody, pre ktoré sa nemohol zúčastniť na vyšetrovacích úkonoch (kolízia pojednávaní), pričom uznal, že čiastočne pochybil, čo bolo spôsobené

aj tým, že mu neboli uhrádzané trovy obhajoby *ex officio* zo strany štátu. Vyhlásil, že viac sa takéto jeho konanie nebude opakovať a olútoval, že sa nezúčastnil na úkonoch s poukazom na list klienta poslaný SAK dňa 10. 2. 2011, v ktorom klient uviedol, že je s obhajobou disciplinárne obvineného spokojný a advokáta meniť nechce.

Na základe vykonaných dôkazov dospel disciplinárny senát k nasledovným skutkovým zisteniam:

Disciplinárne obvinený bol 28. 1. 2011 ustanovený opatrením okresného súdu ako obhajca obvineného klienta. Dňa 23. 4. 2010 bol vykonaný úkon v trestnom konaní – výsluch obvineného, na ktorom sa disciplinárne obvinený nezúčastnil a svoju neúčast ospravedlnil v tom zmysle, že nemá záujem sa zúčastniť na výsluchu. Obvinený pri svojom výsluchu uviedol, že advokát nereagoval na jeho žiadosť o písomnú právnu radu.

Dňa 11. 11. 2010 bol na okresnom súde vykonaný výsluch disciplinárne obvineného, ktorý prejavil ochotu zúčastniť sa na úkonoch v trestnej veci obvineného klienta a zároveň nežiadal súd o zbavenie povinnosti vykonávať obhajobu vo veci. Dňa 7. 2. 2011 sa konal výsluch obvineného vo väznici v ČR, na ktorom sa advokát zúčastnil, taktiež vykonal rozhovor – poradu s klientom.

Za tohto dôkazného stavu disciplinárny senát prijal právny záver, že disciplinárne obvinený sa dopustil disciplinárneho previnenia, ako zavineného porušenia povinnosti advokáta obsiahnutých v § 18 ods. 1 až 3 zákona o advokácii s použitím § 5 ods. 1, 2 a § 29 Advokátskeho poriadku SAK.

Po verdikte o disciplinárnom previnení a pri úvahách o disciplinárnom opatrení senát prihliadol najmä na závažnosť disciplinárneho previnenia a okolnosti, za ktorých došlo k jeho spáchaniu, k osobe advokáta, ktorý sa doteraz nedopustil žiadneho disciplinárneho previnenia a svoju mieru zavinenia nepopieral. Taktiež bolo potrebné prihliadnúť na okolnosť, že advokát sa zúčastnil na potrebných úkonoch v ČR a získal dôveru klienta pri ďalšej obhajobe. Senát dospel k záveru, že adekvátnym vyjadrením všetkých uvedených zákonných kritérií bude sankcia v podobe disciplinárneho opatrenia – peňažná pokuta vo výške 1-násobku minimálnej mzdy ustanovenej osobitným predpisom.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia

Poznámky

1 § 18 ods. 1 zákona o advokácii:

„Advokát je povinný pri výkone advokácie chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta a riadiť sa jeho pokynmi. Ak sú pokyny klienta v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi, nie je nimi viazaný. O tom klienta vhodným spôsobom poučí“.

§ 18 ods. 2 zákona o advokácii:

„Advokát je povinný pri výkone advokácie postupovať s odbornou starostlivosťou, ktorou sa rozumie, že koná čestne, svedomito, primeraným spôsobom a dôsledne využíva všetky právne prostriedky a uplatňuje v záujme klienta všetko, čo podľa

svojho presvedčenia považuje za prospešné. Pritom dbá na účelnosť a hospodárnosť poskytovaných právnych služieb“.

§ 18 ods. 3 zákona o advokácii:

„Advokát postupuje pri výkone advokácie tak, aby neznižoval dôstojnosť advokátskeho stavu. V záujme toho je povinný dodržiavať pravidlá profesijnej etiky a iné pravidlá, ktoré určuje predpis komory“.

2 § 5 ods. 1 Advokátskeho poriadku SAK:

„Pri poskytovaní právnych služieb je prvoradý záujem klienta. Jeho oprávnené záujmy majú prednosť pred inými záujmami advokáta, ako aj pred jeho ohľadom na iných advokátov“.

§ 5 ods. 2 Advokátskeho poriadku SAK:

„Advokát postupuje s rovnakou svedomitou a starostlivosťou vo veciach, v ktorých bol ustanovený súdom alebo určený Slovenskou advokátskou komorou (ďalej len „komora“) ako vo veciach iných klientov“.

§ 29 Advokátskeho poriadku SAK:

„Advokát vystupuje voči súdom a úradom tak, aby nenarušil svoju nezávislosť. Správa sa k nim slušne a korektne. Obsahom svojich písomných, ústnych a iných prejavov a svojím vystupovaním vrátane celkovej úpravy zovňajšku prispieva k dôstojnosti a vážnosti úkonov, na ktorých sa zúčastňuje, ako aj k vážnosti advokátskeho povolania“.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala

Mgr. Tatiana Frištková

advokátska koncipientka

INZERCIA
sa v elektronickej verzii nezobrazuje

XX. ročník Karlovarských právnických dní

V dňoch 7. – 9. júna 2012 sa uskutočnila jubilejná XX. konferencia Karlovarské právnické dni, ako zvyčajne – na pôde Hotela Thermal.

Karlovarské právnické dni je spoločnosť českých, nemeckých, slovenských a rakúskych právnikov, ktorá existuje už dvadsaťdva rokov a tradične sa zviditeľňuje organizáciou tohto odborného podujatia za spoluúčasti Českej advokátskej komory, iných partnerských stavovských organizácií z Čiech, viacerých zahraničných partnerov najmä z Nemecka a za podpory viacerých vydavateľstiev. Zakladateľmi boli už zosnulý Eduard Graf von Westphalen a JUDr. Vladimír Zoufalý. Spolok v súčasnosti vedie prezident Prof. Dr. Friedrich Graf von Westphalen.

Karlovarské právnické dni sa počas svojej existencie etablovali nielen ako konferencia s mimoriadne vysokou odbornou úrovňou a osobitou atmosférou, ktorú vytvára spôsob jej organizovania formou prednesu referátov a následnej živej, neformálnej odbornej diskusie, ale aj vynikajúcou spoločenskou stránkou, ku ktorej už neodmysliteľne patrí každoročné odovzdávanie autorských cien za najlepší odborný právnický časopis v Čechách aj na Slovensku, najlepšie dielo a Pocta judikátu. Táto tradícia sa začala v roku 1998. Veľmi zaujímavá je nielen myšlienka udeľovať cenu, ale aj snaha

Prof. JUDr. Ján Svák, DrSc., šéfredaktor Justičnej revue, prevzal ocenenie z rúk členky predsedníctva Slovenskej advokátskej komory Mgr. Viktória Hellenbart

maximálne objektivizovať kritériá a minimalizovať tak rôzne „bočné vplyvy“, v súčasnosti, žiaľ, dosť bežné.

Na konferencii sa medzi prednášateľmi a referujúcimi môžeme stretnúť s najlepšimi právnymi teoretikmi a skutočnými nadšencami, plnými horlivosti a zánietenia pre právnú vedu. Z tohto dôvodu neprekvapuje, že zborník prednášok, ktorý pravidelne vychádza, odborná verejnosť pozorne sleduje a očakáva ho a právom môže byť označený za priekopníka a lídra právnej teórie vo vybraných okruhoch tém.

Slovenská advokátska komora, uvedomujúc si vysokú prestíž podujatia, považovala za poctu prispieť na jubilejný ročník sponzorským darom. Veľkým významaním pre nás bola možnosť osobne udeľiť slovenskú autorskú cenu.

Osobitú „príchuť“ udeľovaniu cien dala aj skutočnosť, že odborná porota sa vzhľadom na vysokú kvalitu nominovaných diel rozhodla udeľiť dve tretie ceny, jednu z nich dielu kolegov advokátov JUDr. Manika a JUDr. Kerecmana s názvom *História advokácie na Slovensku*. Druhé miesto získalo dielo J. Mazáka a M. Jánošíkovej pod názvom *Lisabonská zmluva – Ústavný systém a súdna ochrana*. Prvé miesto ako najlepší autor zo Slovenska obsadila prof. JUDr. Oľga Ovečková, DrSc. za monografiu *Zmluvná pokuta*. Ocenenie najlepší slovenský odborný právnický časopis získala *Justičná revue*. Veľmi „sympatické“ je aj ocenenie judikát roka.

JUDr. Vozár, spoluorganizátor a člen predstavenstva spoločnosti, pri príležitosti jubilejného ročníka uviedol knihu venovanú pamiatke JUDr. Ernesta Valka, s ktorým sa osobne zoznámil práve v Karlových Varoch; JUDr. Valko býval pravidelným a najčastejším účastníkom zo Slovenska.

Pri príležitosti jubilejného ročníka JUDr. Vozár pamätnou medailou uctil prínos zakladateľov podujatia JUDr. Zoufalého a in memoriam Eduarda Grafa von Westphalen.

Na jubilejnom ročníku ako prednášajúci zo Slovenska vystúpili prof. JUDr. Ovečková, DrSc. s referátom „Výkladové a aplikačné otázky premlčania v obchodnom práve vo svetle judikatúry“, prof. JUDr. Patakyová, CSc. „Niektoré inštitúty (nielen slovenského) práva obchodných spoločností v konfrontácii s návrhom Európskeho modelového zákona o spoločnostiach (EMCA) a interpretáciou 'effet utile'“ a JUDr. Vozár, CSc. s referátom „Nemajetková ujma v súkromnom práve s akcentom na obchodný zákonník (pohľad na problematiku cez interpretačné pravidlo „effet utile“).

Všetci účastníci podujatia, jeho organizátori aj spoluorganizátori a sponzori dúfajú, že tradícia Karlovarských právnických dní bude pokračovať minimálne ďalších 20 rokov a stále sa bude tešiť zvýšenej pozornosti nielen odbornej verejnosti, ale aj kolegov advokátov zo všetkých 4 spolupracujúcich krajín.

Mgr. Viktória Hellenbart

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ ČAK

Vrátenie dokladov klientovi po skončení zastupovania – dohľad nad praxou advokátskeho koncipienta

- 1) Je závažným porušením povinností advokáta, ak advokátskeho koncipienta, ktorý uňho vykonáva právnu prax, nevedie riadne k osvojovaniu si noriem upravujúcich výkon povolania advokáta a nedohliada na jeho činnosť v pobočke v inom meste a v rámci toho pripustí, aby tento advokátsky koncipient odmietol po ukončení poskytovania právnych služieb vrátiť klientovi písomnosti do doby, než klient zaplatí údajný nedoplatok na odmene za poskytnuté právne služby.
- 2) Je závažným porušením povinností advokáta, ak po prevzatí záloh a po ukončení poskytovania právnych služieb dohodou (v oboch prípadoch prostredníctvom advokátskeho koncipienta) nevyhovie bezodkladne žiadosti klienta o vyúčtovanie záloh.

Rozhodnutie disciplinárnej komisie ČAK
z 5. februára 2010, sp. zn. K 14/2009¹

Dotknuté ustanovenia:

- § 16 ods. 1, 2, § 17 a § 38 ods. 1 zákona č. 85/1996 Sb., o advokácii
- čl. 4 ods. 1, čl. 9 ods. 4 a čl. 10 ods. 4 uznesenia predstavenstva Českej advokátskej komory č. 1/1997 Vestníka zo dňa 31. 10. 1996, ktorým sa stanovujú pravidlá profesionálnej etiky a pravidlá súťaže advokátov Českej republiky (etický kódex) v platnom znení (ďalej len „Pravidlá profesionálnej etiky“)
- čl. 1 ods. 2 a čl. 3 uznesenia predstavenstva ČAK č. 1/1998 Vestníka v platnom znení o výchove advokátskych koncipientov a ďalšom vzdelávaní advokátov
- **obdobné ustanovenia slovenských právnych predpisov:** § 18 ods. 1, 2² a § 64 ods. 2³ zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii v platnom znení, § 13⁴ a § 31 Advokátskeho poriadku SAK zo dňa 19. 6. 2010, uznesenie konferencie advokátov o výchove advokátskych koncipientov a o ďalšom vzdelávaní advokátov

Disciplinárne obvinený advokát bol uznaný za vinného z disciplinárneho previnenia, ktorého sa dopustil

tým, že

1) potom, čo na základe zmluvy o poskytovaní právnych služieb, ktorú uzatvoril s A. A. prostredníctvom svojho advokátskeho koncipienta JUDr. A. P. dňa 30. 4. 2007, prevzal od A. A. zálohy na odmenu za poskytnuté právne služby v cel-

kovej výške 15 500 Kč a potom, čo s A. A. dňa 6. 3. 2008 uzatvoril opäť prostredníctvom svojho advokátskeho koncipienta dohodu o ukončení poskytovaných právnych služieb a A. A. požiadal o vyúčtovanie zložených záloh, tejto žiadosti najmenej do 13. 8. 2008 nevyhoviel,
2) ako advokát, u ktorého odo dňa 9. 1. 2007 vykonával právnu prax advokátsky koncipient JUDr. A. P., riadne nevedel JUDr. A. P. k osvojovaniu si noriem upravujúcich povolanie advokáta a nedohliadal nad jeho činnosťou, keď pripustil, aby JUDr. A. P. v pobočke jeho advokátskej kancelárie v inom meste, potom, čo prostredníctvom advokátskeho koncipienta uzatvoril dňa 6. 3. 2008 s A. A. dohodu o ukončení poskytovania právnych služieb a A. A. dňa 7. 3. 2008 požiadal advokátskeho koncipienta o vrátenie zapožičaných písomností vzťahujúcich sa k jeho veci, požadované písomnosti mu prostredníctvom advokátskeho koncipienta odmietol vydať do doby, než mu A. A. zaplatí čiastku 5 000 Kč na úhradu údajného nedoplatku na odmene za poskytnuté právne služby, pričom A. A. doklady advokátsky koncipient neodovzdal ani potom, čo A. A. prejavil ochotu na mieste ihneď zaplatiť čiastku 3 000 Kč s tým, že viac peňazí so sebou nemá, avšak zostávajúcich 2 000 Kč zaplatí nasledujúci deň,

čím porušil

ad 1) § 16 ods. 1 a 2 zákona o advokácii⁵ a § 17 zákona o advokácii⁶ v spojení s čl. 4 ods. 1 a 10 ods. 4 Pravidiel profesionálnej etiky,⁷

ad 2) § 16 ods. 1 a 2, § 17 zákona o advokácii v spojení s čl. 4 ods. 1 a čl. 9 ods. 4 Pravidiel profesionálnej etiky⁸ a § 38

ods. 1 zákona o advokácii⁹ a čl. 1 ods. 2 a čl. 3 uznesenia predstavenstva ČAK č. 1/1998 Vestníka v platnom znení.¹⁰ Podľa § 32 ods. 3 písm. c.) zákona o advokácii disciplinárne obvinenému za to bolo uložené disciplinárne opatrenie – **pokuta vo výške 20 000 Kč.**

Disciplinárne obvinenému bola zároveň uložená povinnosť zaplatiť ČAK náhradu nákladov disciplinárneho konania vo výške 3 000 Kč, a to všetko v lehote do 15 dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia.

Z odôvodnenia:

Disciplinárny žalobca podal proti disciplinárne obvinenému disciplinárnu žalobu pre skutok uvedený vo výrokovvej časti tohto rozhodnutia.

Disciplinárne obvinený vo svojom písomnom vyjadrení k žalobe namietal rozpory v tvrdeniach sťažovateľa A. A. o výške poskytnutej zálohy s tým, že sťažovateľ o prijatí každej platby advokátskou kanceláriou dostal potvrdenku, ohľadom ďalších skutočností odkázal na svoje písomné vyjadrenie k sťažnosti zo dňa 5. 9. 2008, odmietol, že by zo strany advokátskeho koncipienta, teda advokátskej kancelárie došlo k porušeniu pravidiel profesionálnej etiky pri výkone advokácie a vyjadril sa aj k svojim osobným a majetkovým pomerom. Na preukázanie svojich tvrdení predložil listinné dôkazy (prehlásenie sekretárky K. S. zo dňa 24. 6. 2009 a konateľa spoločnosti D. zo dňa 24. 3. 2009, faktúra zo dňa 2. 12. 2008, potvrdenia o prijatých zálohách).

Disciplinárny senát vykonal navrhnuté dôkazy, pričom počas konania zistil viaceré nezrovnalosti a rozpory, ktoré disciplinárne obvinený nedokázal vysvetliť.

Disciplinárne obvinený najprv tvrdil, že odmena za právne zastupovanie bola dohodnutá podľa advokátskej tarify, keď ako položka účtovania bola použitá tarifná mimozmluvná odmena, teda odmena za každý úkon právnej služby, čomu však neodpovedali predložené listinné dôkazy, najmä potvrdenia o zálohách a faktúra zo dňa 2. 12. 2008, ktorá neobsahovala číslo, dátum uskutočnenia zdaniateľného úkonu, výšku poskytnutej zálohy a naopak obsahovala rozdielne sumy za jednotlivé úkony právnej služby a rozpory v dátumoch ich uskutočnenia a ďalšie nezrovnalosti, ktoré nedokázal disciplinárne obvinený hodnoverne vysvetliť. Spornou bola aj skutočnosť, prečo bola táto faktúra vystavená až 2. 12. 2008, keď podľa tvrdenia disciplinárne obvineného mala byť ním po prejednaní s advokátskym koncipientom schválená ešte v marci 2008.

Ďalej bolo preukázané, že o uzatvorení zmluvy o poskytovaní právnych služieb s A. A. advokátsky koncipient informoval disciplinárne obvineného až po jej ukončení, ako aj to, že o vrátení materiálov sťažovateľovi nebol spísaný žiaden záznam ani protokol.

V priebehu konania bol vypočutý aj sťažovateľ A. A., ktorý zotrval na svojich tvrdeniach uvedených v sťažnosti, ktoré potvrdil vo svojej svedeckej výpovedi aj svedok B. B. Svedok C. C. navrhnutý disciplinárne obvineným sa na pojednávanie disciplinárneho senátu nedostavil a svoju neúčast ospravedlnil.

O hlbokej neznalosti právnych predpisov upravujúcich výkon advokácie disciplinárne obvineného svedčila aj tá skutočnosť, že na svoju obhajobu uvádzal, že na rokovaní so sťažovateľom A. A. sa zúčastnil konateľ spoločnosti D., ktorý sa bežne zdržuje v priestoroch advokátskej kancelárie, pričom senát túto okolnosť nebral do úvahy, keďže nebola predmetom disciplinárnej žaloby.

Na základe dokazovania dospel senát k záveru, že žaloba je dôvodná, keď tvrdenia sťažovateľa neboli žiadnym spôsobom vyvrátené, navyše, bolo možné usúdiť, že niektoré listinné dôkazy (prehlásenie konateľa, faktúra) boli vytvorené účelovo tak, aby zastrelili skutočný stav veci. Z faktúry bolo evidentné, že nejde o súčet odmeny za jednotlivé úkony právnej služby, ale spätné rozpočítanie čiastky 13 500 Kč, pričom cena jednotlivých úkonov nezodpovedala advokátskej tarife, napriek tvrdeniam disciplinárne obvineného.

V konaní bolo ďalej preukázané, že v danom prípade advokátsky koncipient v zásade viedol samostatnú advokátsku prax, že mu bolo umožnené samostatne uzatvárať a ukončovať zmluvy o právnych službách tak, ako tomu bolo aj v danom prípade. Bolo preto preukázané, že disciplinárne obvinený skutočne riadne nevedol svojho advokátskeho koncipienta k osvojeniu si noriem upravujúcich výkon povolania advokáta a nedohliadal nad jeho činnosťou napriek tomu, že to je jeho povinnosťou.

Z vyššie uvedených dôvodov preto disciplinárny senát kvalifikoval toto konanie disciplinárne obvineného ako závažné porušenie povinnosti advokáta z dôvodu porušenia ustanovení právnych predpisov uvedených vo výrokovvej časti tohto rozhodnutia.

Pri rozhodovaní o uložení disciplinárneho opatrenia vzal do úvahy predovšetkým skutočnosť, že disciplinárne obvinený sa dopustil prvého disciplinárneho previnenia, nemohol však prehliadnúť skutočnosť, že išlo o závažné porušenie povinností advokáta, ktoré malo za následok zníženie dôstojnosti advokátskeho stavu.

Disciplinárny senát preto dospel k záveru, že k náprave disciplinárne obvineného s ohľadom na závažnosť deliktu, keď nedbalosťou disciplinárne obvineného vznikli obštrukcie sťažujúce klientovi vrátenie spisu a vyúčtovanie poskytnutej právnej služby, je nutné uložiť finančný postih, teda pokutu vo výške 20 000 Kč, ktorá zodpovedá osobným i majetkovým pomerom disciplinárne obvineného.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia.

Poznámky

1 preložené a spracované Syka, J.: **Z kárné praxe.**
In: Bulletin advokácie, č. 11/2010, s. 67–69

2 **§ 18 ods. 1 slovenského zákona o advokácii:**

„Advokát je povinný pri výkone advokácie chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta a riadiť sa jeho pokynmi. Ak sú pokyny klienta v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi, nie je nimi viazaný. O tom klienta vhodným spôsobom poučí“.

§ 18 ods. 2 slovenského zákona o advokácii:

„Advokát je povinný pri výkone advokácie postupovať s odbornou starostlivosťou, ktorou sa rozumie, že koná čestne, svedomito, primeraným spôsobom a dôsledne využíva všetky právne prostriedky a uplatňuje v záujme klienta všetko, čo podľa svojho presvedčenia považuje za prospešné. Pritom dbá na účelnosť a hospodárnosť poskytovaných právnych služieb.“

3 § 64 ods. 2 zákona o advokácii:

„Advokátsky koncipient vykonáva pod vedením a dohľadom advokáta, spoločníka verejnej obchodnej spoločnosti, komplexného komanditnej spoločnosti alebo konateľa spoločnosti s ručením obmedzeným právnou prax, ktorej účelom je nadobudnúť vedomosti a osvojiť si skúsenosti potrebné na výkon advokácie. Počas tejto praxe je advokát oprávnený poveriť advokátskeho koncipienta vykonaním jednotlivých úkonov právnych služieb, ktoré advokátsky koncipient robí samostatne.“

4 § 13 Advokátskeho poriadku SAK:

„Po skončení zastúpenia sú advokát alebo spoločnosť povinní bez zbytočného odkladu vec s klientom písomne finančne vysporiadať a vrátiť mu všetky doklady, ktoré im zveril, alebo ktoré v mene klienta počas zastupovania prevzali. Vrátenie dokladov zverených klientom nesmie byť viazané na uhradenie odmeny za poskytovanie právnych služieb.“

5 § 16 ods. 1 českého zákona o advokácii:

„Advokát je povinný chrániť a presadzovať práva a oprávnené záujmy klienta a riadiť sa jeho pokynmi. Pokynmi klienta však nie je viazaný, ak sú v rozpore s právnym alebo stavovským predpisom; o tom je advokát povinný klienta primerane poučiť.“

§ 16 ods. 2 českého zákona o advokácii:

„Pri výkone advokácie je advokát povinný jednať čestne a svedomito; je povinný využívať dôsledne všetky zákonné prostriedky a v ich rámci uplatniť v záujme klienta všetko, čo podľa svojho presvedčenia pokladá za prospešné.“

6 § 17 českého zákona o advokácii:

„Advokát postupuje pri výkone advokácie tak, aby neznižoval dôstojnosť advokátskeho stavu; za tým účelom je najmä povinný dodržiavať pravidlá profesionálnej etiky a pravidlá súťaže. Pravidlá profesionálnej etiky a pravidlá súťaže stanoví stavovský predpis.“

7 čl. 4 ods. 1 Pravidiel profesionálnej etiky:

„Advokát je všeobecne povinný poctivým, čestným a slušným chovaním prispievať k dôstojnosti a vážnosti advokátskeho stavu.“

čl. 10 ods. 4 Pravidiel profesionálnej etiky:

„O svojich výkonoch pre klienta vede advokát primerané záznamy, ktorých obsah na požiadanie klientovi poskytne s úplným vysvetlením.“

8 čl. 9 ods. 4 Pravidiel profesionálnej etiky:

„Pri ukončení poskytovania právnej služby je advokát povinný klientovi alebo jeho zástupcovi na jeho žiadosť vydať bez zbytočného odkladu všetky pre vec významné písomnosti, ktoré mu klient zveril alebo ktoré z prejednávania veci vznikli; splnenie tejto povinnosti nesmie byť podmieňované zaplatením požadovanej odmeny alebo trov.“

9 § 38 ods. 1 českého zákona o advokácii:

„Advokátsky koncipient vykonáva u advokáta alebo u spoločnosti alebo u zahraničnej spoločnosti právnou prax, ktorej cieľom je získať pod vedením a dohľadom advokáta znalosti a osvojiť si skúsenosti potrebné k výkonu advokácie.“

10 čl. 1 ods. 2 uznesenia predstavenstva ČAK**č. 1/1998 Vestníka:**

„Za výchovu advokátskeho koncipienta zodpovedá advokát alebo spoločnosť, s ktorou je koncipient v pracovnom pomere (ďalej len „advokát“), a v rozsahu stanovenom týmto uznesením Česká advokátska komora (ďalej len „Komora“).“

čl. 3 ods. 1 uznesenia predstavenstva ČAK

č. 1/1998 Vestníka: „Advokát je v priebehu právnej praxe advokátskeho koncipienta podľa § 5 ods. 1 písm. c) zákona povinný plniť voči koncipientovi povinnosti vyplývajúce preňho z právnych predpisov a z tohto uznesenia, ako aj z ostatných stavovských predpisov.“

čl. 3 ods. 2 uznesenia predstavenstva ČAK**č. 1/1998 Vestníka:**

„Koncipient je v priebehu právnej praxe povinný rozširovať si svoje znalosti a osvojovať si skúsenosti potrebné pre výkon advokácie; tuto povinnosť koncipient plní najmä sústavným štúdiom právnych predpisov, ostatných prameňov práva, judikatúry a odbornej literatúry, konzultáciami s advokátom, účasťou na poskytovaní právnych služieb advokátom, vrátane zastupovania advokáta pri jednotlivých úkonoch právnej pomoci, ako aj účasťou na výchovných akciách usporiadaných Komorou podľa tohto uznesenia.“

Právnou vetu a rozhodnutie preložila a spracovala

Mgr. Tatiana Frištková
advokátska koncipientka

Správa zo zasadnutia Stáleho výboru CCBE

Dňa 22. júna 2012 sa konalo v Bruseli zasadnutie Stáleho výboru CCBE. Na úvod vystúpil prof. Yarrow, ktorý pre CCBE pripravuje hodnotiacu štúdiu s názvom *Hodnotenie ekonomického významu sektora právnych služieb poskytovaných advokátmi v EÚ*. Potreba vypracovať štúdiu bola reakciou na iniciatívu Európskej komisie (EK) v oblasti hodnotenia a reví-

zie právneho rámca voľného pohybu advokátov. Vzhľadom na to, že ide o základný právny rámec advokácie na úrovni EÚ, je dôležité disponovať informáciami, pomocou ktorých možno čo najlepšie hájiť záujmy profesie. Štúdia bola dokončená v júli 2012. Cieľom štúdie bolo prispieť k súčasnému porozumeniu prepojenia sektora právnych služieb a jeho ekonomického prínosu a zároveň pomôcť v procese prípravy návrhov budúcej právnej úpravy poskytovania právnych služieb na úrovni EÚ. Autori sa zamerali nielen na odhad priameho kvantitatívneho významu v podobe príspevku k ekonomickým agregátom ako HDP a zamestnanosti, ale aj na širší význam sektora právnych služieb pre efektívne fungovanie základných inštitúcií na trhu. Štúdia upozorňuje na

to, že širšia úloha právnych služieb je prehliadaná, čím dochádza k podhodnoteniu kvantitatívneho odhadu prínosu právnych služieb. Ďalšia nezanedbateľná forma prínosu je podpora efektívneho fungovania právneho štátu. Štúdia sa venuje aj novodobým výzvam v podobe úpravy vlastníctva a alternatívnych podnikových štruktúr, požiadaviek na kvalifikáciu, súťaže a pod. Súčasťou štúdie sú štatistické údaje.

Podskupina pre hodnotenie advokátskych smerníc pripravila podklady na diskusiu ohľadom štyroch do určitej miery problematických aspektov smerníc: k otázke dvojitej deontológie, k právnym formám advokátskych kancelárií, k multidisciplinárnym združeniam a k výkonu povolania v pracovnom pomere.

Výbor pre deontológiu uviedol správu o výsledkoch pracovnej skupiny pre jednotný etický kódex, ktorá dosiaľ vypracovala znenie dvoch zásad – mlčanlivosť a konflikt záujmov, ktoré môžu v budúcnosti slúžiť ako základ jednotného etického kódexu v členských krajinách.

Výbor pre informačné technológie prijal znenie návrhu CCBE o usmerneniach ohľadom využívania služby *cloud computing* (uchovávanie dát na externých zdrojoch), ktorého cieľom je zvýšiť informovanosť a povedomie o rizikách, ktoré *cloud computing* prináša pre advokátsku prax.

Výbor pre súťažné právo informoval, že spravodajca Európskeho parlamentu vzal do úvahy stanovisko CCBE k pripravovanej smernici o verejnom obstarávaní.

Výbor pre otázku prania špinavých peňazí pripravil stanovisko k správe EK o aplikácii smernice 2005/60/ES o predchádzaní využívania finančného systému na účely prania špinavých peňazí a financovania terorizmu. CCBE apeluje na EK, aby brala do úvahy zásady advokátskeho povolania ako nezávislosť, mlčanlivosť a dôvernosť vzťahu advokát – klient, dôležité pre fungovanie právneho štátu, pretože niektoré ustanovenia smernice sú v rozpore s týmito zásadami.

Výbor pre trestné právo bol šokovaný nedávnym stanoviskom členských štátov v otázke opatrení C a D o práve na prístup k advokátovi v trestnom konaní a o práve komunikovať po zatknutí. Predpokladá sa, že stanovisko, ktoré je v rozpore s cieľom návrhu smernice EK, si osvojí aj Rada EÚ. Výbor pre trestné právo upozorňuje na to, že znenie opatrenia C nezodpovedá štandardom, ktoré požaduje judikatúra ESĽP, čím je v rozpore s cieľom samotného pôvodného plánu EÚ na posilnenie ochrany obvinených a podozrivých z trestných činov. Znenie smernice okrem iného umožňuje derogovať zásadu mlčanlivosti. Aplikácia smernice je obmedzená na čas od momentu, keď je osoba oficiálne informovaná o tom, že je podozrivá alebo obvinená. CCBE sa domnieva, že smernica by sa mala aplikovať od momentu, keď je osoba podozrivá. CCBE v stanovisku k textu Rady poukazuje na ďalšie body, v ktorých sa Rada odklonila od pôvodného návrhu EK. Vzhľadom na to, že Radu tvoria zástupcovia ministerstiev, CCBE apeluje na štáty, aby zmenili svoj postoj. Celý text reakcie na dokument Rady EÚ z 31. mája 2012 si možno prečítať webovej stránke www.ccbe.eu.

Na zasadnutí skupiny Find-A-Lawyer (FAL) boli prítomní zástupcovia EK, ktorí referovali o ďalšom postupe pri spúšťaní projektu FAL na portáli elektronickej justície. EK vyberá zmluvného partnera, ktorý by mohol začať s realizáciou FAL tak, aby neexistovali prekážky pripojenia databáz ďalších komôr. Spustenie FAL na portáli sa predpokladá v apríli 2013. Do projektu sa zapojili ďalšie advokátske komory a 15 komôr je plne integrovaných. Prítomný bol aj Péter Homoki, ktorý prezentoval správu o technických možnostiach projektu Find-A-Lawyer II a priblížil možnosti realizácie elektronickej identity využitím projektu e-CODEX a Find-A-Lawyer II, na ktorý CCBE podala žiadosť v rámci výzvy na získanie grantu.

Mgr. Michaela Chládeková

Bulletin advokacie prináša...

Vyberáme z dvojčísła 7–8/2012 českého *Bulletinu advokacie*

Predseda Českej advokátskej komory, JUDr. Martin Vychopenš **v úvodníku** reaguje na označenie advokátov za bezpečnostné riziko vo vzťahu k osobným prehliadkam advokátov pri vstupe do budov súdov aj napriek existujúcemu a fungujúcemu on-line prepojenému systému matriky Českej advokátskej komory a čítačiek kariet v budovách súdov.

V aktualitách číslo prináša obzretie sa za XX. Karlovarskými právnickými dňami ako aj informáciu o tom, že advokát z Brna, JUDr. Pavel Blažek, sa stal novým ministrom spravod-

livosti Českej republiky a JUDr. Aleš Pejchal bol zvolený za sudcu Európskeho súdu pre ľudské práva. Stále aktuálnou je aj informácia o zriadení poradenskej linky Českej advokátskej komory, súvisiacej so zavedením dátových schránok.

V časti **z advokácie** je rozhodnutie kárneho senátu Českej advokátskej komory z 29. 1. 2010, sp. zn. K 41/2009, podľa právnej vety ktorého *ide o závažné porušenie povinnosti advokáta, ak ako obhajca ustanovený klientovi vo výkone trestu odňatia slobody nevyhoví výzve súdu k odstráneniu väd odvolania ani v stanovenej lehote, ani do konania neverejného zasadnutia, nepreberá vo svojom sídle písomnosti, ako ustanovený obhajca riadne a včas neodôvodní odvolanie s následkom odmietnutia a potom, ako je zbavený funkcie správcu konkurznej podstaty, nespĺní súdom uloženú povinnosť odovzdať novoustanovenému správcovi doklady, peňažné prostriedky a informácie v lehote stanovenej súdom a splní tieto povinnosti až s veľkým oneskorením po opakovaných výzvach nového správcu*. Rubrika obsahuje aj stanovisko výboru pre odbornú pomoc a ochranu záujmov advokátov

z 28. júna 2012, sp. zn. 440/VOPOZA/12-Troj./37, podľa ktorého *Ide o jasnú právnu záležitosť, pri ktorej možno pochybenie a konanie bona fide vylúčiť s pravdepodobnosťou hraničiacou s istotou, a naopak, možno na základe dostupných informácií vysloviť dôvodné podozrenie, že ide o úmyselné zneužitie práva v neprospech advokáta, ak príslušníci väzenskej služby Českej republiky podmieňujú právo predvedenia obvineného za účelom návštevy alebo rozhovoru s obhajcom v zmysle ustanovenia § 17 vyhlášky č. 109/1994 Sb., ktorou sa vydáva poriadok výkonu väzby, v platnom znení, vykonaním orientačnej dychovej skúšky prevedenej analyzátorom alkoholu v dychu na advokátovi, a v prípade, ak advokát legitímne takúto skúšku odmietne, predvedenie klienta odmietnu a tým znemožnia riadny výkon obhajoby klienta.*

Výber z **judikatúry** obsahuje nález Ústavného súdu Českej republiky z 27. júna 2012, sp. zn. II. ÚS 1534/10, k odmene advokáta ako ustanoveného zástupcu (§ 30 českého OSŘ), podľa ktorého *advokát, ktorý bol súdom ustanovený za zástupcu účastníka konania podľa § 30 českého OSP, má voči štátu nárok na úhradu výdavkov a odmeny podľa advokátskej tarify. Súd nemôže túto odmenu znížiť s použitím § 150 českého OSP. Súd nemôže krátiť odmenu ustanoveného zástupcu v závislosti od výsledku sporu preto, že žalovaná čiastka bola neprimerane vysoká. Ak súd zistí, že sú splnené podmienky na oslobodenie od súdneho poplatku, a ustanoví účastníkovi zástupcu, rozhoduje tým aj o tom, že uplatnený nárok nie je svojvoľne alebo zjavne bezúspešné uplatňovanie práva. Nesie potom aj povinnosť na úhradu odmeny a nemôže výšku tejto odmeny moderovať v zmysle § 150 českého OSP. Podľa právnej vety rozsudku Najvyššieho súdu Českej republiky z 26. apríla 2012, č. j. 25 Cdo 1390/2010 ani skutočnosť, že prvotnou príčinou vzniku škody bolo podvodné konanie tretej osoby, nezbavuje zodpovednosti za škodu advokáta, ktorý podcenil riziko zámeny osôb pri ich identifikácii náhradným dokladom a nedostatočne poučil klienta. Zodpovednosť advokáta je zodpovednosťou podľa osobitného predpisu a nastupuje ako zodpovednosť spoločná a nerozdielna s priamym škodcom. Jednou vetou sú spomenuté rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky z 27. 9. 2011, č. j. 29 Cdo 3162/2009, judikujúci prevod neexistujúcej zmenky, nález Ústavného súdu Českej republiky z 13. 3. 2012, sp. zn. I. ÚS 529/2009 k zodpovednosti štátu za výkon notárstva, rozsudok Najvyššieho súdu ČR z 25. 2. 2011 k prípustnému rozsahu konkurenčnej doložky, rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky z 30. 8. 2011, č. j. 21 Cdo 2992/2009 k neplatnosti závetu, uznesenie Krajského súdu v Českých Budejoviciach zo 17. 3. 2011, sp. zn. 4 To 190/2011 k zákazu viesť motorové vozidlá, rozsudok veľkého senátu trestného kolégia Najvyššieho súdu Českej republiky zo 14. 9. 2011, sp. zn. 15 Tz 43/2011 k podmienčnému zastaveniu trestného stíhania v odvolacom konaní, rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky z 28. 3. 2012 sp. zn. 32 Cdo 4706/2010 k prekvapujúcemu rozhodcovskému nálezu a rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky z 22. 8. 2011, sp. zn. 22 Cdo 3110/2010 k vysporiadaniu spoločného majetku manželov (česká terminológia) – už neexistujúcej vecí.*

V prehľade **odbornej literatúry** sú uverejnené recenzie kníh *Evropská úmluva o lidských právech*. Komenář od autorov Jiří Kmec, David Kosař, Jan Kratochvíl, Michal Bobek, *Pojem osoby v právu. Osoba, morální osoba, právnická osoba* od autora Karel Baran, *Právní aspekty outsourcingu* od autorov Martin Maisner, Jiří Černý, *Jak na datovou schránku – praktický manuál pro každého* od autorov Vladimír Smejkal, Michal A. Valášek, *Kacířský proces s hrabětem F. A. Šporkem*, *v právně historickém a teologickém kontextu* od autorov Ignác Antoním Hrdina, Hedvika Kuchařová a knihy *Přátelé, to si poslechněte* od autora Petra Rittera.

Rešerše odborných článkov uverejnených v iných periodikách obsahujú článok *K charakteru všeobecnej premlčacej lehoty* od autora JUDr. Karla Svobodu uverejnený v časopise *Jurisprudence*, č. 3/2012, s. 3–7, článok *Pravidlo podnikateľského úsudku v návrhu zákona o obchodných korporáciách (a zahraničných právnych úpravách)* od autora JUDr. Jaromíra Kožiaka uverejnený v časopise *Obchodně právní revue*, č. 4/2012, s. 108–113, článok *Boj proti švarcsystému: „less is more“* od JUDr. Petra Kolmana, PhD., uverejnený v časopise *Právní rozhledy* č. 9/2012 s. 326–328, článok *K odmietaniu návrhu na vydanie návrhu na vydanie elektronického platobného rozkazu* od autora Mgr. Pavla Pražáka, uverejnený v časopise *Jurisprudence* č. 4/2012, s. 16–22, článok *K pokusu o uzákonenie inštitútu laesio enormis* od autora JUDr. Petra Zimu, uverejnený v časopise *Právní rozhledy*, č. 9/2012, s. 328–332, článok *Volba miestnej príslušnosti súdu v prípade náhrady škody* od autora JUDr. Jiří Hrádeka, PhD., LL.M., uverejnený v časopise *Jurisprudence*, č. 4/2012, s. 23–27 a článok *Úskalia spätného účinku započítania* od autora JUDr. Petra Čecha, LL.M., uverejnený v časopise *Právní rádce* č. 6/2012, s. 23–25.

V čísle nechýba stĺpček Karla Čermáka, ktorým sa spôsobom jemu vlastným venuje korupčným kauzám rezonujúcim v českej verejnosti. **Informácie a zaujímavosti** prinášajú prehľad vzdelávacích podujatí ČAK organizovaných pre advokátov a advokátskych koncipientov, pohľad JUDr. Daniely Kovářovej, bývalej ministerky spravodlivosti, dnes znovu advokátky, na zmeny, ktorými advokácia prešla za ostatných 25 rokov, fejtón prof. Petra Hajna k nástrahám odchodu potomka za internátnou formou štúdia a pohľad JUDr. PhDr. Stanislava Balíka do histórie advokácie.

Príspevky z odbornej teórie a praxe sú venované nasledovným problémom:

prof. JUDr. Josef Bejček, CSc.

Úprava tzv. významnej trhovej sily: prirodzený krok k ochrane spotrebiteľa a slabšieho alebo „papierový tiger“ (a škodca súťaže a spotrebiteľa)?

Autor sa v príspevku zaoberá rovnováhou v obchodných vzťahoch veľkých reťazcov a malých dodávateľov. Z pohľadu asymetrie týchto vzťahov sa zaoberá pojmom „nákupná sila“. Za živnú pôdu nerovnováhy týchto vzťahov považuje ekonomickú závislosť a s tým súvisiace narušenie hospodárskej súťaže. Analyzuje tak súkromnoprávne ako aj verejnoprávne možnosti riešenia týchto vzťahov.

JUDr. Václav Vlk

Dva problémy s dátovými schránkami

V úvode článku autor upozorňuje, že zavedenie dátových schránok nepovažuje za správny krok. Problémom sú zmeny v doručovaní správy – písomnosti adresátovi, nakoľko zavedením dátových schránok sa za okamih doručenia nepovažuje okamih odoslania správy, ale okamih doručenia správy súdu. Problém vidí aj v nedostatku teritoriálnej ochrany nad internetovým prostredím. Na záver kladie otázku, či je nevyhnutná absolútna a nepretržitá online dispozícia advokáta prostredníctvom dátovej schránky, bez ohľadu na obdobie dovoleniek, prípadne tradičných dlhšie trvajúcich sviatkov.

JUDr. Jan Tuláček

Autor ako člen štatutárneho orgánu obchodnej spoločnosti

Príspevok sa zaoberá postavením autora ako fyzickej osoby, ak je zároveň v pozícii štatutárneho orgánu spoločnosti, špeciálne napr. predseda predstavenstva akciovej spoločnosti zaoberajúcej sa šírením autorských diel. Uzatvára, že povinnosť štatutárneho orgánu ako autora v zmysle § 58 ods. 10 českého autorského zákona (podľa ktorého sa obchodná spoločnosť považuje za zamestnávateľa na účely splnenia povinností vyplývajúcich zo vzťahu medzi spoločnosťou a autorom, ktorý je napr. štatutárnym orgánom alebo členom štatutárneho alebo iného orgánu obchodnej spoločnosti) nemožno vyžadovať zo zákona, ale len vtedy, ak existuje nejaký zmluvný vzťah medzi spoločnosťou a štatutárnym orgánom. Samotný autor však zároveň uzatvára, že otázka je otvorená a jeho ambíciou je poukázať na existenciu problému.

Mgr. Kateřina Hajná

K novelizácii právnej úpravy sídla obchodných spoločností

Cieľom príspevku je analyzovať, či pri výklade a aplikácii platnej právnej úpravy sídla spoločnosti dochádza k porušovaniu práv vlastníka nehnuteľnosti, v ktorej spoločnosť umiestnila svoje sídlo, pokiaľ došlo k zániku právneho titulu k užívaniu priestorov, resp. k odňatiu súhlasu vlastníka nehnuteľnosti s umiestnením sídla spoločnosti s ohľadom na novú právnu úpravu. Analyzuje súdnu prax v oblasti postavenia vlastníka nehnuteľnosti, upozorňuje na zmeny, ktoré priniesla novela a navrhuje možné riešenia situácií, ak spoločnosť nemá súhlas na užívanie priestorov, ktoré sú jej sídlom.

JUDr. Ladislav Jouza

Nové pravidla pre dohody o práci

Článok sa venuje novele českého zákonníka práce (vykonanej zákonom č. 365//2011) účinnou od 1. januára 2012, predovšetkým s ohľadom na novinky pri prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru – konkrétne dohody o vykonaní práce a dohody o pracovnej činnosti. Zmeny sa dotýkajú doby uzatvorenia dohôd, účasti na poistení, viacerých dohôd vedľa seba, odmeny za prácu, cestovných náhrad, pokút v prípade neuzatvorenia dohôd, priemerného zárobku, pracovných úrazov, nemocenských dávok, rozvrhu pracovnej

doby, náhrady mzdy pri pracovnej neschopnosti a zápočtového listu.

Mgr. Miroslava Káňová

Exekúcia nariadená na majetok verejnej obchodnej spoločnosti a postihnutie majetku spoločníka verejnej obchodnej spoločnosti

Autorka, uvedomujúc si spoločné a nerozdielne ručenie celým majetkom spoločníkov verejnej obchodnej spoločnosti za záväzky verejnej obchodnej spoločnosti, považuje za nezákonný v praxi sa rozmáhajúci postup exekútorov, kedy títo v prípade exekúcií nariadených na majetok verejnej obchodnej spoločnosti postihujú majetok spoločníkov verejnej obchodnej spoločnosti. Upozorňuje na zákonné náležitosti, ktoré musia byť splnené, aby takýto postup exekútorov bol možný, venuje sa aj možnostiam obrany spoločníka verejnej obchodnej spoločnosti, ktorý sa dostal do spomenutej situácie. V závere tiež upozorňuje na možné dôsledky z pohľadu zodpovednosti za škodu spôsobenú exekútorom pri výkone verejnej moci rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom.

JUDr. Danuška Grygarová

Zníženie výšky náhrady nákladov konania súdom v bagatel'ných sporoch

Príspevok mapuje vývoj v rozhodovaní o náhrade trov konania súdmi v bagatel'ných sporoch a pomere výšky odmeny advokáta k žalovanému nároku. Analyzuje relevantné rozhodnutia Ústavného súdu Českej republiky a ich vzájomný vzťah. Upozorňuje na novelu vyhlášky č. 484/2000 Sb. (stanovujúcu paušálne sadzby výšky odmeny advokáta za zastupovanie účastníka konania pri rozhodovaní o náhrade trov konania) vykonanú zákonom č. 64/2012 Sb., ktorá znížila odmenu advokáta v bagatel'ných sporoch. V závere autorka vyjadruje názor, podľa ktorého je potrebná debata o zmene právnych predpisov v oblasti bagatel'ných, resp. spotrebiteľských sporov.

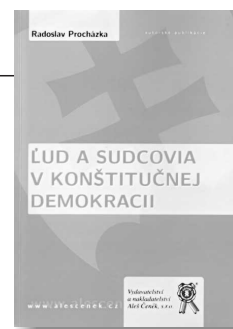
JUDr. Aleš Doubek, Mgr. Ivana Sokolová

Vecná príslušnosť civilného súdu vo veciach obchodných záväzkových vzťahov podľa *ratione valoris*

Autori v príspevku venujú pozornosť rozdielu v náhlade Vrchného súdu v Prahe a Vrchného súdu v Olomouci na posúdenie kritérií vecnej príslušnosti súdu v prípade, ak žalobca podanou žalobou uplatňuje viacero nárokov, ktoré spolu skutkovo súvisia. Podľa Vrchného súdu v Prahe by spojenie k spoločnému konaniu pred krajským súdom v prípade, že žiadna z pohľadávok neprevyšuje požadovanú hranicu 100 000 Kč, bolo obchádzaním pravidiel vecnej príslušnosti. Naopak, Vrchný súd v Olomouci zastáva názor, že OSŘ v § 9 ods. 3. písm. r) bod 6 akcentuje celkovú výšku plnenia požadovaného žalobcom a nie to, či požadovanú výšku dosahuje každý z viacerých uplatnených nárokov. Za najvhodnejšie riešenie považujú autori zmenu právnej úpravy a jednoznačné vymedzenie pravidiel.

Spracoval: **JUDr. Peter Kalata**
kancelária SAK

DO VAŠEJ KNIŽNICE

**Ľud a sudcovia
v konštitučnej demokracii**

PROCHÁZKA, R.: **Ľud a sudcovia v konštitučnej demokracii**.
Plzeň, Vydavateľství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o. 2011, 139 s.

Dovoľte mi upriamiť pozornosť čitateľov na útlú knižku *Ľud a sudcovia v konštitučnej demokracii* od Radoslava Procházk. Túto publikáciu som si vzala na cestu vlakom do Prahy, pretože som ju na tie 4 hodiny odhadla podľa počtu strán. Musím povedať, že voľba bola najlepším spôsobom, ako prežiť cestu, niečo si z teórie práva zopakovať, niečo sa naučiť, o mnohom popremýšľať a ešte sa aj zasmiať (občas cez slzy).

Autor sám charakterizuje svoju knižku ako čosi, čo „z metodologického hľadiska nie je vedou *stricto sensu*“, za čo som mu skutočne vďačná, lebo (buďme voči sebe úprimní), kto okrem študentov a samotných vedcov vedecké články aj číta, keď vyslovene nemusí. Na druhej strane, každý právnik, hoci aj zameraním čisto praktický, ubitý aplikačnou praxou a riešením každodenných problémov klientov v prípade advokáta, prípadne účastníkov, ktorí pred ním ako sudcom stoja, prípadne akýmkoľvek iným spôsobom zabezpečujúcim mu živobytie, má v sebe zakódovanú túžbu premýšľať aj o problémoch z iného súdka, možno sa vrátiť k základom, k teórii práva v jej podstate a uvažovať o tom, čo sa priamo jeho agendy netýka. Myslím, že práve takémuto čitateľovi je publikácia určená – príťažlivým, čitateľsky zrozumiteľným, ale nie simplexným a zjednodušujúcim spôsobom sa autor zaoberá úvahami o ústave, úlohami ústavodarcu a právomocou resp. možnosťou ústavného súdu obmedziť ústavodarcu v jeho kompetencii zasahovať do ústavy. Základnou tézou, formulovanou autorom, je jeho snaha definovať slobodu prostredníctvom úvahy o tom, že legitimita rozhodnutí verejnomocenského orgánu je priamo úmerná kvalite zhody, o ktorú sa toto rozhodnutie opiera, pričom definičným parametrom takejto kvality je rovnosť v slobode všetkých, ktorí sa na tej zhode smú podieľať – a to sú všetci, ktorí budú viazaní jej výsledkami (úvod, s. 6). Akokoľvek zložito to znie, pre mňa kniha znamenala objavnú cestu našou ústavou, právno-teoretickým vnímaním spôsobom, ako základný zákon štátu meniť. Za hlavný prínos považujem, že mi niektoré právno-teoretické postoje priblížila z iného, pre mňa neobvyklého, uhla pohľadu, čoho dôsledkom je, že dokážem kvalifikovanejšie zaujať postoj k návrhom, ktoré smerujú k úpravám súčasného znenia ústavy. Autor svoj názor nevnucuje, avšak argumentačne presvedčivo a rečnícky brilantne vedie čitateľa k náchylnosti jeho názory prijať.

Otázkami, ktoré sa snaží autor zodpovedať, sú predovšetkým úvahy, či ústavodarcu podlieha zákaz prijatú ústavný zákon s obsahom odporujúcim nálezom ústavného súdu a či existuje možnosť, aby ďalší ústavný zákon mohol „protiús-

tavný“ ústavný zákon fakticky zrušiť (vzťah parlamentu ako ústavodarcu a orgánu súdnej kontroly ústavnosti). Autor v troch častiach rozoberá základné súvislosti týkajúce sa ústavy, jej pôvodu a pôvodcu – ľudu (otázky legitimity), a následne postavenia ústavodarcu a ústavného súdu ako špecifického ochrancu ústavnosti, stojaceho nad samotnou ústavou a ústavodarcom (s čím autor polemizuje). Prvá časť analyzuje tézu materiálneho jadra ústavy, ktorá vedie časť právnych teoretikov k záverom o existencii takých princípov demokratického právneho štátu, ktoré si zaslužia ochranu aj pred ústavodarcom (s. 28), s ktorou myšlienkou autor s poukazom na princíp legality formulovaný čl. 2 ods. 2 ústavy nesúhlasí a rozkladu tejto myšlienky venuje väčšinu textu. Samozrejme, ústavnému súdu priznáva možnosť skúmať akýkoľvek právny akt, avšak len v rámci priameho ústavného zmocnenia na ochranu ústavnosti. V druhej časti sa zameriava na priblíženie základných pilierov demokratického rozhodovania, pričom zdôrazňuje často zabúdaný fakt (len občas pripomínaný folklórom volieb, ktoré tu „nie sú zo zvyku, na ktorého pôvod si už nevieme spomenúť, ale pre to, aby spoločná obnova poverenia mala nejaký predvídateľný rámeč“ (s. 103), že zdrojom moci je ľud a personálny substrát orgánu, prostredníctvom ktorého občania určujú základné podmienky výkonu a delby moci, ktorej sú zdrojom, musí byť kreovaný voľbou (s. 60). Ako niť sa celým textom vinie dôraz na proces, nie výsledok. Proces je to, čo dáva legitimitu výsledkom „snaženia“ účastníkov hry o moc. Ako som už v úvode spomenula, okrem autorovej výbornej štylistiky ocení čitateľ aj príjemný humor, ktorý nie je bezúčelný. Osvetlenie spôsobov hľadania väčšiny na príklade spoločenstva rybárov, goralov, roľníkov a vojakov, ktorí sú nútení vytvárať spojenectvá, aby sa vyhli symbolu spoločenstva tvoreného v rybárskej sieti sa hompálajúcim snopom obilia visiaceho na mohutnej jedli, o ktorú je opretý samopal, je mimoriadne inšpiratívnym. Tretia časť je svojím obsahom najväčšmi poznačená autorovou sčítanosťou, lebo v nej s chuťou, často a výdatne cituje množstvo autorov, o ktorých existencii mnohí nevedomci na poli právnej teórie a filozofie nemajú ani tušenia, určite však svojou hĺbkou a autorovou šikovnou kompiláciou a komparáciou zaujmú. Úvahy predkladá čitateľsky zaujímavo, stavia si premostenia k osvedčeniu vlastných názorov a dokáže aj protiargument postaviť tak, že napokon svedčí jeho vnímaniu sveta.

Autor v záverečných kapitolách jasne formuluje odmietať postoj k tomu, aby ústavný súd mal právo zmaríť účinky

súhlasu daného prostredníctvom ústavodarcu, toto považuje „za priznanie práva abstrahovať od jadrových predpokladov demokracie ako formy vlády s tým, že takéto oprávnenie ústavného súdu napokon povedie k tomu, že dôležitejšou ako ochrana participačnej rovnosti bude ochrana správnych výsledkov procesu participácie a o tom, čo je správne, budú rozhodovať ľudia, ktorí sa nemusia uchádzať o obnovu svojho mandátu“. Jednoducho povedané, autor obhajuje základné princípy demokracie ako spôsobu pretavenia vôle väčšiny korektným procesom do výsledkov, ktoré budú spoločnosťou rešpektované bez hrozby zásahov úzkeho spo-

ločenstva tých, ktorí by tento proces mohli zmaríť svojím rozhodnutím opierajúcim sa o tézu ochrany jadra ústavy (jednoducho 13 nemôže byť viac ako 150).

Cesta s touto knihou v ruke mi ubehla rýchlo a jej myšlienky vo mne dosiaľ rezonujú, čo ma viedlo k napísaniu tejto recenzie. Publikácia je vzorovou ukážkou, že aj o vážnych veciach, o témach veľmi vzdialených úvahám každodennej právnej praxe sa dá písať.

JUDr. Andrea Moravčíková, PhD.
sudkyňa, Krajský súd v Trnave

DO VAŠEJ KNIŽNICE

De arte boni et aequi. Pocta k životnému jubileu Alexandry Krskovej

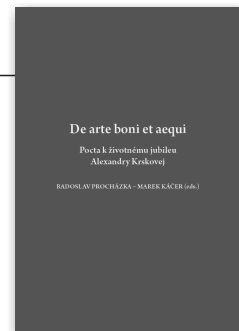
PROCHÁZKA, R. – KÁČER, M. (eds.): *De arte boni et aequi. Pocta k životnému jubileu Alexandry Krskovej*. Trnava : Typi Universitatis Tyrnaviensis, 2012. 290 s.

Pani profesorka Alexandra Krsková nedávno oslávila významné životné jubileum a jej spolupracovníci a priatelia sa rozhodli pri tejto príležitosti a na počesť jej doterajšieho diela zostaviť literárnu poctu, ktorá má byť tak trochu darčekom a tak trochu aj vyjadrením vďaky. Vďaka jednak za hĺbku jej vedomostí a obrovské životné skúsenosti, z ktorých mohli najmä tí mladší z nás čerpať, či už na jej prednáškach alebo pri osobných rozhovoroch; a potom vďaka za jej empatiu, osobný postoj a osobné svedectvo, s ktorým bola svojim kolegom každodenne nablízku. Veľmi výstižne túto črtu pani profesorky opísal vo svojom úvodnom slove súčasný vedúci katedry teórie práva PF TU Radoslav Procházka: „Nespomínam si za svojich šestnásť rokov pedagogickej praxe na nikoho, kto by v takom rozsahu ako profesorka Krsková videl vo svojom kolegovi predovšetkým človeka, človeka nesúceho viac bremien, než len to pracovné a pozhnaného viacerými rolami, než len tou učiteľskou. Na vlastné oči som videl a na vlastnej koži som zažil, ako Alenka Krsková neprehovárala k služobne podriadeným asistentom, doktorom či docentom, ale ako prehovárala k manželkám, synom, matkám, druhom, snúbeniciam v nich; ako v kolegoch hľadala, nachádzala a dokonca prebúdza bytosti s autonómnymi morálnymi postojmi a duchovným životom, ako zo všetkých síl namiesto lekcii ponúkala osobný príklad viery, nádeje a súcitu, ako vedela diagnostikovať a vzápätí i liečiť či už prílišný zápal mladého hľadača pravdy alebo naopak privčasnú energetickú amortizáciu ľudí o generáciu mladších ako ona sama.“ (s. 7)

Vedeckou a pedagogickou špecializáciou pani profesorky Krskovej sú dejiny politického a právneho myslenia

a právnická etika. Na témy z týchto oblastí publikovala množstvo štúdií a článkov, niekoľko učebníc a tiež nemožno zabudnúť na jej dve monografie týkajúce sa právnickej etiky. Svojím dielom inšpirovala aj viacerých prispievateľov do pocty vydananej pri príležitosti jej životného jubilea.

Môžeme tu nájsť príspevky historické (resp. právo-historické) obsiahnuté v prvej časti pocty. Otvára ju košický profesor **Alexander Brösl**, ktorý približuje čitateľovi súdnu reč na obhajobu Tita Annia Mila od najslávnejšieho rímskeho rečníka M. T. Cicera. Do historických prameňov kontinentálneho práva načrel uznávaný právny romanista **Peter Blaho**, ktorý prostredníctvom analýzy fragmentu od Papiniána poukazuje na to, že morálka ostala v tejto kultúre natrvalo prítomná. Vedúci trnavskej katedry dejín práva **Peter Mosný** vo svojom príspevku približuje problematiku politického zápasu o autonómiu Slovenska v predmníchovskej ČSR. V záverečnom expozé prvej časti ponúka sudca a vedúci trnavskej katedry ústavného práva **Patrik Příbelský** ucelený pohľad na genézu predstáv o základnom právnom usporiadaní spoločnosti, za ktorým podľa neho po dlhé storočia stojí idea všeobecného dobra. V druhej časti pocty sa dostávame k súčasnému smerovaniu európskej civilizácie. Úvodný príspevok od **Radoslava Procházk** je hľadaním podobností medzi životným dielom jubilarntky a dielom amerického filozofa Paula Kahna. **Ladislav Csontos**, aktívny jezuitský kňaz a profesor Teologickej fakulty Trnavskej univerzity, ponúka vo svojom príspevku analýzu vzťahu medzi kultúrou a hodnotami. Csontos prichádza k záveru, že racionalistická idea pokroku mámiaca západnú civilizáciu posledných dvesto rokov nepriniesla so sebou duchovné napredovanie, kto-

ré robí ľudí lepšími. Podobne skeptický je aj text **Ignáca A. Hrdinu**, uznávaného odborníka v oblasti kanonického práva a náboženskej slobody. Hrdina vidí príčinu aktuálnej krízy hodnôt v opustení osvedčených zásad kresťanskej morálky. Ďalší z príspevkov, ktorého autorom je **Karel Čermák**, bývalý minister spravodlivosti Českej republiky a predseda Českej advokátskej komory, odpovedá na otázku, ako veľmi je ešte prípustné otvárať dvere chrániace európsku civilizáciu. Poukázaním na príklady z histórie dokazuje, že naši predkovia tieto dvere nikdy neotvárali tak, aby sa utrhl z pántov. **Peter Colotka** z Ústavu štátu a práva SAV namaľoval vo svojom príspevku impresionistický portrét Európy, niekdajšej dievčiny, ktorú z Fenície uniesol samotný vládca Olympu. Navzdory opočúvaným deklaráciám o spoločných črtách, ktoré Európu odlišujú od zvyšku sveta, je terajšia podoba tohto kontinentu podľa Colotku nejasne vyhraneným priestorom na seba sa vrstviacich zmnoženín. **Jiří Příbáň**, profesor z Univerzity v Cardiffe, sústreďuje svoju pozornosť na problém suverenity. Vychádzajúc z debaty medzi Hansom Kelsenom a Carlom Schmittom, v ktorej sa tento problém premietol do podoby zásadného protikladu medzi právom a politikou, Příbáň prichádza k záveru, že nová éra globalizovaného sveta si vyžaduje teóriu, ktorá by vzťah medzi právom a politikou nestavala na kategóriách nadradenosti a výlučnosti. **Katarína Králiková** vystavila vo svojom príspevku súčasnej Európe jasnú diagnózu: vytrvalo preferujeme materiálne statky na úkor duchovných dobier. Nádej na obnovu pravých duchovných hodnôt autorka vidí v nových formách humanistickej výchovy a vzdelávania. Druhú sériu príspevkov uzatvára **Marek Káčer**, odborný asistent trnavskej katedry teórie práva, ktorý vo svojej úvahe analyzuje súvislosť medzi hľadaním pravdy a konaním dobra. Káčer prichádza k provokatívnej téze, podľa ktorej súčasné obavy o budúcnosť európskych hodnôt sú dôkazom toho, že tieto hodnoty nestoja na objektívnom základe.

Tematickým ťažiskom poslednej série príspevkov je problematika právnej praxe. Trnavský profesor a dlhoročný priateľ jubilatky **Jozef Prusák** ponúka vo svojom príspevku mapu základných otázok interpretácie práva, ktoré s prehľadom zasadzujú tak do kontextu historických koreňov kontinentálneho práva, ako aj do kontextu európskej integrácie. **Pavel Holländer**, sudca Ústavného súdu Českej republiky, analyzuje vzťah medzi otvorenou textúrou práva a sudcovskou tvorbou práva. Savignyho interpretačné metódy, ktoré riešili problém otvorenej textúry práva počas predchádzajúcich dvoch storočí nedokážu čeliť niektorým výzvam súčasnej právnej praxe. Náznyky posunu tradičnej hermenetickej paradigmy identifikuje Holländer v metóde proporcionality a v metóde ústavno-konformného výkladu. Rektor Paneurópskej vysokej školy **Ján Svák** sa vo svojom príspevku zaoberá najnovšou judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva. Okrem kritického zhodnotenia štrasburskej judikatúry z pohľadu základných parametrov prameňov práva ponúka aj náčrt základných vývojových súradníc, ktorými sa európska ochrana ľudských práv uberá. O aplikáciu noriem profesijnej etiky advokátov na členov zákonodarného orgánu sa pokúsil **Stanislav Balík**, sudca Ústavného súdu Českej republiky. Na vybraných príkladoch poslaneckej praxe demonštruje, že dodržiavanie základných pravidiel slušnosti legislatívny proces nielen skultúrňuje, ale vedie aj k vyššej kvalite jeho výstupov. Tretiu časť zborníka uzatvára **Martina Gajdošová** z trnavskej katedry teórie práva, ktorá rozoberá problematiku súdnej ochrany v rámci výkonu združovacieho práva. Autorka sa pri analýze vybraných súdnych prípadov vnára do širších súvislostí spojených s environmentálnymi združeniami.

Hoci uvedené príspevky pokrývajú široké spektrum tém súčasného právneho a filozofického diskurzu, spája ich jednotiacia myšlienka, ktorá bola profesorke Krskovej počas celého jej pôsobenia smerodajnou: *Ius est ars boni et aequi*.

JUDr. Mgr. Daniel Krošlák, PhD., LL.M

POZVÁNKA na medzinárodnú konferenciu o histórii advokácie

V piatok 30. novembra 2012 sa v Bratislave uskutoční

MEDZINÁRODNÁ KONFERENCIA O HISTÓRII ADVOKÁCIE

s pracovným názvom

„Sloboda advokácie v dejinách“

Do programu konferencie budú zaradené príspevky prednášateľov zo Slovenska aj zo zahraničia. Cieľom konferencie je umožniť vzájomné stretnutie odborníkov, ktorí sa venujú dejinám povolania, umožniť nadviazanie kontaktov medzi nimi a potvrdiť tradičné hodnoty všetkých právnických povolání.

Registračný formulár nájdete na webovej stránke SAK www.sak.sk, kde bude po sfinalizovaní v priebehu septembra 2012 uverejnený aj program konferencie a bližšie informácie o nej.

Kontaktná osoba: Mgr. Katarína Marečková

tel.: 02 204 227 28, fax: 02 529 61 554, e-mail: mareckova@sak.sk

JUDr. Štefan Lányi – 100 rokov života

Ing. Bc. Zuzana Hervayová

Aj v dnešnej dobe, kedy sa predlžuje vek, ktorý sme schopní dožiť, je oslava stých narodenín výnimočnou udalosťou. Okamih je umocnený, ak človek, ktorý sa dožil tohto jubilea je osobnosťou známou, významnou, požívajúcou všeobecnú úctu a obdiv. A JUDr. Štefan Lányi takýmto človekom nesporne je. Ako si takéto uznanie možno zaslúžiť, ako sa k nemu dopracovať? Pokúsím sa na túto otázku odpovedať v nasledovných riadkoch.

JUDr. Štefan Lányi sa narodil 24. júla 1912 v Zlatých Moravciach v advokátskej rodine, otcovi JUDr. Júliusovi Lányimu a matke Márii rod. Kolbenheyerovej. Bol druhým dieťaťom, jeho staršia sestra Mária sa narodila v roku 1910 a mladšia Zuzana v roku 1916.

Základnú školu aj gymnázium absolvoval v Zlatých Moravciach. Rozhodovanie o ďalšom štúdiu mladého Štefana ovplyvnil vzor otca, advokáta. A tak odchádza na štúdium práva do Prahy, na Karlovu univerzitu. Počas štúdia absolvoval ročnú stáž v Paríži a dňa 30. marca 1936 získal titul doktora práv. Po štúdiách sa vracia späť do Zlatých Moraviec kde začína vykonávať prácu advokátskeho osnovníka u svojho otca. 1. januára 1939 prichádza do Komárna, ako sám hovorí, aby nemusel cestovať na pojednávania na súd, tak si vyberá mesto so sídlom súdu, a začína pracovať u JUDr. Eugena Szinicsáka, neskôr u JUDr. Józsefa Kóváryho. Počas svojej osnovníckej praxe pracoval aj ako štátny podnotár, čo dosvedčuje aj prihláška na jednotnú sudcovsko – advokátsku skúšku v roku 1940. Už ako advokát v roku 1942 uzatvoril manželstvo s Annou rod. Kóváry, s ktorou počas manželstva vychovali dve deti, syna Štefana a dcéru Zuzanu. Svoju advokátsku prax ukončil v roku 1982, kedy odchádza do dôchodku. Avšak po zmenách v advokácii v roku 1990 opätovne žiada o zapísanie do zoznamu advokátov a definitívne odchádza do dôchodku až v roku 2000 ako 88-ročný. V súčasnosti žije spokojným životom, vyrovnaný sám so sebou a disponuje nadhľadom, ktorý by sme mu mohli aj my mladší závidieť. Za jeho celoživotnú prácu mu Slovenská advokátska komora v apríli tohto roka pri príležitosti Dňa advokácie udelila ocenenie Osobnosť advokácie za celoživotný prínos.

Skôr ako začnem hovoriť o JUDr. Štefanovi Lányim, chcem obrátiť pozornosť čitateľa na jeho otca Dr. Júliusa Lányiho, pretože bol vzorom pre svojho syna. Malý exkurz do histórie rodiny Lányiovcov čitateľovi, podľa môjho názoru, pomôže pochopiť život, prácu a životnú filozofiu Dr. Lányiho ml. Otec bol advokátom v Zlatých Moravciach, kde sa narodil a prežil celý život. Narodil sa v roku 1878, presný dátum sa mi nepodarilo zistiť ani v Štátnom archíve v Nitre. Diplom doktora práv získal 5. 10. 1903 v Budapešti. Presný dátum vydania diplomu ani dátum vykonania advokátskej skúšky

som však nevedela určiť. Pri návšteve Národného archívu v Budapešti som zistila, že archív v roku 1956 vyhorel a spisy o advokácii z rokov 1891 až 1914 boli požiarom zničené. Počas svojho pôsobenia zastupoval zlatomoraveckú agrárnu banku, najskôr od roku 1911 ako člen správnej rady, od 28. 2. 1915 ako jej právny zástupca a v čase od 3. 4. 1927 do 9. 4. 1929 bol aj jej generálnym riaditeľom. Nakoľko v čase vymenovania za generálneho riaditeľa bol advokátom a viedol riadnu advokátsku prax, valné zhromaždenie banky mu povolilo likvidáciu advokátskej kancelárie do 1. 12. 1928. Advokátsku komoru v Turčianskom sv. Martine požiadal o vymazanie zo zoznamu advokátov ku dňu 31. 12. 1928. Avšak už 25. 5. 1929 bola Advokátskej komore „podaná prosba“ Dr. J. Lányiho o znovu zapísanie do zoznamu advokátov. Komora žiadosti dňa 27. mája vyhovel a zapísala ho do zväzku II. pod číslom 388. Advokátsku prax Dr. J. Lányi vykonával až do roku 1942, kedy sa stal nezvestným s neznámym miestom pobytu. Dr. J. Lányiho v prebiehajúcom súdnom spore, ktorý viedol na Krajskom súde v Nitre, v roku 1942 zastupoval menovaný kurátor ad hoc Dr. Štefan Belica, advokát z Bratislavy. V roku 1945, 3. októbra, vymenovala Advokátska komora v Bratislave pre opustenú kanceláriu Dr. J. Lányiho opatrovníka Dr. Ladislava Janoviča, advokáta v Zlatých Moravciach. Na základe informácii z matriky Mestského úradu v Zlatých Moravciach bol rozhodnutím Okresného súdu v Nitre zo dňa 25. 8. 1947 dňom 25. 6. 1942 Dr. Július Lányi vyhlásený za mŕtveho. Regionálnu dôležitosť Dr. J. Lányiho môžeme predpokladať z korešpondencie župana a hlavného okresného sudcu v roku 1917 o oslobodení Dr. J. Lányiho. V listoch v auguste až októbri 1917 sa dozvedáme, že „menovaný je ako riaditeľ právny radca Zlatomoravskej sporiteľni, na základe dôvodov obecného predstavenstva, okrem toho u župnej sirotskej stolici ako prísediaci sirotskej stolici občas na vykonanie prísediacich úloh bol obvykle zariadený; ako pokladníkovi a referentovi župného výboru vojnovnej pomoci a nakoniec ako statkár, ktorý obhospodaruje 1 800 holdov, je naozaj nepostrádateľný a nenahraditeľný.“ Dr. Július Lányi nebol známy na národnej úrovni. Bol však činný vo svojom rodnom meste a na základe skúmania môžeme povedať, že aj čelným predstaviteľom mesta

Foto z roku 1960 z Advokátskej poradne v Komárne.

Zľava horný rad:

JUDr. Š. Lányi,
JUDr. Š. Szomogyi,
JUDr. L. Szabó,
JUDr. A. Szélesi

Zľava dolný rad:

Kothaiová Alžbeta,
Lányiová Anna,
Angyalová Šarlota
a JUDr. M. Blažeková
(Zo súkromného albumu
JUDr. Mileny Blažekovej.)

záležalo na jeho osobe, pretože sa snažili o jeho oslobodenie zrejme od povinnosti narukovať počas 1. svetovej vojny.

Obdobie, v ktorom pracoval JUDr. Š. Lányi je známejšie pre väčšinu čitateľov. Ako som už spomenula, advokátsku skúšku zložil v roku 1940 v Budapešti, pretože Komárno bolo v tom čase pričlenené k Maďarsku. Advokátska skúška pozostávala z dvoch častí, prvú z teoretickej časti vykonal 6. mája 1940 s vyznamenaním, druhú časť v decembri toho istého roka s obdobným výsledkom. Keď nastúpil do praxe advokáta bola vojna, územie, v ktorom žil bolo súčasťou Maďarska. V advokácii ešte stále platil zákonný článok XXXIV/1874 vo veci advokátskeho právneho poriadku, aj keď už bol viackrát novelizovaný. Po skončení vojny mu bola uznaná advokátska skúška na Slovensku. Ako sa pracovalo v tom čase v Komárne? Boli to vraj ťažké časy. Prišli Benešove dekréty. JUDr. Š. Lányi bol stále občan s maďarskou národnosťou. Aby vôbec mohol vykonávať prácu, musel pracovať poctivo a bez reptania. Nasledoval rok 1948 a s ním nový zákon o advokácii. Bola zriadená Advokátska poradňa Komárno so sídlom v budove súdu. Aj v Komárne a okolí prebiehali monstreprocesy, v ktorých sa „gazdovia“ museli obhajovať, prečo sliepky neznesli požadovaný počet vajec, či krava nedala predpísané množstvo mlieka. Procesy sa konali verejne, v kultúrnom dome, s priamym prenosom do obce cez miestny rozhlas. V roku 1960 bolo zloženie poradne takéto: vedúcim poradne bol Dr. Štefan Lányi, členmi Dr. Štefan Szomogyi, Dr. Ladislav Szabó a Dr. Aladár Szélesi. Administratívu vykonávali Kathaiová Alžbeta, Lányiová Anna, Angyalová Šarlota a do poradne prichádza ako koncipientka prom. právnička Milena Paulíková, neskôr JUDr. Milena Blažeková. Kontakt so súdom sprostredkoval predseda poradne, ktorý aj následne rozdeľoval jednotlivé prípady ostatným členom poradne, advokátom. Vo svojej práci bol precízny a to isté vyžadoval aj od svojich kolegov. Vyžadoval absolútny poriadok v spisovej dokumentácii, v archíve, v účtovníctve a aj v dochádzke do práce. V poradni boli veľmi časté kontroly zo strany ústredia advokácie, museli kvantum dokladov vyhľadávať a predkladať z archívu a bez dobrej evidencie by to nebolo možné. Povinnosťou bola účasť na školeniach,

prednáškach či pripomienkovaní návrhov zákonov, pri vdaní nových kódexov, občianskeho, rodinného bolo povinnosťou robiť osvetu pre verejnosť. Tabu bola, samozrejme, návšteva kostola. Aj v poradni v Komárne sa odzrkadlilo plynutie času. Prišli roky uvoľnenia napätia a práca advokáta bola pod menším tlakom. V roku 1990, po revolúcii, však znova prichádza zmena systému a s ňou sa vracajú „staronové“ pomery. Zaniká advokátska poradňa a advokáti v Komárne odchádzajú z budovy súdu, zriaďujú si svoje vlastné kancelárie. Toto sa deje na základe zákona č. 132/1990 Zb. o advokácii, zo dňa 27. apríla 1990, ktorý predstavoval návrat k pôvodným – historickým hodnotám advokácie. JUDr. Lányi, aj keď v tomto čase je už na dôchodku, reaguje na zmeny, znova sa pridáva k svojim kolegom advokátom a od októbra 1990 začína vykonávať už slobodné povolanie advokáta v Komárne na Pohraničnej ulici.

Váženému čitateľovi sa v tejto chvíli natíska otázka, v čom je JUDr. Štefan Lányi výnimočný, významný a či vôbec takýmto je? Jednoduché „áno“ ako odpoveď neobstojí. Tu sa vyžaduje vysvetliť širšie súvislosti. Vo svojom otcovi mal vzor, príklad, že poctivou prácou môže slušne žiť s čistým svedomím a, ako sám hovorí, aj z práce slušne užiť rodinu. A ako jeho otec, ani on nepociťoval potrebu, dnes by sme povedali, medializácie. Ako advokát pracoval 50 rokov a väčšinu z tohto času v režime, kedy bolo jedno, aký dobrý človek profesijne je, musel sa prispôbiť, stať sa „šedým priemerom“ a aj on mal svoje chyby ako všetci my ostatní, nebol vždy usmievavý a milý, boli chvíle, keď sa správal ako naozajstný „šéf“. Avšak za tých päťdesiat rokov si každodennou prácou, zodpovednosťou, jednoduchosťou a priamočiarosťou vybudoval meno spravodlivého advokáta, prísneho predovšetkým na seba. Uplatňovanie práva chápal ako prostriedok k pomoci iným pri riešení ich problémov, riadiac sa starým „*ius a est art boni et equi*“. A práve tento jeho postoj, životná filozofia z neho urobili advokáta známeho, uznávaného, ktorého meno majú v pamäti aj oveľa mladší ľudia, ktorí ho ani nezažili ako advokáta, ale o ktorom im rozprávali ich rodičia pri náhodnom čítaní starého rozsudku nájdeného na samom dne skrinky na dokumenty.

bulletin slovenskej advokácie

Recenzovaný právnický časopis SAK
Vychádza desať ráz do roka
(8 riadnych čísel a dve dvojčísla)
Náklad 5 400 ks

Redakčná rada:

JUDr. Jozef Brázdil (predseda)
JUDr. Peter Kerecman, PhD. (podpredseda)
JUDr. Ing. Imrich Flassik (čestný podpredseda)
Mgr. Marek Benedik
doc. JUDr. Milan Ďurica, PhD.
JUDr. Zuzana Ďurišová
doc. JUDr. Svetlana Ficová, CSc.
JUDr. Roman Hošovský
JUDr. Ondrej Mularčík
prof. JUDr. Oľga Ovečková, DrSc.
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.
JUDr. Alexander Škrinár, CSc.
JUDr. Marek Števček, PhD.
JUDr. Andrea Tomlainová, PhD.
prof. JUDr. Peter Vojčík, CSc.

Výkonná redaktorka:

PhDr. Naďa Ondrišová, tel.: 02/5296 1236
ondrisova@sak.sk

Administrácia:

Darina Stračinová, tel.: 02/5296 1556
darina.stracinova@sak.sk

Sídlo redakcie:

SAK, Kolárska 4, 813 42 Bratislava
tel.: 02/5296 1556, 5296 1236
fax: 02/5296 1554, 5292 4056

Vizuálna koncepcia:

Ladislav Blecha

Predtlačová príprava:

Helondia, s. r. o., Bratislava

Tlač:

Print Hall, s. r. o., Bratislava

Objednávky bulletinu a inzercie:

Kancelária SAK
Kolárska 4, 813 42 Bratislava
fax: 02/5292 4056, 5296 1554

reg. č. MK SR: 4161/10

ISSN 1335-1079

Uzávierka odbornej časti: 6. 9. 2012

Uzávierka redakčnej časti: 19. 9. 2012

Toto číslo vyšlo 9. 10 2012

Pokyny pre autorov odborných článkov

1. Do redakcie treba poslať rukopis (v elektronickej podobe), ktorý nebol publikovaný v inom periodiku.
2. Treba uviesť meno a priezvisko autora (autorov), vedecké a akademické hodnosti, povolanie, adresu pracoviska a trvalého bydliska, rodné číslo, kontakty (telefónne číslo, e-mailovú adresu).
3. Titulok príspevku má byť krátky, vecný, výstižný. Pri dlhších príspevkoch sa odporúča krátky úvod (perex) objasňujúci výber témy. Dlhý text je vhodné členiť medzitulkami.
4. V texte treba dôsledne dbať na presnú identifikáciu osôb a inštitúcií. U osôb nasleduje po akademických tituloch meno a priezvisko, v prípade potreby i vedecká hodnosť. Ak nie je známy slovenský prepis zahraničných hodností alebo ich uvedenie nie je podstatné vzhľadom na informačnú a protokolárnu potrebu, tak ich možno vynechať. Názvy zahraničných a medzinárodných inštitúcií sa uvádzajú v plnom pôvodnom názve (prípadne so skratkou v zátvorke). Ak existuje zaužívaný slovenský prepis, treba ho dôsledne používať, inak je potrebný čo najpresnejší preklad do slovenčiny.
5. Poznámky v texte treba označovať číslom bez zátvorčky a bez bodky. Pri citovaní bibliografických údajov treba dodržať nasledovnú schému:
Priezvisko1, M. – Priezvisko2, M.: **Názov diela. Prípadný podtitul.** Miesto vydania : Vydavateľ, ROK, s. XY.
6. Autor pripojí krátku **anotáciu** v rozsahu do 600 znakov vrátane medzier, v ktorej zhrnie problematiku článku, svoje stanoviská a vývody. Redakcia za bezpečí prklad anotácie do angličtiny a nemčiny.
7. Autor tiež napíše **stručnú informáciu** o svojom aktuálnom odbornom pôsobení a prípadne o iných skutočnostiach, ktoré považuje za dôležité v súvislosti s obsahom článku. Pripojí tiež **fotografiu**, ktorá bude spolu s informáciou uverejnená na prvej strane príspevku v graficky odčlenenej ploške. Rozmer fotografie má byť aspoň 300 × 360 pixelov (to zodpovedá rozmeru 25 × 30 mm pri tlačovej kvalite).
8. Maximálny odporúčaný rozsah odborného článku je 34 000 znakov vrátane medzier, čo zodpovedá cca 6 stranám v bulletine. Maximálny odporúčaný rozsah recenzie, poznámky, správy z podujatia, úvahy na aktuálnu tému a pod. je 4 500 znakov vrátane medzier. K recenzii je potrebné dodať sken obálky knihy.
9. O zaradení príspevku do konkrétneho čísla a výške autorského honoráru rozhoduje redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie. Vyslovuje sa k obsahu a forme spracovania príspevku, prípadne konzultujte s autorom možné úpravy a doplnky. Môže požiadať autora o skrátenie príspevku alebo rozdeliť dlhý článok do viacerých čísiel. Vyhradzuje si tiež právo uverejniť svoj kolektívny názor k publikovanému príspevku.
10. Redakcia bulletinu si vyhradzuje právo upraviť názov príspevku, medzitulky, vykonať v rukopise potrebné štylistické, jazykové a technické úpravy.
11. Tesne pred publikovaním dostane autor svoj príspevok na odsúhlasenie redakčných zásahov a na prípadné doplnenie a aktualizáciu. Autorizovaný príspevok sa uverejní bez ďalších redakčných zásahov.
12. Príspevky sa uverejňujú na základe písomného súhlasu autorov na osobitnom redakčnom formulári. Nevyžiadané rukopisy redakcia nevracia.

INZERCIA
sa v elektronickej verzii nezobrazuje